

61

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

MIHU NEAGU

Dosarul „Fabiana"

EDITURA MILITARĂ

Mihu Neagu
Dosarul „Fabiana”

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 1982

Partea întâi

1

— Și acum? își consultă colonelul Zidaru colaboratorii.

Rămase, câteva clipe, cu albastrul privirii risipit pe luciul mat al mesei în jurul căreia se ascultaseră primele concluzii asupra flagrantului realizat în pădurea Cruceasa. „Ce-ar mai fi de făcut?”, părea să adauge palma colonelului cântărind, peste mapa de vinilin, aerul îmbâcsit de fum al încăperii.

— Dacă spuneți că flagrantul a fost o sută zece la sută reușit, să mergem la inspectorat, propuse Andronic. Ne-ajunge pentru astăzi. Adică pentru azi-noapte și azi-dimineață, adăugă el convins că argumentul nu suportă replică.

— De acord? se îndreptă colonelul spre Bratu care subscrisese la argumentul lui Andronic printr-un „oho”, prelung și meditativ.

— Pentru astăzi e chiar peste poate, dar nu încă totul.

Ar mai trebui ceva: să dăm de știre, și cât mai amănunțit cu putință.

— Mda, încuviință colonelul, e cazul.

— Eu știu?! zise sceptic Andronic. Despre flagrant deja se știe, restul o să se tot afle începând de mâine...

— Important e să se afle *de aici*, sublinie Bratu.

— Atunci, nimic mai simplu, găsi Andronic soluția, revenim cu o radiogramă: Agnès Respigneli și Sever Mațeicu prinși în flagrant, în seif, documentele profesorului privind rezultatele explorării zonei numite codificat „Sarahaben” și atâtea kilograme de aur în bijuterii și monezi; cu asta, punct.

— Ei, nici chiar așa, îl corectă colegial Bratu.

— Ce-ar mai trebui? Restul se cunoaște. N-am trimis atâtea rapoarte detaliate?! Sau credeți că e cazul să facem și evidențieri?

— Nu, nu la asta m-am gândit, justifică Bratu. Cred că e necesar să trimitem și azi un scurt raport de aici, de la Zorleni. Printre altele, și pentru că despre întreaga operațiune va trebui să se afle și ceva mai sus.

— Și pe urmă mai e vorba și de istorie: scripta manent [1] ! îndrăzni să-și spună părerea căpitanul

---

[1] Verba volant, scripta manent este un proverb latin. Tradus ad-literam, el înseamnă „vorbele zboară, scrisul rămâne”. Această frază pare să provină dintr-un discurs rostit de Caius Titus în Senatul roman, prin care a sugerat că vorbele rostite ar putea fi ușor de uitat, dar documentele scrise sunt păstrate și pot fi întotdeauna concludente în treburile publice. Un sens aferent este că dacă doi

Cosmescu, uitat, parcă, în disputa lor, de ceilalți.

— Da, și-asta e de luat în seamă, se asocie maiorul Bratu.

— Cred că nu e rea propunerea, concluzionă Zidaru. Facem un raport operativ: să se știe – și să rămână acolo, scris – ce-a fost și cum s-a desfășurat operațiunea...

— Facem, tovarășe colonel, facem, întări Andronic, facem un raport în toată regula și arătăm tot ce s-a petrecut...

— Chestiunile vechi să nu le reluăm, eventual să le menționăm pe scurt: sosirea doamnei Respigneli cu grupul de turiști și intenția de a-l găsi pe profesorul Mațeicu, contactarea ei de către locotenentul-major Stratan, în rol de profesor, verișor al vânzătoarei de la florăria pe care doamna o frecventa în fiecare zi, apariția inginerului Haupt și vizita lui la profesor și, mă rog, ce se mai poate spune despre modul în care era gândită operațiunea... în detalii intrăm după prezentarea lui Mațeicu la miliție. De acord?

— Da, e bine să nu mai repetăm lucrurile deja știute, fu de părere și Bratu. Facem un scurt istoric și începem cu desfășurarea operațiunii după autodenunțul lui Mațeicu, așa am înțeles să calificăm vizita lui Mațeicu la miliție...

---

oameni doresc să se stabilească un acord formal cu privire la ceva este mai bine să-l formuleze în scris decât să se bazeze pe un simplu acord verbal

— Nu-i ziceți autodenunț. Ziceți-i, eventual, vizită... S-ar putea ca mai târziu chestiunea să se rețină ca autodenunț, după cum tot atât de bine ar putea fi reținută ca simplă informație, așa că, deocamdată, e mai bine să nu-i dăm nicio calificare juridică.

— E mai bine, raportă Andronic. Consemnăm că profesorul s-a prezentat din proprie inițiativă la miliție și a furnizat informații sincere și complete – pentru că ăsta e adevărul, omul a fost loial – în legătură cu tentativa doamnei Agnès Respigneli de a scoate seiful îngropat în pădurea Cruceasa.

— Aici, dacă-mi permiteți, îndrăzni din nou Cosmescu, am putea să extragem din raportul meu partea referitoare la prima vizită pe care i-a făcut-o inginerul Haupt, povestea îngropării seifului în pădure și se intenții avea Agnès Respigneli...

— Se poate lua cuvânt cu cuvânt. În definitiv e un raport sintetic și-avem dreptul să ne folosim de toate materialele anterioare. N-o să se supere nimeni pentru asta, nu, Andronic?!

— În cazuri de-astea nu se supără, răspunse Bratu în locul locotenentului-major. Dac-ar fi chestii de autocritică, pe scară ierarhică, atunci lucrurile s-ar schimba...

Andronic vru să spună ceva, ironia fostului său șef se cerea neapărat savurată cu voce tare, dar fu surprins de

întrebarea directă a colonelului:

— Ne dai o mână de ajutor?

— Da, tovarăşe colonel. Mai ales când ştiu că, de fapt, îmi ajut şeful care m-a crescut şi m-a-nvăţat meserie... Chiar dacă nu prea a avut dânsul timp să-mi arate cum se fac rapoartele analitice, pentru care luam câte trei raţii de cafea pe noapte şi de care unii – Andronic îl privi pieziş pe Bratu – fugeau ca dracu de tămâie, ce e aia, dom'le, facem muncă operativă sau scriem memorii, raportul e raport şi dacă e raport, să fie scurt şi cuprinzător: la data de s-a întâmplat cutare, s-au luat măsurile cutare, din care a rezultat: unu, doi, trei!

— Este! gustă Bratu ironia replicii. Numai că pe-atunci, nu lăsă el poliţa neachitată, nu-mi dădeam seama ce stofă de diplomat zăcea în pielea unuia dintre cei mai disciplinaţi subalterni de-ai mei şi cu cele mai autentice şanse de promovare. Căsătoria a fost ocazia, nu cauza...

— Hai, hai, lăsaţi acum, îi dojeni Zidaru, cu toate că duelul celor doi îl amuza şi pe el deopotrivă şi-l găsea binevenit, după atâtea ceasuri de încordare. Faceţi ciorna raportului şi... continuaţi după aceea.

— Facem şi... continuăm, sesiză Bratu subtilitatea îndemnului adresat de colonel.

— N-aveţi deci nimic de obiectat. Atunci vă urez succes şi ne vedem peste... să zicem un ceas. Între timp,

eu iau legătura cu tovarășii de la minister și dacă mai intervine ceva am să vă spun.

— Ar fi bine să le reamintiți de telefonul pe care Haupt l-a dat la București, propuse Andronic.

— Da, e o chestiune de mare valoare operativă. Apropo: nu vi se pare curios că Agnès Respigneli n-a scos nicio vorbă despre telefon? În mod normal ar fi trebuit să-l întrebe pe Haupt cine i-a răspuns și ce-a zis cel care i-a răspuns.

— Era mai puțin important cine i-a răspuns. Oricine-ar fi fost, nu făcea altceva decât să înregistreze mesajul.

— Chiar și-așa, ea ar fi trebuit să controleze dacă Haupt a dat sau nu telefonul; era o obligație elementară...

— Elementară și profesională, remarcă Bratu. Se mai întâmplă deci și pe la case mari...

— Dracu știe cât de mare o fi! După toate aparențele, doamna are mai mult fler decât instrucție... E posibil ca chestiunea să fi fost pur și simplu de rutină... Sau – da, uite, vezi ai dreptate; se mai întâmplă și pe la case mai mari, ba chiar foarte mari! – e posibil ca ea să fi avut alte interese și toată povestea cu telefonul să nu fi fost decât un tertip...

— Nu, n-a fost, preciză Andronic. Individa care a răspuns la telefon a recepționat și-a mulțumit frumos; aștepta deci mesajul...

— Oricum, raportă Bratu, nouă ne-a scăpat supravegherea doamnei și a inginerului Haupt pe timpul deplasării de la hotel la gară. Inginerul Haupt trebuia neapărat să fi fost acoperit...

— Știați că e băiat cumsecade și din cauza asta l-ați lăsat de voie, făcu Andronic aluzie la faptul că el fusese *alter ego*[2]-ul inginerului Haupt. Știați că se orientează, apăsă el insinuarea.

— Știam și tocmai pentru că știam trebuia să avem mai multă grijă de el... Este?!

2

„1. Scurt istoric. În vara anului 1954, la biroul de securitate al fostului raion Zorleni s-a prezentat medicul veterinar Vasile Orneanu și a semnalat faptul că la liceul agricol din localitate sala băii de aburi a fost, în chip bizar, scoasă din circuit, dându-i-se, probabil, o destinație suspectă. Medicul formulase această

---

[2] Un alter ego (din latină alt eu) reprezintă o persoană asemănătoare cu o alta într-o măsură atât de mare, încât cele două pot fi confundate sau se pot substitui reciproc. Astfel de persoane sunt foarte apropiate, fie prieteni, fie membri ai unei aceleiași familii. Termenul este folosit în analiza literară pentru a descrie personajele identice din punct de vedere psihologic. Un sens distinct pentru alter ego poate fi găsit în analiza literară, în care se descriu caracterele în diferite lucrări care sunt similare psihologic, sau un personaj fictiv al cărui comportament, de vorbire sau gânduri reprezintă în mod intenționat cele ale autorului. În mod similar, alter ego-ul poate fi aplicat la rolul sau persoana luată de către un actor.

prezumție în urma discuțiilor pe care le avusese cu administratorul școlii, care i-a garantat că niciodată clădirea respectivă n-a avut o sală de aburi. Medicul însă știa precis că baia de la subsolul clădirii avea și o sală de aburi, de care se folosise în anul 1936, în timpul efectuării unui stagiu la ferma Grințeanu. Făcându-se o descindere, s-a constatat că ușa fostei săli de aburi fusese zidită și tot peretele tencuit, astfel încât sala fusese izolată de restul clădirii. Într-o nișă, de asemenea zidită și tencuită, s-a descoperit un seif cuprinzând valori (bijuterii și monezi de aur) și diferite documente aparținând fostei societăți „Fabiana". În același seif s-au găsit două inventare, unul referitor la valorile și documentele respective și altul, la documentele existente într-un alt seif îngropat în pădurea Cruceasa. Despre existența seifului din pădurea Cruceasa s-a dedus că ar putea să cunoască profesorul Severin Mațeicu, cadru didactic al școlii, venit în Zorleni aproximativ în anul în care s-a operat izolarea sălii de abur. Datele privind atitudinea și comportamentul profesorului, ca și sondajele efectuate, au arătat că acesta a rămas în expectativă, așteptând solicitarea celui sau celor cu care se afla în complicitate. După mai multe tentative de a-l determina pe profesor să furnizeze anumite elemente care să îngăduie o acțiune directă, s-a hotărât rămânerea lui în supraveghere. Timp de

aproape nouă ani, în atitudinea profesorului Mațeicu nu s-a înregistrat nimic care să atragă atenția în legătură cu seiful îngropat în pădurea Cruceasa.

2. În ziua de 3 iulie, turista cu pașaport italian pe numele de Agnès Respigneli, cazată la hotelul „Traian”, s-a interesat la recepționer de profesorul Mațeicu. Din investigații a rezultat că intenționa să-l întâlnească pe profesor, dar nu a întreprins nimic până la sosirea inginerului Ernst Haupt, trimis, pe altă filieră, de Eugen Stamatescu, fostul președinte al Societății „Fabiana”...

3. În seara zilei de sâmbătă 8 iulie, inginerul Ernst Haupt (în realitate locotenentul-major Andronic) a făcut la Zorleni o vizită profesorului Severin Mațeicu, transmițându-i invitația de a se întâlni cu Agnès Respigneli, a doua zi dimineața, în *poiana mică,* din pădurea Cruceasa, în vederea identificării locului în care fusese îngropat seiful. După vizita inginerului, profesorul Mațeicu s-a prezentat imediat la biroul de miliție și a făcut o declarație oficială relatând, în esență, natura implicării sale în cazul „Fabiana”, și dezvăluind faptul că este solicitat să participe la scoaterea seifului îngropat în pădurea Cruceasa. Profesorul a precizat că întrucât în seif sunt documente de mare valoare științifică, rezultate din prospectarea geologică a unei regiuni numită codificat „Sarahaben”, ele nu pot fi, în niciun caz, scoase din țară și a solicitat examinarea de

către forurile competente a situației, în vederea stabilirii modului său de comportare; obligat să dea un răspuns, el transmisese doamnei Agnès Respigneli că refuză s-o întâlnească și să trateze cu ea o chestiune care nu poate fi, din punctul său de vedere, elucidată decât în prezența lui Eugen Stamatescu, sub ale cărui auspicii se desfășurase expediția de prospectare în „Sarahaben".

4. Analizându-se declarația profesorului s-a desprins concluzia că ea a fost dictată de serioase motive de conștiință civică, acordându-i-se toată încrederea; el a fost sfătuit să se prezinte la locul unde i s-a dat întâlnire, să se comporte cât mai firesc cu putință în ordinea solicitărilor doamnei Respigneli.

5. În dimineața zilei de astăzi, duminică 9 iulie, Agnès Respigneli și inginerul Ernst Haupt s-au deplasat cu trenul la Zorleni. În drum spre gară, Agnès l-a trimis pe inginer să dea un telefon la 1.19.06 – și să transmită doamnei Claudia că luni dimineața *încheie totul.*

6. La Zorleni, inginerul Haupt s-a prezentat acasă la profesor, de unde au plecat împreună la *poiana mică;* acolo, erau așteptați de Agnès Respigneli. Pentru a preveni pe profesor asupra scopului întâlnirii, inginerul i-a atras atenția să ia neapărat o unealtă de săpat, ceea ce profesorul a făcut. Ajunși la *poiana mică,* cei doi au fost întâmpinați de Agnès Respigneli care, pentru recunoaștere, a scos din poșetă jumătatea unei bancnote

de 5000 de lei emisă de B.N.R. 1947; profesorul nu avea asupra sa cealaltă jumătate, însă faptul n-a stârnit nicio suspiciune, motivul invocat de Mațeicu fiind mai mult decât plauzibil, și anume că el renunțase de mult la ideea că Eugen Stamatescu ar putea trimite pentru scoaterea seifului pe cineva străin. Agnès Respigneli îi sugerează că de la Eugen Stamatescu nu trebuie să mai aștepte niciun semn de viață, întrucât soarta lui este pecetluită; așa încât ea și-a asumat riscul de a-i face o ofertă rezonabilă: documentele din seif să rămână profesorului, bijuteriile să-i rămână ei, ofertă la care Mațeicu și-a dat, în principiu, acordul. Apoi, după identificarea locului, s-au efectuat săpături și, la o adâncime de circa optzeci de centimetri, la rădăcina unui stejar, a fost găsit seiful. Doamna și-a desfăcut imediat bareta poșetei în care păstrase cheia și i-a cerut profesorului cifrul pentru a-l deschide și a proceda la împărțirea imediată a celor aflate în seif. Profesorul s-a opus, întrucât, a motivat el, nu mai ține minte pe de rost ce se află în interior; profesorul a propus să se deschidă seiful la el acasă, însă doamna insista și profesorul a fost nevoit să accepte. În momentul în care profesorul, ghemuit deasupra seifului, încerca să-l deschidă, doamna a încercat să tragă, cu un pistol silențios; asasinatul a fost împiedicat de inginerul Haupt, care a lovit-o peste mână și a imobilizat-o, apoi, sechestrându-

i pistolul, i-a cerut să trateze loial cu profesorul; s-a iscat o discuție violentă, profesorul a învinuit-o pe Agnès Respigneli de intenții criminale, ea a motivat că era o simplă măsură preventivă față de amândoi și pe fondul acestei discuții a intervenit echipa operativă condusă de subofițerul Axente Palade, care a realizat flagrantul.

7. Seiful conținea trei mape și cinci plicuri, anexe, referitoare la rezultatele explorărilor efectuate de profesorul Severin Mațeicu în regiunea numită codificat „Sarahaben”, două plicuri cu diferite înscrisuri cu caracter familial, nouă bijuterii diferite și o sută treizeci și opt monezi de aur.

8. La primul interogatoriu Agnès Respigneli și-a menținut identitatea și, față de învinuirea de complicitate la tentativa de scoatere din țară a unor valori protejate de lege, a declarat că n-a avut cunoștință de natura și proveniența documentelor și valorilor și a cerut clarificarea urgentă a situației sale, ținând seama de expirarea, în câteva zile, a vizei de ședere în țară.”

3

Cred că raportul e destul de cuprinzător, aprecie colonelul Zidaru.

— Mai mult nici nu trebuie, raportă Andronic, și-așa toată operațiunea va face obiectul unei analize ample și-

a unui raport detaliat.

— O singură chestiune mi se pare că nu prea e pusă bine. Și mă gândesc dacă e cazul s-o lăsăm sau nu...

— Vă referiți la inventarierea seifului?

— Nu, ce se spune despre seif e suficient. Mă refer la paranteza în legătură cu substituirea de către Andronic a inginerului Haupt. Nu prea mi se pare potrivită pentru un raport.

— Și eu am fost de părerea asta; s-o scoatem, propuse decis Andronic. Aici, la Zorleni, a acționat Haupt, asta se știe, și asta trebuie să se scrie.

— Nu, nu sunt de părere s-o scoatem. Sigur, el a acționat, „inginerul", nimeni altul, dar trebuie să sugerăm, totuși, contribuția, modestă e drept, îi aruncă Bratu lui Andronic o ocheadă, a celui care-a avut grijă de el și l-a făcut să se descurce atât de bine.

— Și-asta e adevărat.

— Cum hotărâți, invocă Andronic decizia colonelului.

— De stricat n-are ce să strice, mă gândeam numai că nu prea e o formulă potrivită pentru un raport.

— Nu prea se obișnuiește, dar e bine s-o lăsăm. Am eu motivele mele, dădu asigurări Bratu.

— O lăsăm atunci, hotărî colonelul. Altceva, reveni el la problematica raportului, ce-ar mai fi? Ar mai trebui ceva? își roti el privirea peste tăcerea colaboratorilor săi.

Nimic, nimic? Ce zici, Cosmescule, e tot ce trebuie?

— Este.

— Și e clar totul?

— Ofițerul austriac raportează c-a-nțeles totul, apelă Cosmescu la o anecdotă din timpul primului război mondial, de care se uza atunci când se cerea apreciată claritatea materialelor operative.

— Deci șeful statului major al diviziei poate să semneze liniștit, zise colonelul în nota sugerată de anecdotă... Atunci să-i dăm drumul, reveni el la tonul obișnuit, și să considerăm treaba încheiată. Pentru azi – schiță el un zâmbet vinovat, de parcă atunci și-ar fi adus aminte de-o chestiune pe care de mult trebuia să le-o dezvăluie – fiindcă imediat după-masă, plecăm toți la București.

— Toți? nu-și reținu surprinderea Bratu.

— Da. Așa s-a hotărât. Toată echipa va lucra și în continuare. Și nu numai atât: de caz vă veți ocupa dumneavoastră, personal.

— E și normal, interveni reverențios Andronic. Cine-a început o treabă s-o ducă până la capăt.

— Tare mi-e teamă că cineva a lucrat aici diplomatic.

— Nu, serios nu, se dezvinovăți Andronic, dacă era ceva, credeți că nu vă spuneam?! N-avea niciun rost diplomația într-o chestiune de la sine înțeleasă: e normal ca dumneavoastră, care cunoașteți cazul în cele

mai mici amănunte, să-l duceți până la capăt.

— Operațiunea urmează să se finalizeze în câteva zile, explică Zidaru. E de fapt o continuare și, practic, nici n-ar fi cu putință să fie preluată de altă echipă. Cred că e-nțeleasă rațiunea hotărârii luate, nu?

— E limpede, zise Cosmescu, sesizând dificultatea de a răspunde a lui Bratu și a lui Andronic.

— Atunci, dacă e limpede, în minimum de timp posibil, bătu colonelul cu degetul pe cadranul ceasului – ne luăm „pasagerii” și ne vedem de-ale noastre!

Partea a doua

1

— Știu că sunteți cam obosit – cinci ceasuri de mers într-o mașină nu se suportă ușor – și poate-ar fi fost bine ca astăzi să vă fi odihnit puțin.

— A, nu, nu sunt obosit, dimpotrivă, fizic – dacă la asta vă referiți – mă simt peste așteptări. E-adevărat că vârsta, – se vede, nu? își pipăi Mațeicu tâmpla încărunțită – are și ea pretențiile ei. Eu sunt însă o structură eminamente rurală, domnule maior, și niciodată munca și efortul nu m-au obosit. Pe mine m-au măcinat chinurile atâtor ani de zbucium și de frământare... De aceea, acum, mă mișc ceva mai greu.

— Vom avea grijă. Chiar mi-am propus să stăm de vorbă puțin câte puțin. Când vă simțiți obosit să-mi spuneți...

— Acum nu sunt obosit.

— Mă gândeam numai la drum.

— A, cât privește drumul, se grăbi Mațeicu să se destăinuie, să știți că pentru mine a fost aproape reconfortant. Spun aproape pentru că, din când în când, îmi mai zburau gândurile la complicațiile pe care vi le-am pricinuit și nu puteam să savurez peisajul pe cât ar fi meritat... S-a schimbat mult țara! Enorm! Eu n-am mai ieșit din Zorleni de mai bine de zece ani și, cu toate că citesc presa cu regularitate, nu-mi puteam închipui o atât de spectaculoasă schimbare. E o răsturnare totală. Câmpul, domnule maior, câmpul, pitoreasca și tradiționala noastră emblemă, e cu totul altul, nu mai e ca un lințoliu peticit în toate culorile, cum îmi rămăsese mie în minte, ci pur și simplu un covor viu, nu te mai saturi să-i privești întinderea aurie. Mi-a amintit de holdele bătrânilor noștri din Dacia Félix, așa cum mi le închipuiam eu în copilărie. Nu vă mai spun de amenajările funciare, de irigații, de înzestrarea tehnică și de toate celelalte, care m-au îndemnat la o serioasă și profundă reflecțiune... Și-n sinea mea mi-am dat dreptate... Dar, mă rog, asta e o altă chestiune... Revenind la ezitarea dumneavoastră, vă asigur că nu

sunt atât de obosit încât să nu putem sta de vorbă.

— Dacă timpul nu ne-ar grăbi, zise Bratu, ziua de astăzi v-am fi rezervat-o pentru odihnă. Era necesar nu numai după eforturile de ieri, dar și după emoțiile de ieri.

— Asta da, într-adevăr... Trebuie să recunosc c-am trăit clipe de mare înfrigurare, a fost momentul pe care l-am gândit și l-am așteptat ani de-a rândul, pentru că eu, vă fac această mărturisire, în ultimii cincisprezece ani mi-am justificat existența numai și numai în speranța acestui moment inexorabil: nu se putea să nu vină, ar fi fost o nedreptate a cerului să nu sosească. Nu vreau să-mi arog virtuți pe care nu le am și nici merite ce nu mi se cuvin – detest până la repulsie fățărnicia și lăudăroșenia – și să pretind c-am prevăzut detaliile momentului. Nici nu mă interesau, de fapt... Principalul pentru mine era – și continuă să rămână – reîntâlnirea cu Eugen Stamatescu. Asta este, dacă vreți, chintesența momentului pe care l-am așteptat atâția ani și care, sper, îmi va da satisfacția meritată, indiferent cu ce preț, sau cu ce sacrificii din partea mea... Problema, pentru că m-am referit la ea, este mult prea complicată și pentru a o elucida trebuie s-o discutăm pe-ndelete.

— Putem s-o discutăm, îl invită Bratu.

— Chiar acum?!

— Evident... Din punctul meu de vedere, discuția e ca

și începută.

— Dar e considerată drept audiere oficială? ceru Mațeicu să i se precizeze.

— Desigur. Tot ce vom discuta împreună, nu amănuntele, evident, ci ceea ce este esențial, și vizează chestiunea de fond, se reține oficial, ca depoziție.

— Eu sunt un om de formație realistă, și-mi plac exactitatea și rigoarea... încât vă rog să nu-mi luați în nume de rău insistența, Vreau să repet că declarația pe care-am făcut-o la miliția din Zorleni, deși verbală, am considerat-o sub toate aspectele *oficială* și solicit, în consecință, în cazul în care este nevoie, să îndeplinesc cuvenitele formalități.

— Declarația dumneavoastră a fost reținută și consemnată oficial, îl asigură Bratu. După ce vom încheia discuția, vă vom ruga să relatați și în scris tot ceea ce ne-ați relatat verbal.

— Da, cu mare plăcere, scriu, evident, scriu tot, nu am absolut nimic de ascuns. Dimpotrivă, am toate motivele ca lucrurile să fie cunoscute în cele mai mici amănunte.

— Rugămintea mea este ca, acum, să nu irosim timpul cu detaliile formale, ci să discutăm, cum ați spus dumneavoastră, pe-ndelete, tot ceea ce credeți că poate să ducă la elucidarea cazului și la clarificarea poziției dumneavoastră.

— Da, înțeleg. N-o să-mi fie de loc ușor... Sunt foarte

multe de spus. Și tare mi-e teamă că n-o să pot înfățișa, cu coerența necesară, atâtea câte sunt de spus... Câte *trebuiesc* spuse, preveni Mațeicu și-și desfăcu ultimul nasture de la haină, căutându-și o poziție cât mai lejeră pe scaun.

Îl privi câteva clipe Bratu, și începu să vorbească cu vocea sa baritonală, cu sublinieri și inflexiuni retorice ca și cum s-ar fi aflat în fața unui întreg auditoriu.

— Va trebui să-ncep prin a răspunde la câteva întrebări, care se impun cu necesitate pentru oricine are intenția să dezlege enigma seifului și să stabilească, așa cum ziceți dumneavoastră, poziția mea în această enigmă. Prima întrebare ar fi aceasta: am știut eu, profesorul Severin Mațeicu, ce se află în seif? Da, am știut. Și nu numai c-am știut, dar am și fost acolo, de față, când a fost îngropat. Mai mult: pentru a fi cât mai aproape de seif am renunțat la cariera mea științifică și-am venit la Zorleni ca simplu profesor de științe naturale. Un pas nu chiar ușor de făcut. Și eu l-am făcut. Cu sacrificii enorme și cu greu de calculat daune morale, pentru mine. Așa mi-am plătit viciile gândirii mele de-atunci, dar asta e altă chestiune. În legătură cu seiful sunt foarte multe chestiuni de detaliu, dar foarte semnificative, care se ridică și la care voi răspunde ceva mai târziu. Deocamdată este în afara oricărei discuții complicitatea mea directă la îngroparea seifului cu tot

ceea ce se află în el...

Mațeicu se opri și-l privi din nou stăruitor pe Bratu. Maiorul intui motivul acelei pauze prelungite – vechiul obicei al dascălilor de a le oferi elevilor răgazul recapitulării celor auzite – și-l asigură pe profesor că totul fusese limpede.

— Se ridică acum întrebarea esențială pentru înțelegerea de către dumneavoastră a situației și a atitudinii mele. A *pozițiunii* mele. E firesc ca dumneavoastră să vă puneți problema îndelungatei mele clandestinități. De ce am tăcut atâția ani, și cum se explică subita mea antipatie față de cei cu care acum aproape douăzeci de ani eram relativ pe aceeași baricadă... Răspunsul ar fi cam acesta: am tăcut pentru că l-am așteptat pe Eugen Stamatescu. Antipatia mea față de el nu e subită, ci foarte, foarte veche. Voi fi, imediat, explicit. Deocamdată vreau să vă declar solemn că nu sunt cu nimic implicat în manoperele lui Eugen Stamatescu; nu am fost, în adevăratul sens al cuvântului, nici atunci când conlucram și existau suficiente motive, reale, să fiu atras spre deziderατele cu caracter politic; participarea mea a fost eminamente științifică, tot ce-am făcut s-a înscris cu strictețe în sfera preocupărilor mele profesionale... Nu m-au interesat atunci sub nicio formă treburile firmei; în inocența mea, ignoram cu trufie afacerile societății, aluziile la

eventualele participări, tantieme, cote-părți și altele; deviza mea, încă de atunci și în circumstanțele vremurilor de atunci, era exact cea care stă astăzi la temeiul instrucțiunii noilor generații de intelectuali: în viață, opera contează și tot ce ai mai valoros să se afle în ființa ta gânditoare, nu pe tine... Nu am fost, vreau să rețineți, în niciun fel amestecat în afacerile grupului Stamatescu și nu sunt cu nimic implicat în motivele tenebroase ale manoperei de scoatere a seifului. Îmi aparține complicitatea îngropării seifului, dar nu cea a dezgropării lui. Dar dacă la început chestiunea eventualei scoateri a seifului nici nu m-a interesat, acum nu-mi e deloc indiferentă. De mult am înțeles că inocentul meu neutralism n-a fost, în realitate, nici chiar atât de neutru și nici chiar atât de inocent; de mult, deși nu atunci când trebuia, mi-am dat seama că oricine ai fi, oriunde ai lucra și oricum ai încerca să te izolezi, nu te poți sustrage total; cel ce tace întotdeauna acceptă ceva, chiar și tăcerea, ca formulă... De neutralitatea mea, Eugen Stamatescu s-a folosit în modul cel mai murdar cu putință. Chestiunea este complicată, dar mult prea limpede pentru mine ca să ezit în rostirea ei răspicată; Stamatescu este asasinul moral al soției mele; soția mea nu s-a sinucis, așa cum s-a consemnat oficial și așa cum eram și eu convins atunci.

— Soția dumneavoastră a fost asasinată?! ceru Bratu

precizarea termenului.

— Da, soția mea a fost asasinată... Numai că eu mi-am dat seama de adevărata ei dramă, de împrejurările și cauzele morții abia după plecarea din țară a lui Eugen Stamatescu... Acum cred că-mi înțelegeți raționamentul: nu întreprind nimic, mi-am spus, până la întâlnirea cu Eugen Stamatescu; de venit, Stamatescu trebuie să vină, nu poate renunța la ceea ce a fost obligat, obligat de mine, să lase în seiful din pădurea Cruceasa; aștept, mi-am zis – și am așteptat, după câte vedeți, atâția ani! – aștept până lui Eugen Stamatescu îi va ajunge cuțitul la os, – că exilul, oricât ar fi el de generos, nu e rentă viageră, nu? – odată și-odată trebuie să li se spună întreținuților că orice-nvăț are și dezvăț și să se mai descurce și singuri... Ori pentru a se descurca singur, Eugen Stamatescu nu putea să nu apeleze odată și odată la seiful de la Cruceasa: nu bijuteriile, astea într-un an doi se duc, mai ales dacă ajung pe mâna unui risipitor ca Eugen Stamatescu; schițele și proiectele prospecțiunilor geologice, acolo e lovitura. Foamea de petrol continuă să fie sursa principală a profiturilor companiilor, marii rentieri ai finanței au avut totdeauna un teren sigur în petrol și geologie... L-am așteptat pe domnul Eugen Stamatescu, iată motivul îndelungatei mele recluziuni... N-a venit. Și-a trimis metresa. Nu-i nimic. O să vină... *Trebuie* să vină, repetă Mațeicu și

reteză aerul cu arătătorul mâinii drepte într-un gest patetic, definitiv. Stamatescu are de dat răspunsuri la câteva chestiuni grave; suprimarea soției mele a fost opera lui și trebuie chemat la judecată. Există o dreptate. Iertați-mi, vă rog, incoerența. Poate și tonul. Sunt extrem de tulburat. Simpla rememorare a dialogului pe care l-am purtat imaginar cu Stamatescu atâția ani m-a deconcertat... Voiam, deci, să rețineți că îndelungata mea recluziune se datorește revelației pe care am avut-o în legătură cu împrejurările suprimării soției mele; nimeni n-ar fi putut să reia și să elucideze acele împrejurări – și nici n-ar fi avut vreun rost să încerce – fără ca Eugen Stamatescu să fie *aici, aici* în țară. Dar nu numai despre asasinarea soției mele are de răspuns domnul Stamatescu, ci și despre multe alte manopere, unele deosebit de grave, la adresa cinstei și demnității țării. De aceea vă rog să faceți tot posibilul pentru a fi adus aici, aici în țară, Eugen Stamatescu. N-o să accepte cu una cu două... Va încerca, probabil, să trimită și alți emisari. Dar până la urmă trebuie să vină. Din moment ce a cutezat să încerce scoaterea documentelor din țară înseamnă că le-a venit vremea, și fără ele nu mai poate rezista. Fie că se află la ananghie, fie că este orbit de șansa unor câștiguri fabuloase. Singura lui salvare aici se află, în documentele mele. Va fi obligat să vină. Este convingerea mea intimă și adresez, prin

dumneavoastră, organelor statului nostru rugămintea de a uza de toate posibilitățile pentru a-l determina pe Eugen Stamatescu să vină personal după documente. E chiar atât de greu pentru dumneavoastră să faceți în așa fel...?! îl învălui Mațeicu pe Bratu într-o privire aprinsă, rugătoare. Cer eu prea mult?

— Îmi este foarte greu să răspund la o asemenea întrebare...

— Dumneavoastră puteți, stărui Mațeicu. Suntem toți în mâinile dumneavoastră, și eu, și așa-zisa Agnès Respigneli, și inginerul Haupt... Ne puteți determina să concurăm la o soluție potrivită pentru a-l chema în țară pe Stamatescu... Eu nu știu cum trebuie procedat, nu-mi dau seama ce mijloace trebuie folosite. Scopul este însă mult prea nobil ca să nu se facă tot ce e cu putință...

— E o chestiune extrem de delicată, spuse sceptic Bratu.

— Dar imperios necesară, insistă Mațeicu.

— Ce să vă spun! Va trebui să analizăm amănunțit toate datele și numai după aceea vom vedea dacă ne putem pune o asemenea problemă.

— Trebuie, domnule maior, trebuie... Vă rog să vă bizuiți pe cinstea mea și pe glasul conștiinței mele; Stamatescu va veni, nu se poate altfel. Există o dreptate, rosti Mațeicu cu patos.

— Există, încuviință Bratu. Și mai de vreme sau mai

târziu nu se poate să nu iasă la iveală...

Ușa se deschise și-n chenarul ei se ivi silueta înaltă a lui Cosmescu.

— Hai, îi făcu Bratu semn cu mâna.

— Vreau numai să vă raportez că noi plecăm...

— Intră, te rog, îl invită Bratu, cu domnul profesor am încheiat discuția preliminară... Ne vom revedea, se adresă el lui Mațeicu, peste aproximativ o oră... Vă mai odihniți pân-atunci.

După ieșirea profesorului, Bratu îl chemă și pe Andronic pentru a discuta împreună asupra modalității de contactare a Claudiei de către inginerul Haupt...

— Inginerul, presupuse Andronic, revine astăzi pentru a se convinge că mesajul telefonic a fost, într-adevăr, reținut de Claudia. În funcție de reacția ei, va încerca să afle cât mai multe detalii despre itinerarul seifului.

— Inginerul nu știe nimic despre destinația seifului, spuse Bratu.

— Nimic, și pe el nici nu-l interesează... în calitatea însă de intim al Anei Marina va oferi eventuale informații în legătură cu obstrucțiile profesorului.

— Numai dacă Claudia cunoaște ceva despre rolul profesorului, atrase atenția Bratu.

— Evident, inginerul e băiat descuiat la minte și-o să-și dea seama ce știe și ce nu știe Claudia și care este locul

ei în toată această afacere.

— Și, mai ales, adăugă Cosmescu, care-i sunt legăturile...

— Da, încuviință Bratu, individa trebuie cântărită cu multă grijă... Extrem de multă atenție și, mai ales, delicatețe. Nu mă-ndoiesc că inginerul, îl privi el pieziș pe Andronic, o să se descurce bine...

— Ca de obicei...

— Și cum are de gând să procedeze? Un telefon și-o vizită, sau o vizită directă?

— Întâi un telefon și după aceea, indiferent de poziția ei, o vizită. N-ar fi exclus ca ea însăși să-l invite pe inginer. Dacă nu-l invită ea, se invită singur...

— E bine așa... Dați-i drumul. Cred că la ora asta – nouă și-un sfert, își consultă Bratu ceasul – Claudia și-a-ncheiat programul de dimineață și poate fi deranjată... Succes, le ură el și adăugă pentru Cosmescu: Ai grijă de inginer că e din nou piesa noastră cea mai grea...

2

Deși observase gestul prin care Bratu o invitase să ia loc, Agnès Respigneli rămase lângă ușă și începu să privească, prin fereastra deschisă, siluetele blocurilor turn ce se-nălțau peste dantelăria de un verde crud a castanilor ce împrejmuiau cocheta arenă de tenis. Bratu

o așteptă să-și consume trucul.

— Poftiți, spuse d.

— Eu?! afectă Agnès surprinderea și-și potrivi, mașinal, reverele taiorului ca și cum Bratu i-ar fi adresat invitația sub impresia pe care i-o produsese ținuta ei impecabilă.

— Da, dumneavoastră. Vă rog să luați loc, făcu Bratu efortul de a nu remarca presupusa inocență a întrebării.

Femeia se așeză pe marginea scaunului și își împinse de pe umăr bareta largă a poșetei pe care-o lăsă alături, pe covor, și își potrivi din nou reverele taiorului, mlădiindu-și bustul în mișcări moi, nu lipsite de grație.

— Procedura mă obligă să-ncep cu elementara dar și controversata chestiune a identității. Știu tot ce se scrie în pașaportul dumneavoastră...

— Dacă știți, eu nu mai am nimic de adăugat, declară ea cu aplomb.

— Numele dumneavoastră, *real,* sublinie Bratu, este Agnès Respigneli?

— Da, numele meu *real* este Agnès Respigneli.

— Născută?!

— Născută Pruteanu.

— Numele de fată, ziceți că era Pruteanu, repetă Bratu ca pentru sine și consultă însemnările pe care le avea pe o fișă. Pruteanu Agneea Felinda.

— Da, exact, aprobă ea savurând plăcerea de a-și auzi

numele rostit de maior.

— Tatăl?

— Funcționar, fost funcționar, la domeniul baronului Ghertenlaub. A murit în război. Am fost tutelată de unchiul meu Valerian Șuțu până la plecarea baronului din țară, în 1947, când am plecat și eu...

— Și mama?

— Am plecat împreună... Numai că dânsa a decedat foarte curând, după ce ne-am stabilit în Spania; o moarte înspăimântătoare, de care-mi amintesc cu groază... Baronul avea un cumnat, actor, nu de mâna-ntâi, dar destul de apreciat, juca în vestita trupă madriliană „Toscana”, și individul îl vizita des, uneori împotriva dorinței sale, ceea ce mama mea nu putea suporta, până când într-o după-amiază i-a spus acestui domn, Arthur Brener, să nu-l mai inoportuneze pe baron cu vizitele lui. Insul a replicat că pe el puțin îl interesează persoana baronului, el vine pentru alte motive și că dacă până atunci dânsa, mama mea, nu-și dăduse seama, era, zicea el, cel puțin un semn de proastă creștere. Individul îi lăsase clar să-nțeleagă că vine nu pentru baron ci pentru dânsa, ceea ce era o nerozie; sigur, mama era încă destul de tânără ca să nu-i fie interzis pasul spre un nou mariaj, dar și destul de bătrână ca să-l poată face și să accepte o propunere din senin, ei nu-i stătea capul la măritiș, mai ales cu un ins

ca Brener, antipatic din toate punctele de vedere, nu mai spun că era și-o chestiune de bun-simț, mama nu-și putea permite să contracteze o căsătorie cu un membru al familiei baronului, o socotea împotriva firii, era ceva care, pentru formația mamei mele, friza incestul, nu putea deci să accepte, și i-a spus individului fără nicio jenă: domnule Arthur, dacă nu veniți în această casă pentru domnul baron, atunci nu mai aveți ce căuta pe-aici, faceți bine și scutiți-ne de ifosele dumneavoastră. Replica, vă imaginați, l-a ofensat pe individ și după câteva încercări de a o convinge pe mama că nutrește pentru ea sentimente alese, dându-și seama că totul este de prisos, a răsturnat diabolic datele situației și i s-a plâns baronului că subreta lui, adică mama, țâfnoasă și arogantă, și-a permis să-l dea afară din casă, ceea ce e un afront intolerabil, și dacă baronul n-o dă afară *imediat,* el, Brener, n-o să-i mai calce pragul și-o să facă publică penibila îndrăzneală a servitoarei, așa că să aleagă... ori, ori!... Vă dați seama că baronul l-a crezut și, impacientat, a chemat-o pe mama să-i pună în vedere să-și găsească un alt stăpân. Da, da, stăpân – traduse doamna o grimasă a lui Bratu – pentru că să știți, amabil-amabil, gentil-gentil, dar baronului îi plăcea să fie considerat stăpân și-și trata angajații, la o adică, exact ca pe niște slugi... Mama însă era o femeie prea cinstită, prea devotată, prea corectă și nu oferise niciodată

baronului ocazia să-i facă vreo observație, și când a văzut-o intrând, cu sfioșenia ei de om care o viață întreagă i-a stat la picioare, baronul nu i-a mai pus în vedere – așa cum intenționase – asta mi-a spus-o chiar el, baronul, după moartea mamei – ci a întrebat-o numai ce s-a-ntâmplat, de ce l-a dat pe domnul Arthur afară. Mama, uluită, a reacționat cu delicatețe – vă-nchipuiți că nu putea să-i spună baronului că Arthur îi ceruse să-l accepte – a spus că n-a dat afară pe nimeni, că nu poate fi vorba decât de o confuzie, de o neînțelegere... „Ba am înțeles foarte bine, a replicat cinic domnul Arthur, eu am fost invitat, direct și personal, să nu mai calc pragul acestei case...”. „Cum, Aspasia, a interogat-o baronul, ți-ai permis tu așa ceva?!”. Mama n-a fost în stare să mai spună nimic, a scos numai un țipăt și-a căzut jos... Nu și-a mai putut reveni... Cinci luni a fost internată într-un sanatoriu unde de fapt a și răposat. A avut un delir înspăimântător, la care aș fi vrut să nu fiu martoră; nu vă puteți imagina ce-nseamnă să-ți vezi mama smulgându-și părul și dându-se cu capul de pereți, să ai senzația că din clipă-n clipă poate să se repeadă la tine să te sugrume. Sau să-ți simți inimă gata să pocnească, văzând tensiunea privirii ei sălbatice și tremurul spasmodic al feței, zvârcolirile acelea neputincioase de sinucigaș ieșit din minți. O, e groaznic, e groaznic să vezi așa ceva...

— Și n-ați izbutit să găsiți o modalitate pentru a-i veni în ajutor? Dumneavoastră nu mai erați o „fetiță cu codițe”, aveați destui anișori și vă bucurați de aprecierea baronului, puteați să interveniți, să o scutiți de acele îngrozitoare chinuri.

— Nu se mai putea face nimic, șocul fusese prea puternic. Cu toate eforturile baronului – și, realmente, domnul baron a făcut eforturi, a apelat la cei mai reputați neurologi și psihiatri – evoluția și agravarea bolii n-au mai putut fi oprite... Așa i-a fost ei dat să sfârșească, se lamentă Agnès și ridică din umeri, epuizată. Să moară în chinuri pricinuite chiar de omul pentru care își sacrificase cei mai frumoși ani ai ei... Mama putea să-și refacă viața, dar n-a făcut-o de teama ca nu cumva opțiunea ei să-l deranjeze pe baron. Iar ca ea să se ducă la baron și să-i ceară, eventual, încuviințarea, asta era cu totul exclus, mama era prea mândră ca să facă din intimitățile sale obiect de discuții... Așa i-a fost croit destinul.

— Nici prietenele n-au putut s-o ajute?

— Mama n-avea acolo prietene. Cu cine să se fi-mprietenit?

— De Eleonora Proca vă mai amintiți? o surprinse Bratu cu întrebarea.

— Eleonora Proca?! Nu, nu-mi amintesc. Numele acesta nu-mi spune nimic... Poate-mi dați vreun

amănunt...

— E din Jimbolia... Ați fost la Jimbolia?

— Am fost când eram mică, dar nu-mi mai amintesc nimic...

— Trăiește încă la Jimbolia această venerabilă Eleonora Proca, o bună prietenă a mamei dumneavoastră. Dacă nu vă amintiți amănunte, vă ajut eu: când fiica Aspasiei – adică dumneavoastră, după cum spuneți – a-mplinit cinci ani, a fost într-o vizită la doamna Proca... Vă amintiți această vizită?

— La vârsta aceea...

— Există un amănunt care v-a scăpat și care pentru noi este foarte important.

— La ce vă referiți?

— Un. Anume motiv mă împiedică să discut acum această chestiune. Nu fac însă din motivul respectiv niciun secret: vreau să văd cam cât timp veți mai încerca să ascundeți adevărul.

— Eu nu ascund niciun adevăr, se impacientă doamna și-l fixă pe Bratu cu o privire leșioasă. Hm, pufni ea, ascund adevărul! Asta e bună! Ce interes aș mai avea acum, când sunt în mâinile dumneavoastră?

— Dar de Radu Tabacu ați auzit?

— Nu, acum aud pentru prima dată acest nume, declară ea sigură pe sine.

— Domnul comisar Radu Tabacu, repetă Bratu.

— Nu am auzit de acest domn Tabacu, nici comisar, nici chestor și nici ministru de interne...

— Mă mir... Sunteți doar rude!

— Tot ce e posibil. Eu n-am avut cinstea să-l cunosc... Și nu mi-ar fi stricat să am și eu o rubedenie în poliție...

— Dacă doriți vă pot arăta o fotografie: fruntea lui este leit fruntea dumneavoastră... Și ochii...

— Nu vă contrazic. S-ar putea să mai fie și alte asemănări. Vă repet însă că eu nu știu să am o asemenea rudă... O fi probabil ceva foarte de departe și nu cunosc eu...

— Nu, nu, e o rudă foarte apropiată. Suspect de apropiată.

— Vreun unchi, cumva din partea tatei?! Nu e exclus... Pentru că dacă nu s-a mai întors din război, contactul cu rudele lui a fost aproape inexistent...

— O rudă apropiată, se zice...!

— Dacă se zice eu ce să fac? Să protestez?!

— De prisos... Protestul s-ar justifica în cazul prietenilor, dar nu al rudelor și mai ales al părinților, pe care nu ni-i alegem. Ați dedus ce vreau să vă spun, nu?

— Nu, nu-mi dau seama.

— Curios. Curios că perspicacitatea dumneavoastră este tocmai acum în eclipsă.

— Perspicacitatea e una, iar imaginația alta. Pur și simplu nu-mi pot imagina ce vreți să spuneți...

— Că Radu Tabacu este tatăl dumneavoastră, rosti Bratu cu convingere.

— O, nu, nu se poate, zâmbi Agnès, nu se poate așa ceva. Știu c-au circulat foarte multe vorbe, unele chiar pe seama baronului, dar mama era de-o cinste și de-o corectitudine duse până la evlavie. Puritanismul ei reacționa violent chiar și la cea mai vagă aluzie. Așa că e de prisos insinuarea.

— Oho, exclamă Bratu, aveți deja versiunea pregătită. Vă felicit. Școală înaltă, n-am ce să zic! Găselnița este extraordinară. Trebuie însă să vă spun că eu m-am referit la soțul mamei dumneavoastră! Tatăl dumneavoastră cel adevărat – și de fapt, și de drept – este fostul comisar de poliție Radu Tabacu, – despre a cărui biografie nu vreau să discutăm, sau dacă o vom face, aceasta va fi numai în măsura în care se leagă de destinul partenerilor dumneavoastră. Eugen Stamatescu și Severin Mațeicu.

— Domnule maior, resping cu indignare această insinuare, își arboră doamna un bust sever, statuar. Vă rog să nu mă obligați la recunoașteri gratuite pentru că nu le voi accepta nici în ruptul capului. Chiar dac-ar fi vorba să fiu maltratată. Eu vă atrag atenția că nu voi face niciun fel de mărturisiri silite.

— Știți că începeți sa deveniți interesantă? Da, da, interesantă... Pedala pe care apăsați vă dă probabil

iluzia că trucul rezistă. V-așteptați, probabil, acum, să-mi cer scuze pentru imprudența de a vă fi chemat să vă recunoașteți adevărata identitate... Nu?! Eu vă rog, i se adresă Bratu cu rigoare profesională, să vă revedeți maniera de a discuta și să vă corectați accentele. Aici contează ceea ce spuneți, nicidecum tonul; păstrați-vă virtuțile actoricești pentru împrejurări mai potrivite... Și ca să nu mai lungim discuția, să recapitulăm puțin. Întâi: dumneavoastră negați categoric apartenența dumneavoastră la familia Tabacu.

— Categoric, domnule maior.

— Al doilea: ați spus că nu o cunoașteți și că n-ați auzit de Eleonora Proca din Jimbolia.

— N-o cunosc și n-am auzit...

— Să mergem atunci mai departe și să discutăm despre fondul chestiunii. Indiferent de identitatea pe care o aveți, dumneavoastră vă aflați aici pentru faptul că ați fost surprinsă încercând scoaterea din țară a unor documente și valori protejate de lege.

— Eu am știut că în seif sunt numai obiecte aparținând familiei.

— Cărei familii? Familiei dumneavoastră, a baronului Ghertenlaub?

— Nu, familiei Stamatescu.

— Ce legătură aveți dumneavoastră cu familia Stamatescu?

— Nicio legătură de familie; domnul Stamatescu, aflând că eu fac o excursie turistică pentru a-mi revedea locurile pe care am trăit și-am copilărit, m-a rugat să trec pe la Mațeicu și să iau niște suveniruri și niște hârtii de familie pe care le lăsase la plecare într-un seif îngropat în nu știu ce pădure. E ceva ilegal că dezgropi un lucru care-ți aparține?! Dacă legile țării pedepsesc, acum, o asemenea faptă, nu am calitatea să comentez; mă supun; dar dacă legile țării nu interzic o restituire particulară de bunuri, atunci nu văd ce vină mi se atribuie mie...

— Am reținut și această a treia negație a dumneavoastră: nu ați știut ce se află în acel seif îngropat în pădurea Cruceasa?

— Exact.

— Ați fost convinsă că sunt obiecte de familie pe care profesorul Mațeicu trebuia, deși se aflau într-un seif îngropat în pădurea Cruceasa, să le restituie, prin dumneavoastră, lui Eugen Stamatescu.

— Exact... Asta este adevărul adevărat.

— Și-atunci, dacă Mațeicu trebuia să-i restituie, prin dumneavoastră, lui Stamatescu obiectele respective, de ce i-ați propus profesorului să împărțiți pe din două conținutul seifului?

— Nu am făcut o asemenea propunere, declară Agnès cu seninătate.

— Profesorul Mațeicu și inginerul Haupt ne-au

declarat că ați avansat această propunere.

— Ar fi fost o grosolănie din partea mea să mă pretez la un astfel de târg cu Mațeicu.

— Să zicem că profesorul a înțeles greșit. Trecem peste acest aspect; și admitem că nu i-ați făcut nicio propunere; atunci de ce-ați vrut să trageți asupra lui?

— Eu, domnule maior?! făcu Agnès ochii mari și-i ținu până la lăcrimare ațintiți asupra lui Bratu.

— Dumneavoastră, evident. Cui i-a dat peste mână inginerul Haupt în clipa în care pistolul era îndreptat asupra profesorului Mațeicu?!

— Mă-ntrebați ceva despre care nu știu nimic... Ce pistol?!

— Pistolul care-a fost în poșeta dumneavoastră.

— Eu n-am avut niciun pistol. Domnule maior, vă rog... încercă ea să însăileze o frază de protest. Ce era să fac eu cu pistolul!?! Nu vă gândiți puțin?! Eu nu sunt gangster, domnule maior. Vă rog să reflectați...

— Interesant... Deci, dumneavoastră n-ați avut în poșetă niciun pistol.

— V-am spus și repet: nu am avut niciun pistol.

— În situația aceasta, consider discuția cu dumneavoastră încheiată. Regret că ne obligați la o procedură la care n-am fi dorit să apelăm.

— Constrângerea, anticipă ea insinuant.

— Nu, vă-nșelați... Și de data aceasta vă-nșelați. Vom

apela la confruntarea cu probele... Le vom lăsa pe ele să vorbească. Și vor vorbi, vă asigur, vor vorbi în apărarea adevărului, crud și dureros pentru dumneavoastră, și, pe deasupra, umilitor, atâta timp cât nu aveți decența de a-l recunoaște. Vă mulțumesc, spuse Bratu și ceru prin interfon să se prezinte subofițerul pentru a o conduce pe Agnès Respigneli. Când ușa se deschise, Agnès se ridică dezinvolt și se apropie de biroul la care se afla Bratu.

— Eu am dreptul să pun o întrebare?

— Vă ascult.

— Când mă veți elibera din această reținere – parcă așa i-ați spus, reținere – nejustificată?

— În clipa în care motivele care au determinat-o se vor clarifica.

— Eu nu mă fac vinovată cu nimic, domnule maior, eu sunt o turistă străină, chiar dacă sunt de origine română, am un pașaport purtând emblema unei țări cu care România întreține raporturi de cordialitate și cer să nu fiu implicată în manopere ale altora, sau în erori ale dumneavoastră...

— Mai aveți ceva de întrebat?

— Nu, nu mai am nimic de întrebat, aș mai avea încă ceva de adăugat.

— Vă voi asculta ceva mai târziu. Deocamdată, vă rog. Îi arătă el pe subofițerul care o aștepta la ușă și

doamna ieși, foarte afectată.

3

Profesorul era la fereastră, cerceta cu aviditate panorama orașului, încercând să reconstituie, după cele câteva siluete ale unor vechi și binecunoscute edificii, imaginea Bucureștiului știut de el, cu animația obișnuită, atunci, pentru un ceas de amiază, când figurile ilustre ale baroului se-ndreptau spre „Carul cu bere”, când la „Capșa” taifasul cu șvarț și marghiloman al scriitorilor era-n toi, când pe chei, în jurul tarabelor vestiților anticari Bercovici și Jipea, mișuna un adevărat eșantion al intelectualității Capitalei, de la academician și profesor universitar, până la umilul referent, amator de-o carte bună și ieftină, când dinspre Sărindar începeau să se audă vocile vânzătorilor de ziare anunțând imediata lor revenire cu foile edițiilor de prânz sub braț, iar dinspre oaza Cișmigiului, pe Zalomit și Știrbei Vodă, începeau să se retragă, spre case, guvernantele și bunicuțele împingând legănat cărucioarele cu micile odrasle adormite de aerul proaspăt și aromele crude ale grădinii. Din locul de unde era, în partea opusă a încăperii, lângă chenarul ușii, Bratu putea distinge neașteptat de clar, în oglinda cenușie a geamului deschis spre interior, profilul de

retor roman al profesorului; părul alb, bogat ondulat, din care cobora fruntea hașurată de câteva riduri adânci și ușor curbate pe arcuirea sprâncenelor, linia nasului, tăietura severă a buzelor și bărbia proeminentă, ușor alungită; ochii lui Mațeicu, de un căprui măsliniu, exprimau un calm profund.

— E o zi frumoasă astăzi, îi întrerupse Bratu reveria.

— O, dumneavoastră?! se întoarse surprins Mațeicu și vru să se apropie, dar Bratu îi făcu semn să nu se deranjeze și veni lângă el la fereastră.

— E o zi frumoasă, astăzi, repetă Bratu, regretând parcă ivirea ei într-un timp atât de tensionat pentru el. Să tot privești!...

— Soarele acesta îmi amintește de un poem al unui coleg de școală: „E vară în țară și soarele arde; n-auzi strălucirea lui, barde?!" Versuri de adolescent, evident, dar imaginea soarelui a cărui strălucire poetul o *aude* mi-a rămas în memorie...

— O strălucire pe care o simți, pe care o pipăi, tălmăci Bratu. Frumos spus. Păcat că nu prea avem timp acum, ca să mai discutăm... Adică – se corectă el – timp avem, dar pentru *altfel* de discuții.

— Vă rog, la dispoziția dumneavoastră, reținu Mațeicu intenția maiorului de a-l invita la *cealaltă* discuție.

— Domnule Mațeicu, într-o singură chestiune aș vrea

să vă consult; identitatea doamnei Agnès Respigneli. Pentru noi e clar că ea nu este fiica Aspasiei Pruteanu, subreta baronului Ghertenlaub, așa cum fabulează. Avem probe indubitabile. Nu fac un secret față de dumneavoastră: specialiștii noștri au comparat fotografia doamnei Respigneli, așa cum arată acum, cu o fotografie a Felindei Pruteanu, găsită într-un album, și au constatat un amănunt care înlătură orice dubiu: Felinda are lobii urechilor perforați pentru cercei; ori Agnès Respigneli nu are așa ceva. Concluzia noastră certă este că ea și-a însușit biografia Felindei Pruteanu. Aici nu mai încape nicio discuție. Problema care se ridică, și-n legătură cu care vreau să vă consult acum, se referă la adevărata ei identitate; femeia neagă, categoric, c-ar fi fiica comisarului Radu Tabacu...

— Cum asta? se indignă profesorul, e posibil să meargă chiar pân-acolo?!

— Merge. Și încă cum! Nici n-a auzit de un Tabacu. Habar n-are cine-a fost, fie el comisar, chestor, sau chiar ministru de interne, zice.

— E zăpăcită domnule maior, sau, mă rog, nu știu eu ce e-n capul ei... Dar din moment ce s-a-ntâlnit cu mine și știe că eu sunt aici, cum mai poate să spună că nu e fiica lui taică-său?

— Dumneavoastră o cunoașteți dinainte de plecare.

— Sigur că da. E adevărat că e foarte mult schimbată

și cine n-a reținut-o prea bine atunci ar putea să n-o mai recunoască acum – nu e exclus să fi suportat cine știe ce operațiuni estetice – dar ochii, ochii ei, cu albastrul lor sticlos, sunt aceiași pe care i-a moștenit de la taică-său și nu mă pot înșela.

— I-am amintit și de asemănarea cu fotografia lui Radu Tabacu. Nimic. Neagă categoric: e o simplă coincidență, zice.

— E penibil! Penibil, domnule maior! Asta e ca și cum eu, cel care vorbesc acum, aș spune că nici n-am auzit de Gheorghe N. Mațeicu, tatăl meu... Nu pot să pricep cum își imaginează c-ar putea fi crezută... Nu greșesc țăranii noștri din Zorleni care spun că minciuna și neomenia se-mpacă tot atât de bine ca și lauda cu prostia. De fapt, n-ar trebui să mă mire. Un om care-și leapădă demnitatea de dragul câștigului e-n stare oricând să-și lepede și omenia... N-o judec c-a acceptat să-i facă jocul lui Stamatescu; individul e prea lipsit de scrupule ca să nu fi uzat de orice mijloace cu putință pentru a o obliga; dar acum când vezi că totul e pierdut, când ești în ceasul al treisprezecelea, de ce nu ești, domnule, cinstit?!

— Nu-i putem pretinde chiar cinste...

— Mă rog, nu neapărat cinste, în sensul superior al cuvântului, dar să n-ajungi, domnule, într-un asemenea hal de decădere. Asta e aproape; sălbăticie. Și aveți

dreptate: de la un asemenea om te poți aștepta la orice... Actele lui nesăbuite consternează, uluiesc, dar nu trebuie să surprindă. Eu n-am să uit toată viața scena din *poiana mică*... Să scoată pistolul la mine?! Dacă nu era domnul inginer Haupt cred că astăzi clopotele bisericii din Zorleni băteau pentru mine...

— Apropo, ce credeți c-a-ndemnat-o la un asemenea gest?

— Mi-e greu să emit vreo părere... Probabil dorința de a ajunge singură în posesia seifului... Scăpa de mine în pădure și scăpa de inginer cine știe unde. Altfel nu s-ar justifica... De-aici și stropul acela de omenie care s-a revoltat în inginer când i-a dat peste mână; așa-mi închipui că s-a-ntâmplat, nu știu dacă nu v-a povestit domnul inginer.

— Nu l-am întrebat.

— Găsisem locul unde fusese îngropat seiful, îl scosesem și după ce mi-a dat cheia eu tocmai alcătuiam cifrul... Eram destul de concentrat, vă închipuiți cu câtă emoție formam datele cifrului dacă tot sensul vieții mele l-am conjugat cu un asemenea moment... Mă obseda în clipa aceea și târgul pe care mi-l propusese: eu să-mi iau documentele, ei să-i rămână valorile. Nu propunerea în sine mă neliniștea, ci justificarea ei: Stamatescu – aci Mațeicu taie cu latul palmei dintr-o parte-n alta și de sus în jos – cruce; ar avea zilele numărate! Pentru mine asta

ar fi însemnat o cvasi-înfrângere. N-am încetat nicio clipă să cred în virtualitatea întâlnirii mele cu Stamatescu. Și deodată doamna îmi sugerează că e pe ducă! Surprinderea și repulsia se-ngemănau, când aud strigătul domnului inginer: „De ce nu jucați cinstit, doamnă, se poate?”. Mă-ntorc, buimăcit, și-o văd asmuțită spre inginer ca o sălbăticiune, cu pumnii-ncleștați și ochii ieșiți din orbite: „Idiotule!”, a scrâșnit ea, urmărind calmul cu care inginerul mi-a arătat, jos, pistolul; a vrut să se repeadă asupra mea, dar inginerul i-a prins brațele. Am avut în clipa aceea convingerea că realmente mă aflu în fața unei ființe turbate; privirea ei devenise sticloasă, amintind de ochii metalici ai lupilor încolțiți de ger și răscoliți de foame, dinții-i scrâșneau și scotea un geamăt icnit, de felină în agonie... Scena aceea și expresia chipului ei nu le pot uita. Așa încât, ca să revin, nu mă mir că este consecventă și fidelă abjecției... Dacă n-aș nutri atâta repulsie față de ea, v-aș propune s-o chemați aici și s-o-ntreb eu de față cu dumneavoastră, să-i amintesc câteva episoade pe care n-are cum să le conteste... Nu poate nega c-a fost martoră la recapitularea înțelegerii dintre mine și Stamatescu, petrecută în seara dinaintea plecării lor – ei au plecat noaptea, de undeva, de lângă Craiova – când eu am ales cifrul seifului, iar cheia i-a rămas lui Stamatescu – și când pentru eventualitatea trimiterii

unui mesager, drept semn de recunoaștere, am tăiat în două, pe lung, o bancnotă de cinci mii de lei, din patruzeci și șapte, avea, dacă v-amintiți, o manșetă albă, ondulată... Eu am jumătatea mea la mine, spuse profesorul și scotoci în buzunărașul interior al hainei de unde scoase eșantionul bancnotei și-l așeză pe pervazul ferestrei, netezindu-i urmele îndoiturilor. Cealaltă jumătate se află în poșeta doamnei, vă rog, cereți-i să-i explice rostul și proveniența. Să vedem ce-o să spună?!...

— De spus găsește ea ce să spună, n-aveți nicio teamă...

— Canalie, domnule maior, canalie!... spuse cu repulsie Mațeicu.

— Eu ce să mai spun!

— Și vă-nchipuiți ce fel de canalie e individul care-o manevrează... Nu degeaba mă obsedează pe mine ideea reîntâlnirii, aici, în România, cu Eugen Stamatescu... Știu eu ce știu.

— O să mai discutăm, îl temperă Bratu... Eu mai am de rezolvat o chestiune urgentă și după aceea stăm din nou de vorbă.

4

— Da, domnule inginer, am înțeles ce vreți să-mi

spuneți, și-am reținut perfect și ceea ce mi-ați transmis. Nu e nevoie să pledați atâta, îi temperă Claudia interlocutorului său zelul explicativ.

Haupt, dându-și seama că insistența sa ar putea fi suspectată, găsi că cea mai convenabilă soluție era să-ncheie discuția fără niciun comentariu.

— Prea bine, doamnă, eu de fapt atâta doream, să fiu sigur c-ați reținut ceea ce v-am transmis ieri. Bună ziua!

— Un moment, nu închideți, vă rog, se grăbi Claudia să-l rețină. Duduia Ana Marina n-a mai comunicat nimic?

— Nu, răspunse sec Haupt.

— Ar fi trebuit. Altfel nu știu de ce v-a pus să sunați... Bănuiesc că dânsa v-a cerut să reveniți cu telefonul.

— Nu în mod expres... Faptul însă că astăzi m-a întrebat iar dacă v-am transmis sau nu, deși încă de ieri i-am dat toate asigurările, mi-a strecurat o undă de-ndoială: dacă am greșit numărul, mi-am zis, sau dacă nu s-a reținut corect ceea ce-am transmis. Și-atunci m-am hotărât să vă sun din nou pentru a fi mai sigur. Și mai liniștit... De aceea am revenit, ca să mă conving că-ntr-adevăr cu dumneavoastră am discutat.

— Da, cu mine ați discutat.

— Atunci e bine... Vă spun sincer, mi-era teamă c-am greșit. Mai mare rușinea dacă se întâmpla vreo încurcătură.

— Dar Ana Marina, în afară de telefon, nu v-a mai dat nimic? Nu v-a mai spus nimic? insistă Claudia, intrigată de gratuitatea discuției, pentru că, normal, inginerul ar fi trebuit s-o sune ca să-i aducă servieta, nu pentru a se convinge dacă greșise sau nu numărul. „Să nu-i fi dat încă duduia Ana Marina comisionul? se întreba Claudia. N-ar fi exclus".

— Nu mi-a dat nimic. Spunea ceva tot în legătură cu chestiunea de ieri.

— C-a încheiat *totul,* nu? anticipă Claudia.

— Asta nu pot să vă garantez... Nu știu ce vrea să-nsemne *totul...* Probabil c-a încheiat, din moment ce astăzi m-a descusut ca pe un delincvent ca să fie sigură dacă v-am sunat...

— Și-atunci, cu chestiunea? interogă Claudia la obiect.

— Poftiți?! fu surprins inginerul de tonul întrebării și Claudia, crezând că Haupt nu este în temă, se grăbi să-ncheie și-i ceru să-i transmită domnișoarei Ana Marina urările sale.

— Să-i amintesc ceva de chestiune? fu rândul inginerului s-o rețină. Eu tot o-ntâlnesc...

— Păi dânsa e aici, domnule? Parc-am înțeles că încă n-a sosit.

— Important este că eu o-ntâlnesc, spuse sigur pe sine inginerul, și mă gândeam c-am fi putut câștiga ceva

timp...

— Nu-mi dau seama ce fel de timp s-ar putea câștiga. Faceți cum credeți.

— Dar restul, vreau să spun, din punctul dumneavoastră de vedere, reveni neașteptat Haupt la temă, este în întregime rezolvat.

— Domnule, am impresia că discutăm prea mult. Sau poate nu vorbim aceeași limbă.

— S-ar putea... în situația asta poate-ar fi mai bine să trec pe la dumneavoastră.

— Da, sigur, se strădui Claudia să-și păstreze calmul. Când doriți. Bine-ar fi, adică m-aș bucura foarte mult să vă primesc împreună... Cred că și dumneavoastră judecați la fel...

— Mda, evident, sigur, bâigui Haupt, dar dacă dânsa nu va putea veni astăzi, eu tocmai de aceea insist, atunci am să vă deranjez eu... Sunteți acasă, nu?

— Da, astăzi toată ziua, spuse decis Claudia și imediat în receptor se auziră niște urlete sălbatice. Mă scuzați, adăugă ea grăbit, și-nainte de a închide, în receptor răzbătură câteva cuvinte deznădăjduite ale Claudiei: „Of, doamne dumnezeule, cum l-ai mai blestemat!” pe fondul unui scâncet înfundat, pierdut într-o respirație adâncă.

La o oră după convorbirea telefonică, inginerul Haupt ieși în bulevard, traversă podul Hașdeu și, prin spatele

Facultății de științe naturale, ajunse la vila Hortensia; se uită, discret, de-a lungul străzii și, cum observă silueta căpitanului Cosmescu traversând spre scuarul facultății, intră în curte și sună prelung. Îi deschise un bătrânel scund, uscățiv, cu mustăcioară cânepie, purtând un monoclu fără lentilă, agățat de un șnur de mătase ce-i atârna ca un ciucure peste reverul halatului.

— Poftiți, domnule, poftiți.

— Aș dori să vorbesc cu doamna Claudia.

— Care doamnă, domnule, care doamnă? întrebă bătrânelul cu o voce metalică și-și potrivi, precipitat, monoclul.

— Doamna Claudia. Am vorbit adineauri cu dânsa și-a rămas stabilit că vin să stăm de vorbă. Sau nu locuiește aici?

— Locuiește, nu locuiește, eu cu asta, eu cu asta... am terminat... amenință bătrânelul cu degetul ridicat, învârtindu-l ca un burghiu. Am terminat, domnule, țipă el, și vru să-nchidă ușa.

— Un moment, domnule. Eu trebuie neapărat să discut cu doamna Claudia... V-am spus c-am vorbit cu dânsa și trebuie să-i las ceva.

— Ce să-i lăsați?

— Un plic. Am un plic pentru dumneaei.

— Ce plic, domnule, ce plic?! De unde până unde plic?! Ce, aici e poșta centrală?

— Am un plic din partea unui prieten al dânsei, un plic?! Ce, aici e poșta centrală?

— Mie, domnule, mie? Dumneata ai haz sau faci glume?! Nu, domnule, nu, mie nu, mie nu-mi lăsați nimic. Eu, băgați de seamă, spuse el în șoaptă, pendulând arătătorul în fața buzelor, nu m-amestec în chestii de-astea, nu mă amestec, e clar?! Dacă vreți să-i dați plicul, foarte bine, reveniți peste douăzeci de minute...

— Știam c-o găsesc acasă. Doar adineauri am vorbit cu dânsa.

— Peste douăzeci de minute, fix, aici nu e ca la birt, domnule, vru din nou bătrânelul să închidă ușa.

— Domnule, îl fixă Haupt, eu odată ce-am intrat aici nu mai pot ieși decât după ce-am rezolvat totul. Ați înțeles? O aștept aici, decise el și-și încrucișă brațele.

— Așteptați. Eu am onoarea să vă salut, rosti solemn bătrânelul și se retrase.

Haupt nu-și puțea explica bizara comportare a bătrânelului. Intră în vestibul și ciocăni ușor în geamul glasvandului. Bătrânul reveni.

— Dumneavoastră? îl cercetă el cu mâna la monoclu.

— Ia ascultă, domnule, îl repezi Haupt, cum îți permiți să te porți în halu-ăsta! Nu crezi că maniera dumitale lezează prestigiul doamnei Claudia?

— Domnule, te rog!

— Dumneata vrei neapărat s-o compromiți pe doamna Claudia.

— Ce să fac, ce să fac? Ce vreți să spuneți, ce vreți să spuneți? Termenul ăsta e cam abracadabra...

— Vreți s-o băgați în bucluc pe doamna Claudia, îi șopti misterios Haupt.

— Ce bucluc, domnule? se-ncruntă bătrânelul și-și scoase grav monoclul. Ce, iar bucluc? Iar vreți să mă băgați în bucluc? Ajunge, domnule, atâta bucluc, începu el să zbiere cu vocea lui galvanizată, ajunge atâta bucluc, c-o să-nnebunească vecinii, cu frica-n sân, toată ziua bună ziua, fii atent că e bucluc. Ajunge!

— Cine v-a mai băgat în bucluc, domnule? îl incită Haupt. Că doamna Claudia până acum n-a mai fost deranjată... Poate de acum încolo să fie...

— Să fie, treaba ei, pe mine să nu mă amestece... Eu am pățit-o odată, am pățit-o odată... că era să-mi dau sufletul pe-acolo... înțelegeți dumneavoastră?

— Da, înțeleg, răspunse Haupt derutat.

— Eu le-am spus, domnule – deveni sticloasă privirea bătrânului – eu le-am spus să nu se joace cu viceversa că nu e de joacă domnule, când sirena sună, pășiți înainte, tovarăși, le-am spus și i-am atras atenția chiar mareșalului, domnule mareșal, uitați-vă aici, goniometrul meu nu mă-nșeală, dar el n-a fost de acord, pe el nu-l interesa tactica și strategia, abia atunci

domnul Sturza se gândea că cel mai potrivit este un pas înainte, doi pași înapoi, numai că imbecilul de Malaxa, imbecil, domnule, canalie, imbecil, juca-n două bărci și cu amicii și cu inamicii, așa cum erau ei atunci, unii marcați, alții nemarcați, că lupta de clasă se ascute permanent și cele două lagăre ale antantei voi trebui să respecte ad-literam prevederile tratatului de la Adrianopole, și-atunci când vine domnul paroh Iftodie, ascultă-l, primește-l și dă-i bani, să-ți pună timbrul de cotizație, toți să contribuim, goniometrul meu nu mănșeală, i-am spus și domnului mareșal, dar el n-a vrut să țină seamă de viceversa și-acum n-am ce să-i fac, treaba lui, să se descurce, uraaa! uraaaa! uraaaa!...

Haupt vru să iasă, isteria bătrânelului putea continua și cel mai înțelept era să se retragă și să revină după aceea. Din hol apăru însă o femeie măruntică, cu fața albicioasă și părul roșcovan, care se repezi la bătrânel, îl zgâlțâi și-l trase înăuntru. Reveni imediat, congestionată, cu buzele albe, tremurând:

— Bine, domnule, de ce-l provocați, nu-l vedeți că e-n criză?

— N-am știut... Vă rog să mă scuzați. Nu mi-am dat seama... Nici nu știam ce să fac... se disculpă Haupt.

— N-aveați ce să-i mai faceți din moment ce-a intrat în criză... I-ați spus ceva care l-a iritat?

— Am întrebat de dumneavoastră. Sunt inginerul

Haupt.

— A, domnul Haupt, da, da, se precipită Claudia, credeam că mă veți mai suna. Poftiți, îl invită ea și Haupt o urmă în holul vilei.

— Trebuia să-mi atrageți atenția, să mă fi prevenit, n-am nicio vină, se disculpă Haupt, în timp ce se așeza pe canapea.

— Domnule, e un adevărat blestem pe capul meu, se destăinui Claudia. Nu știu ce-o să mă fac cu el dacă-ntr-o zi, ferească Dumnezeu... Deocamdată e pașnic, doctorii spun că logoreea asta nu e periculoasă, dar nu vedeți ce face când are crize? Dacă-ntr-o zi pune mâna pe ceva sau mai știu eu ce i-o trece prin mintea aia a lui de degenerat nu știu ce-o să se-ntâmple.

Haupt își arcui sprâncenele, aprecierea Claudiei îl șocase.

— Da, da, nu știu ce-o să se-ntâmple, continuă Claudia în aceeași notă. Nu vă mirați, acesta e adevărul adevărat, domnul Racotă e unul dintre ultimii descendenți – nu chiar ultimul, că ultimul a fost bărbatu-meu, dumnezeu să-l ierte – dintr-o viță scăpătată, de mari proprietari...

— Dânsul nu e tatăl dumneavoastră?

— Nu, domnule, nu, e socrul meu, tatăl meu a fost un intelectual, doctor în drept internațional, treizeci de ani consilier juridic la finanțe. Nu i-a plăcut politica, a

preferat slujba onestă, nu l-a interesat scaunul de paiață parlamentară, că ce erau, domnule, deputații, altceva decât niște marionete pe care șefii partidelor le manevrau după cum le veneau lor interesele?! Asta erau, marionete. Ori tata nu putea accepta nici în ruptul capului slugărnicia cu frac și joben... Socru-meu, în schimb, ar fi fost în stare să se târască pe brânci pentru un scaun în Dealul Mitropoliei, a fost visul lui de-o viață, dar cine să-l ia-n seamă, când el de la cincizeci de ani s-a senilizat și-a ajuns uite, o epavă... Și eu trebuie să-l suport, trebuie, pentru că e casa făcută de el și nu-l pot da afară. Aș avea tot dreptul, actele sunt pe numele meu, dar nu se cade să-l înfunzi într-un azil, să mai te trezești, pe lângă ura lumii, și cu cine știe ce boacănă. Sunt mai liniștită când stă aici... îmi mănâncă zilele, dar n-are nimeni ce zice... Ce să fac, asta e situația, se întrerupse Claudia. Vă ascult, domnule Haupt.

— Când eu v-am spus ieri, începu metodic inginerul, că duduia Ana Marina încheie *totul,* adică absolut totul, n-am inventat nimic, așa mi-a spus să vă transmit. Și așa v-am transmis. La fel și acum, n-am nicio vină că lucrurile au căpătat o altă întorsătură. Ceea ce mi-a spus asta spun, eu sunt o rotiță prea mică și neînsemnată în angrenajul ăsta încâlcit; sunt un simplu executant, atât, și am rezolvat ceea ce intra în obligațiile mele. Aș putea, deci, foarte bine să mă retrag, iar duduia Ana Marina, și

dumneavoastră, și cine-o mai fi să vă descurcați cum puteți. Înțelegeți?

— Domnule, nu prea înțeleg. Spuneți-mi mai clar ce s-a-ntâmplat? Lămuriți-mă, pentru că eu, pe baza telefonului dumneavoastră, am transmis mai departe și s-ar putea să iasă o-ncurcătură...

— Din păcate nu pot să vă spun ce s-a-ntâmplat... Nu pot, repetă inginerul.

— Să știți că eu sunt condițională... Nu cer să-mi spuneți, dacă nu e cazul, dar sunt condițională. Dac-aș fi fost o alta, credeți că avea Béatrice atâta încredere în mine?

— Nu e vorba de încredere sau neîncredere. Nu vă pot spune pentru că pur și simplu nu știu... Duduia Ana Marina *36*

numai atât mi-a spus: să comunic doamnei Claudia că *totul* se mai amină câteva zile...

— Eu n-am nimic împotrivă, să se amâne până la sfântul Eudocțiu, numai că eu, pe baza telefonului, i-am comunicat lui Béatrice... înțelegeți? Și ea, la rândul ei, mai departe. Așa că omul acela va veni. Și dacă vine eu ce să-i spun?

— Găsiți un motiv să-l mai amânați câteva zile.

— Imposibil. Dacă vine mâine, atunci poimâine trebuie să plece, sau dacă vine poimâine, atunci răspoimâine. Cum să mai fie amânat?

— Mi-am spus și eu o părere. Dac-aș cunoaște mai multe elemente, probabil c-aș putea să-mi dau o părere mai acceptabilă, dar eu nu cunosc unde a plecat duduia Ana Marina, nici cu cine, nici în ce scop, nici când revine.

— Și cum veți afla când se va-napoia, cum vă va da de veste? Am impresia că ceva nu e-n regulă.

— Mă va suna, probabil, chiar mâine după-amiază, îi veni inginerului ideea salvatoare... Așa, cel puțin, mi-a spus, dar eu nu pot să garantez... Cred însă că va suna, pentru că e-n interesul dânsei să sune. Așa am înțeles eu.

— Înseamnă că există totuși o speranță... Dacă, vasăzică, vine spre prânz, socoti ea cu voce tare, și telefonul e după-amiază, până seara, ori așa, ori așa...

— Poftiți?

— Domnule, uitați-vă care e chestiunea, se-nsenină Claudia. Toată povestea ține de comisionul acela. Eu credeam că știți: prima oară era vorba c-o să veniți cu o servietă.

— Da, așa era vorba, numai că duduia Ana Marina nu mi-a dat-o. Zicea că nu s-a-nțeles cu profesorul, dar că-n câteva zile o să se lămurească.

— Și-atunci, mâine după-amiază ce-o să vă spună, dacă ziceți că mai durează câteva zile?

— Cine știe, poate-o să se-nțeleagă cu profesorul și-

mi va da rezultatul...

— Atunci nu mai știu ce să vă spun... O s-o-ntreb pe Béatrice. Ea mi-a spus că azi veniți cu comisionul, că mâine vine domnul Robert după el, și asta e tot... Acum văd că lucrurile iau o altă întorsătură. Și cel puțin dac-aș ști ce să-i spun!

— S-ar putea ca nici domnul Robert să nu vină...

— A, nu, în niciun caz, de venit vine precis. Am întrebat-o aseară pe Béatrice și mi-a spus că i-a comunicat și că mâine e-aici.

— I-ați dat telefon doamnei Béatrice?

— Nu, am ieșit amândouă pe chei. Ea mi-a garantat că mâine vine domnul Robert...

— Nu se mai poate revoca sosirea domnului Robert?

— Nici vorbă... Când, să se mai revoce?... La ora asta domnul Robert e cu bagajele făcute, că nu vine de la Ploiești.

— Domnul Robert urma să ia de la dumneavoastră servieta, avansă Haupt.

— Da, dânsul, dar asta nu știu dacă trebuia să vă spun, m-am zăpăcit de tot cu atâtea încurcături... Eu știu una, dumneavoastră-mi spuneți altele...

— Să nu vă faceți nicio grijă. Am pus întrebarea din obișnuință, eu sunt om care nu umblu cu subtilități, spun deschis ce am de spus, și-atunci când se discută ceva-n doi peri, nu suport; eu întreb: cine, domnule? ca

să fie. Lucrurile clare... După mine, dacă-mi permiteți, n-ar trebui să vă-ngrijorați atât de mult. Să zicem că vine mâine la prânz. Foarte bine! „Domnule, treceți diseară că de-abia după-amiază primesc telefonul...

— El n-are nevoie de telefon, el are nevoie de servietă.

— Da, știu, dar ca să afle ceva clar despre servietă îi spuneți să revină spre seară, adică după ce eu vă voi telefona și vă voi spune care e situația: o aduce dânsa, n-o aduce, mi-o dă, nu mi-o dă, ce va hotărî dânsa.

— Să rămână așa... îmi dați un telefon.

— E-n regulă, încuviință Haupt și se ridică.

Claudia îl imită și se oferi să-l conducă, prevenindu-l să nu ia în seamă eventualele perorații ale bătrânului, să-l lase în plata domnului, mai ales dacă e în grădinița din fața casei. Din fericire, bătrânul Racotă era tolănit într-un șezlong sub umbrarul din laterala clădirii, cu pantalonii sumeși până la genunchi și picioarele atârnându-i subțiri și vineții peste brațele șezlongului.

5

— Moartea soției a fost pentru mine o lovitură cumplită. Ea a survenit într-un moment în care fiecare dintre noi aveam o acută nevoie unul de celălalt; eu, pentru că trecusem peste dificila încercare a expediției și urma, virtual, să optez pentru viitoarea formulă a

carierei, iar ea, pentru că în circumstanțele de atunci, pe care nu le cunoșteam și nici nu le puteam bănui, de-abia mai târziu, mult mai târziu, le-am reconstituit, în situația în care se afla, își dădea seama că o pândesc ghearele claustrofobiei și resimțea nevoia unui om integral, bărbat și duhovnic, soț și prieten, în fața căruia să-și poată dezvălui, fără reticențe, adevăratele stări de gând și de trăire, inclusiv sentimentele obscure sau aspirațiile bizare. Amalia parcurgea o perioadă confuză și toate nădejdile întru depășirea dificultăților aveau un singur punct de convergență: omul de lângă ea... în forul meu intim deduceam. În termeni foarte reali nevoile ei sufletești, le intuiam ca pe niște trebuințe firești. Și făceam totul, vă imaginați, pentru ca ea să mă știe alături; dragostea noastră se convertise în unicul criteriu etic al existenței și-al rostului fiecăruia, nimic nu mi se părea prea greu atunci când era vorba de a-i împlini dorințele, de a o sluji, de a-i fi alături; în aceasta vedem, de fapt, în pofida atâtor reușite pe plan profesional – lucrări cotate între textele cele mai valoroase ale literaturii de specialitate, aprecieri generoase din partea celor mai reputați colegi, recenzii elogioase în publicații de prestigiu și atâtea și atâtea altele, care conferă sentimentul tonic al împlinirii – ei bine, în concurență cu toate acestea, eu vedeam justificarea menirii mele în gestul devoțiunii absolute

față de Amalia. Și tocmai într-un asemenea moment, Amalia a fost suprimată... De neimaginat lovitură mai groaznică... Da, da, intui Mațeicu o undă de stupefacție în privirea maiorului, termenul nu este de loc exagerat. Soția mea a fost, eminamente, lichidată. Suprimarea ei a fost pregătită cu atâta luciditate și s-a făcut cu atâta sânge rece și sagacitate încât termenul, în înțelesul său cel mai odios, nu mi se pare de loc exagerat. Mă veți întreba, desigur, pe ce-mi bizui aceste atât de severe aprecieri... E firesc, îmi dau seama... Mai ales că totul a trebuit să fie derulat, reconstituit și verificat, ipotetic, după câțiva ani de la deces... Un travaliu similar cu cel al antropologului care de la un oscior descoperit în straturi antedeluviene, își propune să realcătuiască scheletul uriașei creaturi dispărute... – A fost un efort de gândire uriaș, îmi dau seama.

— Enorm... Trei ani și opt luni, aproape patru ani, aproximările mele sunt diminuate, nu-mi îngădui absolut niciun rabat și nicio exagerare, aproape patru ani nu am făcut altceva decât să parcurg, *imaginar*, ultima perioadă a vieții Amaliei, să interpretez și să reinterpretez datele de care dispunem, să emit ipoteze peste ipoteze, unele dintre cele mai năstrușnice, și să le probez, cu maximă rigoare, uneori mergând până la absurd... Cred că dacă aș fi învestit consumul acela de inteligență în cercetare, aș fi ajuns academician. Nu, nu

zâmbiți, estimarea se referă la chestiuni foarte precise, în ordine epistomologică[3], iar pe plan pur uman, ce să vă spun, a fost exact ceea ce bine se zice, în termeni familiari, stoarcerea creierului... Un veritabil demers teoretic, abstract până la inexprimabil și tocmai de aceea atât de epuizant...

— Bănuiesc că datele de la care porneați erau minime.

— Inițial, doar câteva... Pe parcurs s-au acumulat extrem de multe. S-au acumulat însă progresiv, prin deducție. Altfel n-aș fi ajuns la o concluzie certă privind cauzele și împrejurările decesului... Totul a plecat de la o scrisoare a Amaliei către tatăl său, scrisoare pe care am descoperit-o între actele rămase de la el. Fusese scrisă în timp ce eu eram în expediție și faptul acesta a fost primul care mi-a atras atenția: m-am întrebat, normal, de ce Amalia nu discutase cu tatăl său ceea ce o preocupa, de ce simțise nevoia să apeleze la hârtie și stilou. De ce nu discutaseră împreună? Amalia nu ezita să-i destăinuie tatălui ei obsesiile sau preocupările, indiferent de natura lor, chiar și unele care priveau viața ei intimă, atât înainte, cât și după căsătorie... Discuta cu tatăl ei cu o nonșalanță aproape neverosimilă, pe mine, cel puțin, cu structura mea autentic țărănească, m-a șocat franchețea convorbirilor lor și, mai ales, absența

---

[3] Parte a filosofiei care studiază procesul cunoașterii așa cum se desfășoară în cadrul științelor; teorie a cunoașterii științifice.

oricărui tabu. Mi-amintesc un amănunt extrem de semnificativ, fac aici o paranteză într-o chestiune care nu interesează ancheta, dar imaginea acelei mici întâmplări mă domină în clipa aceasta și simt nevoia s-o dezvălui, sper să nu plictisesc...

— De loc... Aș putea spune, dimpotrivă. Cât privește legătura cu ceea ce ne interesează pe noi, să nu aveți reticențe. Povestiți tot, așa cum credeți de cuviință.

— Mda, e bine zis...

— Ați reținut, cred, că n-am folosit termenul de anchetă. Ne aflăm, e adevărat, într-o anchetă, dar prezența dumneavoastră, mai exact calitatea ei, este cu totul onorabilă sub toate aspectele, și civic, și etic, și uman – așa încât, revenind la remarca dumneavoastră, vă rog să nu aveți nicio reținere, povestiți tot ceea ce vi se pare util, nimic nu este de prisos.

— Vă mulțumesc din nou; am să profit efectiv de îngăduința dumneavoastră. Și asta pentru că simt într-adevăr nevoia de a mă confesa, de a povesti tot, chiar și detaliile, care mi-au rămas întipărite în memorie. Nu știu dacă pot exprima la adevăratele sale dimensiuni această nevoie de confesiune. Toată drama vieții mele, toate amănuntele ei, le-am evocat mental, de-a lungul a peste cincisprezece ani, am trăit înconjurat de ele. Dar niciodată – deși, repet, mi-am amintit și-am evocat, mental, zi de zi și noapte de noapte, drama vieții mele –

niciodată n-am povestit-o cuiva, niciodată eu însumi n-am auzit această poveste, n-am ascultat-o cu adevărat, am sentimentul că sunt actorul căruia i se oferă ocazia, într-un spectacol unic, să rostească monologul propriului său destin.

— Vă înțeleg perfect; e pentru prima oară, vreți să spuneți, când vă ascultați propria dramă rostită fără nicio reținere de dumneavoastră înșivă.

— Exact. Trăiesc parcă sentimentul unei eliberări. Am senzația unei descuamări[4] interioare, a unei lepădări fizice de toate reziduurile îndelungatei mele tăceri; ceva în ființa mea se regăsește pe sine. Să revin însă la ceea ce vă povesteam despre șocul pe care l-am resimțit când între hârtiile rămase de la socrul meu am descoperit scrisoarea Amaliei... Aici rămăsesem, nu?

— Spuneați că în legătură cu relațiile dintre soția dumneavoastră și tatăl ei vă amintiți deseori de un amănunt semnificativ.

Exact, un amănunt care pentru mine a fost mai convingător decât nu știu câte fraze explicative. Eram în primele luni după căsătorie și locuiam încă în apartamentul socrului meu, o locuință suficient de încăpătoare și de dotată pentru a ne găzdui, confortabil, atât pe noi, cât și pe dânșii... Mă simțeam foarte bine și

[4] Fenomen patologic de cojire a epidermei.

foarte în largul meu – nu mai spun că atât socrul meu, cât și soția sa erau oameni fermecători, alături de care nimic nu era stânjenitor; nici Amalia nu și-a pus chestiunea unei alte locuințe, o considera de la sine clarificată, din moment ce apartamentul fusese conceput de însuși Ascanio Petculescu pentru două familii, evident dânsul cu soția și, în perspectivă, fiica sa cu soțul... Ei bine, socrul meu a găsit inacceptabilă coabitarea familiilor noastre și ne-a cerut să ne mutăm. „Bine, papă, ne mutăm dacă tu zici, i-a răspuns Amalia, dar noi ne simțim foarte bine aici...” „Vă veți simți și mai bine atunci când veți fi la casa voastră, n-aveți cum să realizați cetea ce vă va oferi cuibul vostru...” „Hai, dragă, i-a replicat Amalia, ca și cum ar fi discutat cu o prietenă din copilărie, ce tot mă iei cu cuibul nostru, ca și cum dacă stau aici cu voi aș avea emoții când face bărbatu-meu dragoste cu mine... E o prejudecată, papă, dacă te-ai gândit la asta...” „Nu, nu la asta m-am gândit, deși și asta contează, oarecum... Sunt însă celelalte; anturajul, tabieturile, confortul profesional al lui Rinu și câte atâtea altele...” Socrul meu a justificat din multe unghiuri propunerea sa – pe care în cele din urmă, după un an, am reluat-o noi înșine – dar ceea ce mi-a rămas în memorie, ca o mostră de integritate paternă, sau de robustețe filială, a fost maniera în care Amalia a invocat argumentul acela de la care socrul meu nu plecase, dar

care conta *oarecum*... între Amalia și tatăl ei, să revin acum la esențial, existau asemenea raporturi de comunicare încât apelul la un text era, certamente, exclus... De aceea în clipa în care am văzut scrisul Amaliei, când am văzut că era o scrisoare elaborată după toate canoanele, când am văzut și data – cu o lună înainte de a mă întoarce eu din expediție – am fost fulgerat de gândul dezvăluirii unei posibile conjurații în jurul decesului Amaliei... Și, instantaneu, aprehensiunea pe care am trăit-o câțiva ani după moartea Amaliei s-a revigorat și a căpătat cu totul alte contururi. Realizam vechea mea stare de teamă, de permanentă pândă, când la tot pasul mă așteptam să descopăr elemente care să-mi elucideze împrejurările sinuciderii Amaliei, la care, în fața misterului acelei scrisori – eu încă n-o citisem – se adăuga vaga sugestie a unei posibile manopere de care Amalia să nu fie străină... La tatăl ei, în clipa aceea, nu mă gândeam, numai pe Amalia o suspectam – cu sfială, cu temere, cu durere – o suspectam pe Amalia de complicitate la un act monstruos căruia i-a căzut victimă, sau de acceptarea unui penibil compromis de natură sentimentală care a fost speculat de indivizi abjecți în perspectiva unui șantaj profitabil... Resimțeam. Însă, în sinea mea, ca un licăr palid, și vechea convingere că Amalia a fost victima unui complex de împrejurări,

care-a epuizat-o nervos și-a adus-o în pragul desperării... Deși o cunoșteam perfect, îi știam calmul ei imperturbabil, pe care i-l invidiam, și echilibrul ei psihic, imediat după decesul ei, ipoteza aceasta mă convinsese, existase și antecedentul bunicii ei, care din motive și în împrejurări bizare se otrăvise, și mai interveniseră și unele ciudățenii, să le numesc, ale comportamentului ei, care mie îmi atrăseseră atenția... Imediat după întoarcerea mea din expediție mi-am dat seama că ceva se schimbase în felul ei de a fi, chiar și-n înfățișarea ei fizică, în privirea ei, în gesturile ei. Amalia devenise apatică, avea momente de îndelungată absență. „Ce e cu tine?” am întrebat-o odată de-a dreptul neliniștit de starea ei. „Nu e nimic, Rinule, ce să fie? s-a înviorat ea brusc... „Am impresia că ești abătută...” „Nu, n-am niciun motiv, ți se pare ție”, s-a grăbit ea să nege. N-ar fi fost exclus, mă gândeam eu, să fi fost o simplă părere datorată euforiei pe care o trăiam în urma succesului expediției – vă-nchipuiți, pentru mine, rezultatele expediției au fost o culme a afirmării profesionale, bătrânul academician mă copleșise cu elogiile, nu mai spun de colegi și prieteni – am crezut, atunci, că eu îi pretind Amaliei o stare pe care, obiectiv, n-ar fi putut s-o realizeze. Pe de altă parte consideram comportamentul ei încă tributar stării ei de teamă de care fusese urmărită în timpul cât eu eram în expediție;

ajunsese până acolo încât îi era frică să ridice receptorul ca nu cumva să i se comunice de la institut, sau de la poliție, sau de la ambasadă că mie mi s-a-ntâmplat, acolo cine știe ce nenorocire; începuse s-o obsedeze ideea morții mele subite. Într-o seară, întorcându-mă târziu de la laborator, m-a surprins prin frenezia cu care m-a îmbrățișat și m-a sărutat ca pe-un copil și, înlănțuită pe umerii mei, ca și cum ar fi fost vlăguită, m-a implorat să fiu prudent, să fiu atent, să nu mi se-ntâmple ceva, chiar și cu lucrarea, să am grijă de mine, că n-are rost, mă îndemna, să-mi storc creierii pentru niște ambiții și ifose ale unui paranoic care-și visează statuie de protector al geologiei românești. Era vorba, evident, de Eugen Stamatescu, între ale cărui argumente, la inițierea și subvenționarea expediției noastre, fusese formulat și criteriul altruismului tradițional al societății „Fabiana" față de spiritualitatea națiunii. Altă dată, Amalia mi-a mărturisit îngrijorarea pe care o încerca la gândul relațiilor noastre cu viitorul cuplu Stamatescu. „Nu te-ai întrebat dacă nu cumva domnul Stamatescu este animat de cu totul alte interese decât cele pe care și le declamă cu atâta patos? Nu cumva expediția a fost o simplă mutare de acoperire?" Uluitoare intuiția ei. Fantastică! Eu însă nu-mi dădeam seama. „A, nu, draga mea, în niciun caz, am contestat eu cu convingere. Sigur că pe lângă interesele declamate, așa cum spui tu, mai

sunt și altele. Sunt, și e normal să fie, nu trebuie să le căutăm prea mult; dacă prospectările se vor solda cu numai câteva procente din ceea ce se scontează, beneficiile firmei ar fi incalculabile. Și-apoi, dacă-ar fi fost vorba de altceva – apela inocentul din mine la argumentul suprem – pân-acum ne-am fi dat noi seama, doar nu suntem chiar atât de naivi încât domnul Stamatescu să ne țină la trenă ca pe niște imberbi[5]...” „Nu știu, Rinule, dacă putem fi chiar atât de siguri, nu știu”, se implica ea cu o tristețe grea în privire, și eu nu sesizam decât reflexele enigmatice ale neliniștilor ei și nu eram în stare să deslușesc niciun motiv de îngrijorare. Amalia devenise o făptură a contrastelor, ochii ei de culoarea jadului de Bengal căpătau, în clipele de febrilitate lăuntrică, mai multă strălucire și-i aduceau pe chip o iluminare tulburătoare, de obsesie mistică, de rugă. Nu bănuiam, atunci, că Amalia se afla sub teroarea sagace a lui Eugen Stamatescu; presiunea insului – șantajul cel mai ordinar cu putință – o îngrijora nu numai gândindu-se la soarta ei, ci și la mine, îl credea capabil pe Stamatescu de o manoperă care să mă desființeze, pur și simplu, sau să mă suprime. „Nu cumva, am întrebat-o eu, departe de a intui adevăratele ei spaime, domnul Stamatescu ți-a oferit vreun prilej

---

[5] Căruia nu i-a apărut încă barba.

care să te îngrijoreze?!" „Nu știu cum să-ți spun, a ezitat ea... Nu e vorba de un prilej anume. Pe mine, Stamatescu mă îngrijorează ca țip uman, ca structură morală, tipul îmi sugerează spiritul intolerant, omul mic, fără scrupule, vanitos până la răzbunare, de la care te poți aștepta la orice; e imprevizibil în spontaneitatea lui agresivă. Ți-amintești ce-a fost în stare să-i spună profesorului atunci când i-a comunicat că atât în calitatea lui de academician, cât și de om nu mai acceptă, sub nicio formă, reluarea expediției. Stamatescu a pufnit: „Ei și? l-a ironizat el impertinent pe profesor, nu sunteți de acord, nu sunteți, aici nu e *academie,* ca să facem *plebiscit,* și nici universitate ca să umblăm cu slujbe și mătănii și alte acte de sărăcie; dacă voi considera necesar să se continue, expediția se va relua fără nicio discuție, eu decid, domnule profesor, puțin mă interesează confuzia politică a guvernanților sau încurcăturile ilustrului nostru monarh; astea sunt treburile lor, ale politicienilor, interesele firmei sunt altele..." Ceea ce era uluitor în reproducerea Amaliei – și despre care mi-am dat seama destul de târziu, după descoperirea scrisorii – ceea ce, pur și simplu, mă făcea să pun la-ndoială suveranitatea rațiunii și s-admit postulatele doctrinelor spiritualiste, se referă nu la conținutul declarației lui Stamatescu – canalia avea fler politic, de asta urma să mă conving de-a lungul întregii

perioade ulterioare, până la fuga lui din țară – ci la fidelitatea reproducerii ei de către Amalia; transcrisă și examinată de experți sunt convins că nu ar exista niciun dubiu în stabilirea apartenenței acestei fraze; Amalia o ținuse minte, o reprodusese cu fidelitate; începuse deci să fie obsedată de maniera lui Stamatescu, personalitatea lui începuse s-o domine. Tipul lucra cu o abilitate inimaginabilă. Fiind invocat în scrisoare, Stamatescu nu era străin de adevăratul ei rost; eu nu aveam cum să deduc, în clipa când am descoperit-o, și după ce am citit-o, că, în realitate, fusese vorba de o mișcare abilă într-o schemă minuțios și îndelung calculată și despre care... Stați să nu anticipez, reveni Mațeicu și pentru prima oară făcu o pauză pentru a-și rândui gândurile.

— Mesajul Amaliei către tatăl său, reluă el, era scris cu cerneală violetă pe o filă de caiet de școală – vechile caiete de dictando, cartonate, hârtie velină, mătăsoasă, de un alb lăptos – un scris precipitat, nervos, dictat parcă de iminența unei primejdii... Textul îl țin minte pe de rost, l-am învățat ca pe-un monolog dintr-o tragedie antică și l-am rostit de mii de ori în solilocviile[6] mele, regretând ca pe-o eroare de conștiință faptul c-am acceptat cu atâta ușurință ipoteza sinuciderii ei într-o

---

[66] Monolog; operă scrisă sub formă de monolog.

nefastă criză de schizofrenie... Ce-i scria Amalia tatălui ei? apelă Mațeicu la recuzita retorică pentru a-și oferi cele câteva clipe de reconfortare atât de necesare înaintea efortului cerut de o citare dificilă. „Papa scump și neprețuit, nu mă părăsi, nu mă lăsa pierzaniei, acum, când *soarta* – soarta subliniat de două ori – s-a hotărât să-mi așeze în cale asprimi neașteptate. Cum va fi de-acum cărarea vieții mele nu poate ști nimeni, noi nu suntem vinovați, cum de-atâtea ori spuneai tu, nici de ivirea nici de săvârșirea noastră, păcatele ne aparțin numai dacă și după felul în care luăm viața pieptiș... Și de luat, tot tu spuneai, fiecare e dator s-o ia, atâta timp cât se vrea numit om, iară nu sălbăticiune cu grai... Eu, iată, papa scump și neprețuit, mă aflu în fața datoriei de a nu accepta menirea sălbăticiunii cu grai. Eu vreau să fiu mai departe ceea ce-am visat cu ochii deschiși că sunt, și tu m-ai încredințat că nimic, absolut nimic nu este fantasmă, ci realitatea pură a vieții mele; eu vreau să rămân alături, totdeauna și cu orice risc, de omul pe care tu l-ai numit, atât de frumos, un Manole al adâncurilor, iscusit arhitect de catedrale subterane. Aceasta este dorința mea... Tu crezi că greșesc, papa? Tu ești convins că este îndreptățită pretenția celui ce vrea să uzurpe zidirea sufletului meu, sunt eu cu ceva datoare *altor* ceruri și *altor* altare în care n-am crezut și nu voi crede, la care nu m-am închinat și nu mă voi

închina niciodată, ca să le ascult porunca? Am fost cu adevărat *promisă* – aici, din nou, cuvântul, de două ori subliniat –, a fost viața mea zălogită? Dacă da, atunci eu nu cred că-mi mai merit nici graiul nici sălbăticiunea ce-l slobozește... Fă ce crezi tu, papa, și trece-mă dincolo de primejdii... Trimite-l să-și vadă de grădinile și palatele lui, apelează eventual și la influența domnului Stamatescu să-l facă să înțeleagă că n-are rost să mai pledeze pentru o cauză pierdută. Să fie, oare, cauza nu a lui, ci a ta?! O, papa, ar fi *groaznic*", propoziția interogativă, în paranteză, iar ultimul cuvânt subliniat cu o linie ce se prelungește și se încheie cu semnătura ei: Ama... După citirea scrisorii am rămas câteva ceasuri întins pe sofa, cu fila aceea de dictando alături, pe care-o vedeam ca pe-o nălucă de țintirim [7]. Întrebarea firească, logică, în jurul căreia, mă știam înlănțuit ca un sclav osândit la pierzanie prin tortură, întrebarea pe care-o auzeam strigată de undeva de dincolo de pereții umezi ai cugetului meu și se releva ca într-o biserică pustie, devastată, era, evident, cine emitea pretențiunea de a-i uzurpa zidirea sufletului.

— Nu era Stamatescu?

— O, nu, în niciun caz... Stamatescu era invocat alături de cel ce se înfățișa pentru a-și pretinde

---

[7] Cimitir.

promisiunea. Iar mențiunea – veți vedea – are o cu totul altă explicație.

— Și atunci?

— *That is the question*! exclamă Mațeicu. Nu dispuneam de niciun antecedent care să-mi sugereze o cât de vagă idee... O singură certitudine aveam: de cele ce se petrecuseră cu Amalia nu fusese străin Eugen Stamatescu. Mi-am amintit perfect că după decesul Amaliei tocmai el, Stamatescu, fusese acela care lansase, abil, versiunea crizei sentimentale, față de care eu eram cu totul dezarmat. Chiar dacă aș fi avut pe ce să-mi întemeiez o eventuală contestare, n-aș fi îndrăznit să fac un asemenea demers; mi-era cu neputință pentru că trăsnetul sinuciderii Amaliei mă paralizase și nu cutezam să risc o controversă întrucât gestul Amaliei mă implica, indirect, în penibila postură a soțului inocent, incapabil să-și depășească condiția, într-un moment când discreția era cerută de minima decenței, și inapt să-și accepte condiția atâta timp cât e de domeniul celei mai elementare intuiții corelația dintre tentația pasului adulterin și incoerențele cuplului conjugal; iar eu resimțeam, de ce să nu fiu leal față de propria-mi memorie, complexul indirectei mele complicități... Și pe fondul acestui sentiment de culpabilitate înregistram cu mâhnire și fără putință de replică interpretările celor din jur. Ale rudelor, ale

prietenilor și cunoscuților... Consolările lor mi se păreau de circumstanță, pe toți îi suspectam de ipocrizie. „Noi, domnule Mațeicu, îmi spunea academicianul, știm multe despre pântecele pământului, dar aproape nimic despre pântecele gândului; generațiile viitoare vor avea la îndemână tabloul sinoptic al mișcărilor tectonice, vor ști unde și când se vor înregistra seisme și erupții și vor putea să ia cuvenitele măsuri de siguranță; dar izbucnirile scoarței sub care clocotește spiritul nu le vom cunoaște niciodată; le vom înregistra cu durere și le vom concede tributul ce li se cuvine... Îl priveam năuc pe academician și strângeam din pumni de mâhnire, nu de durere, cum credea el, și el încerca mai departe să mă consoleze, apelând la capacitatea mea de a așeza sinuciderea Amaliei în ordinea unei iraționalități naturale, inaccesibilă înțelegerii noastre. Eu însă tremuram răscolit de convingerea că tot ce aud, tot ce mi se spune se află dincolo de adevăr și faptul că mi se inoculau formule atenuante mă umilea, aveam sentimentul că sunt tratat nu numai ca un ignorant care-și merita soarta, ci și ca un infirm spiritual. Ei bine, dintre toți cei ce se aflau în preajma mea – atunci, în zilele nenorocirii și câtva timp după aceea – singurul în a cărui sinceritate am crezut a fost Stamatescu... El nu se agita, nu insista să mă consoleze, mă trata așa cum mi se părea mie că trebuie să fie tratat un om într-o situație

ca a mea: apt de a suporta loviturile soartei, indiferent de natura lor... „Rinule dragă, mi-a spus Stamatescu într-o după-amiază când eu mă pregăteam să mă duc la cimitir, bine faci, e frumos și demn din partea ta, în definitiv tu i-ai fost fidel, ai iubit-o și în ciuda slăbiciunii ei, ai stimat-o ca un *gentleman*... Gestul tău mi se pare firesc și discreția ta e de-a dreptul impresionantă.” De unde să știu că insul interpreta impecabil un rol îndelung și cu abilitate calculat. Nu-mi puteam imagina o asemenea monstruozitate de cinism... Vă-nchipuiți ce răsturnare s-a produs în clipa în care numele lui Stamatescu apărea alături de cel al presupusului pretendent la inima Amaliei. El știuse, el fusese! complice. El, Eugen Stamatescu, fusese adevăratul inspirator al dezastrului. Și omul care mi-a venit imediat în minte în clipa în care mi s-a derulat figura abjectă, monstruoasă a lui Eugen Stamatescu a fost Radu Tabacu, fostul comisar de poliție, tatăl acestei doamne Agnès Respigneli. Două momente s-au asociat în cugetul meu. Primul, că ancheta judiciară a împrejurărilor sinuciderii Amaliei fusese întreprinsă de comisarul Radu Tabacu și, al doilea, că la plecarea, adică la fuga sa peste graniță, Stamatescu a fost obligat de Tabacu, printr-un șantaj a cărui miză îmi devenise limpede, să o treacă granița și pe fiica sa. Adică pe doamna Respigneli. Șansa mea a fost că Radu Tabacu

încă trăia și c-am izbutit să dau ochii cu el. Altfel... Mațeicu își desfăcu brațele în obișnuitul gest al resemnării în fața implacabilului, apelând parcă la înțelegerea lui Bratu și așteptând acordul său. Discuția cu Radu Tabacu, adăugă profesorul, a fost revelatoare pentru intuițiile mele; ea avea să-mi dezvăluie realități zguduitoare... Nu-mi dădeam, atunci, seama că eu eram martorul uluit al acelor mărturisiri, iar el, Radu Tabacu, victima lor. Pentru că la nici trei luni după întâlnirea noastră el avea să-și pună capăt zilelor... A fost găsit agățat de ștreang, în podul casei...

Mațeicu se ridică greoi de pe scaun – în privirea lui se ivise un licăr plumburiu și pleoapele, ca niște aripi de fluture aflat în agonie, clipeau sacadat – și făcu câțiva pași spre fereastră... Lumina sidefie a soarelui îl surprinse; își acoperi fața cu brațul și, ca orbit, se retrase și-și reluă locul...

— Nu vă simțiți bine?

— O vagă oboseală, explică șters Mațeicu.

— Poate c-ar fi bine să vă odihniți puțin.

— Da, puțină liniște, de data asta, mi-ar prinde bine... Simt nevoia unei reculegeri.

— Dacă doriți să faceți o plimbare, vă poate însoți cineva.

— Nu, mulțumesc, prefer să stau puțin întins.

Bratu îl conduse în camera ce-i fusese rezervată și mai

rămase câteva clipe pentru a-și da seama dacă nu cumva profesorul avea nevoie de o anumită îngrijire... Nu, nu avea, Mațeicu îi ceru scuze lui Bratu, se întinse pe canapeaua pat și-și acoperi picioarele cu un pled.

— Un sfert de oră, mai mult nu e nevoie. După un sfert de oră mă puteți chema.

— Odihniți-vă, îl îndemnă Bratu, nu vă faceți nicio grijă.

După ce ieși, și înainte de a continua audierea doamnei Agnès Respigneli, Bratu îl informă pe colonel asupra implicațiilor previzibile ale anchetei și-i propuse desemnarea unui ofițer care să revadă materialul de arhivă existent în legătură cu fostul comisar Radu Tabacu, a cărui complicitate aproape sigură la manoperele lui Eugen Stamatescu dădea cazului o cu totul altă turnură.

6

— Spuneați că mai aveți ceva de întrebat, sau de adăugat. Vă ascult.

— Domnule maior, începu cu aparentă detașare Agnès Respigneli, eu vă atrag atenția că n-am să accept niciun fel de presiuni. Nu vreau să intru în detaliile raporturilor dumneavoastră cu domnul Mațeicu, ce-aveți cu el e o chestiune care vă privește pe

dumneavoastră și de care va trebui să răspundă dumnealui. Eu nu am avut decât un simplu comision și-atât. Nu înțeleg de ce pentru o chestiune de gentilețe, în fond, am fost arestată, chiar dacă dumneavoastră îi ziceți reținere... Nu se poate! E inadmisibil! declară ea cu aplomb. Vă dau toate explicațiile de care aveți nevoie și bună ziua. Dumneavoastră abuzați de împrejurarea că sunt de origine română și îndreptați asupra mea bănuieli înspăimântătoare... Eu sunt o simplă turistă, venită ca toți turiștii, cu toate actele și vizele necesare, v-am mai spus. În caz că veți continua, mă voi vedea obligată să mă adresez ambasadei.

— Mai aveți ceva? întrebă, neutru, maiorul.

— Nu. Rog să fiu eliberată fără întârziere.

— În legătură cu calitatea dumneavoastră de turistă străină, să fiți sigură că respectăm întrutotul obligațiile ce ne revin, inclusiv informarea ambasadei... Cât privește situația dumneavoastră, chestiunile sunt ceva mai complicate. Pentru a le clarifica avem neapărat nevoie de colaborarea dumneavoastră.

— O, așa ceva nu! Nu-mi stă-n caracter, domnule maior... Și chiar dac-ar fi să accept, sau să doresc așa ceva, eu n-aș avea nimic, absolut nimic de spus: pe profesor nu-l cunosc, acum l-am văzut pentru prima dată, iar cu domnul Haupt nu am relații strânse. Așa încât, îmi este peste putință... Și pe urmă, o colaborare,

cum ziceți, cu dumneavoastră, nu-mi stă în caracter, vă spun.

— Am observat că nu vă stă în caracter, și n-am decât să regret că este așa; sunt însă dator să vă solicit în continuare această colaborare; nu pentru a elucida anume chestiuni privindu-i pe profesorul MațeicU și pe inginerul Haupt, ci numai pe cele care vă privesc personal; vă cerem să fiți sinceră, atât: sinceră. Îmi pare foarte rău că sunt nevoit să rostesc cuvinte dure, dar, credeți-mă: atitudinea dumneavoastră n-o pot eticheta altfel decât ca nesinceră. V-am rugat să nu mă puneți în situația de a vă reproșa chestiuni privind sinceritatea mărturisirilor, de a apela la probe...

— Da, evident, îmi amintesc. V-am declarat atunci și vă declar și acum că nu am spus altceva decât adevărul.

— Dumneavoastră ați ascuns adevărul. Și continuați să-l ascundeți.

— Nu știu la ce vă referiți, domnule maior, îl acoperi ea pe Bratu într-o privire mieroasă, vă rog să-mi spuneți despre ce e vorba, e posibil să fi omis ceva, e normal, v-am mărturisit că nu prea stau bine cu memoria, sau să fi făcut, fără voia mea, o confuzie, e posibil...

— Nu e vorba de nicio omisiune și de nicio confuzie, ci de câteva răspunsuri categorice pe care le-ați dat unor întrebări clare... E altceva, nu? îi înfruntă el nevinovatul, aproape umezit, azur al privirii.

— Îmi cereți prea mult. Mă creditați cu virtuți pe care nu le posed, zău, n-am exercițiul subtilităților. Eu sunt o structură foarte realistă, nu mă pricep la dedesubturi și speculații.

— Mi-am dat seama că nu vă pricepeți și nu înțeleg de ce încercați să uzați de speculații atunci când e vorba de chestiuni clare și precise; apelul la abilitate, în astfel de cazuri, e pueril, dacă nu ridicol. Dar să discutăm la obiect. Dumneavoastră ați spus că n-o cunoașteți pe Leonora Proca din Jimbolia, că n-ați auzit de acest nume.

— Exact, se grăbi Agnès să confirme.

— Ei bine, această doamnă Proca o cunoaște foarte bine și pe Agneea Felinda – adică pe cea care vreți să spuneți c-ați fost dumneavoastră înainte de căsătorie – o cunoaște și pe mama ei, pe Aspasia Pruteanu, și-și aduce foarte bine aminte de amândouă. Poate o s-o chemăm să vă recunoască, deși nu cred că obstinația dumneavoastră va merge până acolo... Această doamnă Proca, la vârsta de cinci ani a Melindei – deci atunci când dumneavoastră aveați cinci ani – v-a perforat lobul urechii pentru cercei. Ați spus că nu vă amintiți...

— Da, așa spun și-acuma: nu-mi amintesc.

— Atunci ați plâns mult, după aceea, câteva zile ați avut o infecție la ureche... Se poate să uitați așa de ușor?

— Nu-mi amintesc, v-am spus că nu prea mă pot

lăuda cu memoria.

— Deci, reveni Bratu pentru a păstra cursivitatea demonstrației nu vă amintiți de acea vizită la Jimbolia, când doamna Proca...

— V-am spus că nu.

— Nici nu puteți să vi-o amintiți. Dar argumentul nu ține de așa-zisa debilitate a memoriei dumneavoastră, ci de altceva, care mă mir că v-a scăpat... Mă mir, repetă Bratu și-i urmări atent reacția.

— Nu știu la ce vă referiți, își risipi ea, derutată, privirea.

— Mă refer la faptul că dumneavoastră nu aveți urechile perforate... Controlați-vă lobul urechii...

— Știu, domnule maior, știu, eu nu port cercei, n-am nevoie să controlez. Și nu am urechile perforate.

— Agneea Felinda – cea reală, dacă se va mai fi aflând pe undeva – le are. În schimb Ana Marina Tabacu, adică dumneavoastră, cea care sunteți în realitate, nu le aveți.

— Eu vă rog...

— Mai departe, continuă Bratu, dumneavoastră ați cerut inginerului Haupt să dea un telefon la un anume număr și să transmită un mesaj din partea duduii Ana Marina, deci, nici Agnès Respigneli, nici Agneea Felinda, ci Ana Marina, exact numele sub care v-a știut și v-a recunoscut profesorul Mațeicu, Ana Marina Tabacu, fiica fostului comisar de poliție Radu Tabacu...

Cum să taxăm această bizară coincidență?

— Taxați-o cum vreți, dacă credeți c-a existat o asemenea bizară coincidență. Eu nu-mi amintesc de ea. Eu nu am rugat pe domnul Haupt să transmită nu-știu-cui vreun mesaj. Dacă el spune așa ceva, înseamnă că are o imaginație bolnăvicioasă... Nu am avut de transmis niciun mesaj, domnule maior, și dacă aveam de transmis nu apelam la intermediari. Mă pot reprezenta singură, cu depline șanse, în orice împrejurare, oricât de delicată.

— Nu era vorba de intimități amoroase, văd că v-ați revenit, ați agățat rapid pista pe care vreți să deturnați discuția, dar nu la asemenea intimități se referea mesajul, ci la cu totul altceva.

— Nu am rugat pe nimeni, vă repet, să transmită vreun mesaj.

— Am reținut: e o a doua chestiune privind sinceritatea, mai exact, nesinceritatea dumneavoastră.

— Nu vă pot impune aprecierile mele.

— Vă rog să rețineți ceea ce am discutat până acum. Dacă credeți că ceva v-a scăpat, pot să vă repet.

— Nu, nu e nevoie.

— Vom face o mică paranteză pentru a lămuri chestiunea cu mesajul... Spuneți-mi, vă rog: operațiunea aceasta atât de complicată a scoaterii din țară a documentelor și valorilor din seiful de la Cruceasa,

Eugen Stamatescu a lăsat-o numai pe umerii dumneavoastră?

— Pe-ai mei și pe-ai domnului Haupt. Era, credeți, o chestiune atât de complicată – mă refer la felul cum o văzusem eu – încât să necesite apelul la nu știu ce cascadori? Domnul Haupt și-atât, doar nu era să fac eu pe comisionarul...

— Din discuția cu Haupt am dedus că pentru el afacerea era efectiv afacere, nu-l interesa soarta documentelor și a valorilor.

— E posibil... E perfect posibil, întări ea.

— De prisos să mai adaug că el aruncă totul în seama dumneavoastră; el a acceptat să vă acompanieze într-o operațiune *curată,* fără nici un alt amestec, pe el l-a interesat numai promisiunea că la întoarcere va fi angajat ca agent comercial la o anumită firmă.

— Nu știu condițiile în care a fost angajat. Nu știu de altfel nimic despre el... Cu domnul Stamatescu am convenit numai asupra modului de recunoaștere, nicidecum asupra persoanei; eu nu puteam să-i cer domnului Stamatescu să-mi spună pe cine va trimite.

— De ce? Ce vă-mpiedica? Normal ar fi fost să știți, să fi cerut să vi se spună.

— Nu puteam; e o chestiune care mă depășea...

— Și dacă Haupt nu vă găsea?! Dacă nu vă venea în ajutor?

— Nu mă găsea, nu mă găsea, la urma urmei nu era o chestiune chiar așa de complicată, mă descurcam eu.

— Cum?

— Găseam eu o soluție...

— Trebuia să apelați la cineva.

— Da, evident.

— La cine?

— Pot să vă spun acum la cine-aș fi apelat dacă Haupt nu mă găsea, sau pur și simplu nu venea? Găseam eu pe cineva.

— Chiar așa?!...

— Altceva ce puteam să fac?

— Totuși, nu puteați recurge la un oarecare.

— Chiar la un oarecare nu.

— Trebuia să aveți cel puțin garanția discreției. Cine-ar fi putut să fie omul care să accepte, cu una, cu două, o asemenea propunere?

— Găseam eu.

— În schimbul a ce?

— Spuneați că nu vă interesează intimitățile mele.

— Nu pricep.

— Vă faceți că nu pricepeți, cochetă ea și poză cu un zâmbet lasciv. Mă credeți chiar lipsită de atracție?

— De loc. Exclud însă argumentul, oricât de ispititoare ați fi... Domnul Stamatescu nu putea miza pe o asemenea formulă, era prea riscantă.

— Pentru el nu.

— Pentru persoana sa fizică, nu, dar pentru operațiune, da. Și operațiunea nu putea fi expusă nici unui risc. Așa că în afară de Haupt mai exista cineva la care ar fi trebuit să apelați...

— În ceea ce mă privește nu trebuia să apelez la nimeni. Dacă domnul Haupt și-a investit și-aici bogata domniei sale imaginație, îl privește, eu nu pot răspunde de aberațiile acestui domn. Vasăzică după ce inventează că mi-ar fi dat peste mână când eu aș fi vrut să trag cu pistolul, acum inventează că l-am trimis să transmită un mesaj. Nu vedeți că e ilogic, că e ridicol?

— Mesajul i-ați cerut să-l transmită înainte de-a ajunge în pădurea Cruceasa, în drum spre Zorleni, știți prea bine lucrul acesta...

— Nu i-am cerut să transmită niciun mesaj.

— Să nu mai lungim discuția. Timpul e prețios și pentru noi și pentru dumneavoastră. Spuneți-mi, vă rog, cine este Claudia? În drum spre gară, dumneavoastră l-ați trimis pe Haupt să-i telefoneze Claudiei. Nu ne-ar fi de loc greu să stabilim cine este Claudia. Și-o vom face, până la urmă, indiferent de cota la care se va menține barometrul sincerității dumneavoastră.

— Domnule maior, cu riscul de a-mi rămâne barometrul sincerității fără nicio cotă, trebuie să vă spun

că n-am auzit de nicio persoană cu numele de Claudia. Pur și simplu nu știu la cine vă referiți. O fi vreo cunoștință a domnului Haupt...

— Nu a lui, a dumneavoastră. Haupt n-o cunoaște.

— Regret, dar nici eu n-o cunosc...

— Mă obligați să vă confruntăm cu domnul inginer, sau s-o sunăm noi pe doamna Claudia și eventual să-i transmitem un mesaj de la dumneavoastră...

— Nu vă-nțeleg, vă rog să mă credeți...

— Să fiți convinsă că dacă am forma un număr de telefon – să zicem 1 19 06 – și-am comunica *celui* sau *celei* ce ne va răspunde că duduia Ana Marina *încheie mâine totul,* la acel telefon se va reține, ad-literam, ceea ce am transmis. Nu vă dați seama că vă puneți singură într-o situație delicată?!

— Dumneavoastră țineți să mă puneți și nu știu de ce. Spuneți-mi clar ce vreți, ce e cu această Claudia, ce v-a spus Haupt despre ea, pentru că bănuiesc că tot domnul Haupt v-a făcut o... sinceră destăinuire...

— Da, ne-a făcut. Haupt ne-a declarat că ieri dimineață, după ce-ați plecat de la hotel, l-ați trimis s-o sune pe doamna Claudia la 1 19 06 și să-i transmită că luni dimineața, adică astăzi, veți încheia totul...

— Ha-ha-ha, râse Agnès, și dumneavoastră ați marșat pe figura asta! E mai mult decât nostim, mă scuzați că nu mă pot abține, dar chiar să luați în serios o pură și

banală întâmplare nu m-așteptam. A fost un simplu tertip, nu vă dați seama? Am vrut să scap de el câteva minute și l-am expediat la telefoane. Ce era să fac?... Să fi ridicat degetele ca la școală?! I-am dat și eu un număr, care mi-a trecut prin minte, și l-am trimis să sune.

— Curios, dar la numărul acesta răspunde chiar o Claudie. Să fie din nou o coincidență bizară?!

— Dacă e-așa, să știți că este nu bizară, ci fenomenală.

— Dacă e o pură întâmplare, atunci îmi îngăduiți să sun la acest număr și să transmit din partea dumneavoastră un mesaj?

— Poftiți, îl invită ea amabil, poftiți, sunați.

— Și dacă Claudia va primi mesajul, și va proba prin aceasta că numele dumneavoastră – de Ana Marina – nu-i este străin, înseamnă că întâmplarea, logic, nu va mai fi nici bizară, nici fenomenală și nici întâmplare, de fapt.

— Eu nu sunt oracolul din Delfi, domnule maior. Pot eu să știu dinainte ce-o să spună acea Claudia?! Să-mi asum eu riscurile nu știu căror coincidențe? S-ar putea ca ea să aibă o prietenă sau o cunoștință Ana Marina, dar pentru aceasta, nu cred că trebuie să mă găsiți pe mine vinovată...

— Vedeți, lucrurile se înlănțuie într-o logică a lor, în fața căreia dumneavoastră nu faceți altceva decât să negați găsind justificări de moment. Sigur, este posibilă

o întâmplare, este posibilă o coincidență, dar prea sunt multe și prea se justifică una pe cealaltă... Nu vă dați seama că unele lângă altele aceste întâmplări și coincidențe alcătuiesc o realitate? E un lucru elementar... La instrucția dumneavoastră mă așteptam să nu fi uitat chiar așa ușor postulatul hegelian al necesității... Vă vom oferi și plăcerea de a discuta cu Claudia. Personal... Și cu doamna Proca, dacă va fi nevoie.

— Procedați cum credeți de cuviință, se simți ea obligată să accepte.

— Și-acum să încheiem paranteza și să ne întoarcem la chestiunea de la care ne-am abătut: identitatea dumneavoastră. Dispunem de date oficiale – de documente adică – din care rezultă că numita Agneea Felinda Pruteanu a fost implicată într-un proces, e adevărat nu de proporții, dar oricum proces, în urma căruia a fost condamnată la închisoare. Dumneavoastră sunteți aceea?

— Cred că glumiți, domnule maior. Am eu alura de deținută sau de evadată? Nu am fost implicată până acum în niciun proces, iar numele meu n-a făcut obiectul nici unei speculații publicitare.

— O fi vorba și-n cazul ăsta de o coincidență.

— Nu mă pot pronunța.

— Am să vă dau să citiți o scrisoare primită de

doamna Proca de la mama Felindei Pruteanu – adică, ar veni, de la mama dumneavoastră – și-o să vedeți ce se scrie acolo. Și-o să vă dați seama că e cel puțin ridicol să continuați jocul acesta pueril. Doriți să-l continuați, vă privește. Important în toată discuția aceasta nu este, la drept vorbind, chestiunea atât de limpede a identității dumneavoastră, ci cea a sincerității dumneavoastră... Mințiți, stimată doamnă Tabacu, mințiți! Sunt obligat să vă atrag atenția asupra consecințelor. Judecați, reflectați și decideți, încheie Bratu lăsând să se-nțeleagă că, în ceea ce-l privea, discuția putea fi încheiată.

— Ei bine, domnule maior, își arogă ea o ținută marțială, dacă țineți neapărat, poftiți: eu sunt fiica lui Radu Tabacu. Sunteți mulțumit? Cu ce schimbă amănuntul acesta datele problemei?

— Vom vedea dacă le schimbă sau nu, atunci când vom clarifica și problema. Pentru că dumneavoastră v-ați situat și-n clarificarea faptei pe o poziție obstrucționistă.

— Ei bine, am să recunosc tot, tot ce-mi veți cere.

— Noi vă cerem să recunoașteți numai adevărul, numai ceea ce este real. Atât. Nu avem nevoie de nicio recunoaștere de circumstanță, vă rog să rețineți acest lucru.

— Am reținut.

— Sunteți deci Ana Marina Tabacu, fiica fostului

comisar de poliție Radu Tabacu.

— Da, domnule maior, am spus acest lucru.

— Care-au fost motivele care v-au determinat să trageți asupra profesorului? o surprinse Bratu cu întrebarea.

— N-am tras, își menținu ea calmul și vehemența.

— Ați vrut să trageți.

— Nu, n-am vrut.

— Erați cu pistolul îndreptat asupra lui în clipa în care inginerul, dându-și seama de consecințe, a intervenit.

— Domnule maior, cu toată bunăvoința, asta nu pot s-o recunosc.

— Nu vreți.

— Vai de mine, dacă ar fi vorba de voința mea, v-am spus, recunosc totul, numai să-mi spuneți ce și semnez imediat. Mi-ați cerut să recunosc numai ceea ce corespunde realității. Atâta tot. Iar toată povestea asta, cu pistolul și cu datul peste mână, este o pură invenție, nu pot s-o recunosc...

— Vă mulțumesc... Suficient pentru acum.

7

Agnès Respigneli avu surpriza de a-l găsi în camera unde fusese condusă pe inginerul Haupt; stătea abătut pe o canapea, picior peste picior, cu cotul rezemat de

genunchi și bărbia sprijinită în podul palmei.

— Oho, făcu ea după ce subofițerul închise ușa, securitatea română îmi oferă prilejul unei convorbiri discrete cu distinsul meu colaborator, și poate și inginer, Ernst Haupt! Sau o fi cumva o eroare...

— Nu știu, răspunse morocănos inginerul.

— Se poate să nu știți? Dumneavoastră, care-ați fost un model de sinceritate în declarațiile pe care le-ați dat și-ați uimit pe domnii ofițeri cu amabilitatea dumneavoastră!?

— Știți ce? o sfredeli el cu o privire tăioasă. Să mă lăsați în pace! Mi-ajunge!

— Oho! Se pare că domnul inginer e mulțumit de felul în care știut să-și spele minutele... Care e metoda, domnule inginer?

— Vă rog să mă lăsați în pace. Cu dumneavoastră nu mai am ce discuta! o repezi el.

— Chiar așa? Nu mai vreți nici să discutați cu mine? Probabil că pe-aici se află *stăpânirea* care vă-mpiedica să vă-ndrăgostiți de mine, făcu ea aluzie la o discuție mai veche.

— N-am ce discuta cu dumneavoastră, repetă inginerul. Între mine și dumneavoastră, după felul în care-ați procedat, nu mai există nimic. Categoric!

— Dar dacă mie-mi face plăcere să discut cu dumneavoastră?! Vreți neapărat să-mi dovediți că

servieta cu care erați la Zorleni a ucis în dumneavoastră toată gentilețea?

— Vă rog mult, o imploră el, vă rog din suflet, lăsați-mă. Mi-ajunge, doamnă, mi-ajunge!

— N-ați vrea să-mi spuneți și mie ce-ați recunoscut și, eventual, ce-ați mai lăsat pentru viitoarele reprize? Sau, să zicem, chestiunile pe care v-a fost frică să le mărturisiți...

— N-am avut și nu am chestiuni pe care să nu vreau să le mărturisesc sau pe care să-mi fie teamă să le mărturisesc. Eu sunt un om integru, doamnă.

— Oho! ironiză ea, ia te uită unde se afla etalonul integrității. Bravo, domnule inginer, vă felicit... Probabil că exact cu această integritate ați ciripit, strop cu strop, și-ați zis „da" la tot ce vi s-a cerut să ziceți... Integritate! duse Agnès ironia până la batjocură. Hm!

— Știți ce? Eu vă rog să rețineți, se ridică el și-i vorbi vehement, că nu sunt obligat să vă suport la nesfârșit capriciile. Să nu mă puneți în situația de-a vă răspunde cu aceeași monedă. Mă pricep, nu mi-e greu. Iar cât privește aluziile pe care le faceți la încurcătura în care m-ați băgat, să știți că n-am dibăcia de a deosebi la dumneavoastră unde se sfârșește jocul și unde-ncepe duelul pe terenul faptelor, chiar dacă nu sunt în stare să pricep rostul nici unuia Aveți, cel puțin, decența de a nu mă provoca. Am și eu nervi, sunt și eu om! Ce, vreți să-

mi ies din minți?! Vreți să mă târâți în încurcăturile dumneavoastră? Eu nu pot să mint din moment ce lucrurile sunt atât de clare...

— Și domnii ofițeri au pus atâta preț pe delațiunea dumneavoastră, aruncă ea. Mă-ntreb chiar cum de v-ați oferit serviciile așa de târziu.

— Să nu fii parșivă! o repezi el mai mult mâhnit decât revoltat.

— Poate că toată discuția la care dumneavoastră ați ținut să mă provocați, menținu ea nota politeței, face parte din scenariul pe care vi l-au comandat domnii ofițeri. „Domnule Haupt, insinuă ea presupusa formulă a convertirii inginerului, serviciile pe care ni le-ați adus vor fi prețuite așa cum se cuvine, dar ca să binemeritați întreaga noastră încredere faceți-o și pe individa să accepte cât de cât ceva, altfel e de prisos tot ce am încropit pân-acum...” Simplu! persiflă ea. Nu mă surprinde, domnule inginer, cunosc rețeta. Și nici nu vă condamn, le cunosc metodele, sublinie ea cu o anume intonație și arcui sprâncenele spre ușa ce dădea în coridorul clădirii. Așa c-ar fi bine să treceți direct la subiect.

— Ești infectă. Și ordinară. Nici dacă m-ar fi tăiat cineva, n-aș fi bănuit ce zace-n...

— Hai, hai, îl întrerupse ea plictisită, lăsați adjectivele pentru alții și treceți la subiect.

— La subiect am trecut încă din *poiana mică,* atunci când ți-ai dat arama pe față și-ai vrut să faci o boacănă pentru care nu știu dacă ai mai fi găsit îndurare... Eu am acceptat propunerea domnului Stamatescu, chiar în anumite limite ale riscului, dar nu să fiu adus în pragul complicității la crimă... Așa că din partea mea să nu te-aștepți la vreo retractare. Știi bine că există un corp delict pe care se află amprentele tuturor.

— Ei și? Ce e cu asta?

— Amprentele vorbesc. Vorbesc singure.

— Foarte bine, să vorbească.

— Și-atunci, ce rost are să bagi capu-n nisip ca strutul?

— Ce vreți să insinuați?

— Nu insinuez. Pe pistol sunt amprentele și-asta e suficient pentru justiție.

— Nu sunt numai amprentele mele...

— Sunt ale tuturor.

— Și ale domnului Mațeicu, deci, conchise ea cu superioritate.

— Evident.

— Și-atunci? întrebă ea retoric, convinsă că răspunsul este, prin sine, pe deplin lămuritor și înțeles.

Haupt făcu ochii mari și o privi cu nedumerire. Nu știa ce să creadă: Agnès e inconștientă sau e atât de abilă încât el, inginerul, nu e-n stare să-i priceapă armătura alibiului.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Nimic în plus decât ceea ce-ați auzit. E chiar atât de greu de priceput?! Profesorul ar fi putut să-l aibă încă de-acasă asupra lui.

— O, dar e o enormitate să te gândești la o asemenea variantă, sări Haupt ca ars. Nu-ți dai seama?! E o copilărie...

— Eu n-am avut asupra mea niciun pistol. Rețineți acest element. Iar dacă dumneavoastră susțineți că nici profesorul n-a avut, concluzia care se impune v-o asumați liber și nesilit de nimeni.

— Adică, izbucni inginerul, vreți să spuneți că l-am avut eu, nu? Și *dumneavoastră,* simți el nevoia de a se detașa și prin plural de jocul ei iresponsabil, dumneavoastră l-ați văzut, v-a plăcut, că era frumușel și nostim, n-ați rezistat tentației, mi l-ați cerut, nu vi l-am dat și v-ați repezit să mi-l luați... V-ați înfipt unghiile-n brațele mele ca să mi-l smulgeți... Nu vă dați seama că e o aberație?!

— Eu nu mai am nimic de adăugat, domnule inginer, spuse Agnès cu un calm sfidător.

— Curios! Foarte curios! Și surprinzător pentru mine... Am avut impresia că sunteți cu capul pe umeri și că știți să priviți realitatea cu discernământul omului instruit. Repet: o aberație ceea ce doriți să faceți, ceea ce vreți să insinuați, mai corect. Există o regulă elementară

a riscului, pe care n-aș vrea ca tocmai eu să v-o aduc aminte. Chiar așa? Adoptați cu atâta nesocotință poziția struțului? Îi credeți pe oamenii ăștia chiar atât de naivi? Faceți cum credeți, stimată doamnă, procedați cum vă dictează interesele, dar rețineți, vă rog, că eu nu vă împărtășesc nici intențiile, nici maniera și – în consecință – nu vreau să mă expun ridicolului. Duceți prea departe lucrurile... Vă spun sincer că nici dacă m-ar fi trăsnit, n-aș fi putut merge pân-acolo încât să-i arunc profesorului pistolul în buzunar. Cei care ne-au urmărit și ne-au surprins asupra faptului au văzut totul, cu ochii lor... Treaba dumneavoastră, nu-mi mai răcesc gura... Chestia cu telefonul pe care l-am dat Claudiei, pe lângă bomba asta cu pistolul e un fleac, un mizilic[8].

— Care Claudia, domnule Haupt, ce tot inventați?

— Cum, rămase stupefiat inginerul, n-o cunoașteți pe Claudia?

— Nu cunosc nicio Claudie. Dacă dumneavoastră cunoașteți, e treaba dumneavoastră...

— Bravo, doamnă, bravo... Mâine, poimâine, poate n-o să-l cunoașteți nici pe Mațeicu... Nu m-aș mira... Din păcate există un număr de telefon și la acel număr de telefon mi-a răspuns exact Claudia, așa cum mi-ați spus atunci când m-ați trimis să telefonez. Ce vină am eu? C-

[8] Fleac, bagatelă.

am ținut minte numărul de telefon?!

Femeia scrâșni și-l săgetă pe inginer cu o privire tăioasă, de nedisimulat dispreț și ironie sfidătoare.

— Știți prea bine ce vină aveți, domnule inginer... Și dacă aveți remușcări, fiți bărbat și suportați-le. Cât privește nu știu ce telefon și nu știu ce doamnă Claudia, vă rog să nu mai insistați... Și să-ncetați, adăugă ea arogant, să-mi faceți morală folosind drept pilde situații și împrejurări de care sunt străină.

— E pentru ultima oară când vă previn: pista pe care ați demarat este pe cât de ridicolă pe-atât de periculoasă. Consecințele le veți suporta singură. Mie mi-ajunge! A doua oară nu mai cad în cursă...

— Nu prea-mi dau seama ce vreți să insinuați, îl cântări ea într-o privire iritată.

— Vreau să spun, vorbi inginerul calm, că situația în care mă aflu vi se datorează în exclusivitate; nu-mi cereți să numesc eroarea pe care-ați făcut-o și nu-mi cereți să vă spun eu când ați comis-o. Esențialul este că mă aflu aici împreună cu dumneavoastră – cu cea care sunteți în realitate, adică nu cu doamna care poza atât de insistent și-și etala cu atâta rafinament zestrea, încă destulă, ci cu insa pe care nesăbuința a împins-o la erori catastrofale și care, dându-și seama de consecințe, și-a pierdut și dramul de judecată lucidă pe care-l mai avea. Mă aflu aici cu dumneavoastră într-o situație mai mult

decât penibilă. Au înțelepții o vorbă: nu există blestem mai mare decât s-ajungi la pagubă cu un prost; schimbați ceea ce trebuie schimbat și-aveți exact imaginea posturii în care mă aflu...

— Nu așteptați să reacționez la bădărănia dumneavoastră; sunt obișnuită; ați mai folosit adineaori un epitet pe care dacă l-aș fi auzit în alte împrejurări nu știu dacă aș fi ezitat să-mi murdăresc palmele pe-un obraz de toval[9]; nu vă pot pretinde tocmai *acum* și tocmai *aci* să fiți altfel decât cum sunteți. Iar regretul meu – dacă tot am ajuns la confesii – este că s-a-ntâmplat ca într-o împrejurare decisivă, pentru fiecare în parte, am avut alături nu un bărbat, ci un surogat... Mi-e silă, domnule inginer, mi-e silă de tot... Duceți-vă și spuneți-le domnilor ofițeri că mi-e silă. Poate așteaptă informații și despre starea mea de spirit. Duceți-vă și răspundeți corect și cât mai detaliat la întrebări și, dacă nu vă pun ei întrebări, puneți-vă dumneavoastră singur. Merită. Vă spun eu că merită. În loc de zece ani o să vi se acorde numai nouă ani și unsprezece luni!

Haupt nu găsi de cuviință să mai adauge nimic...

[9] Piele, de obicei de taurine, de culoare naturală, tăbăcită cu substanțe vegetale ori sintetice, din care se confecționează încălțăminte rezistentă.

Profesorul era la aceeași fereastră, absorbit în contemplarea panoramei orașului... Fața îi era destinsă, privirea își recăpătase limpezimea și blândețea care-i relevau liniștea lăuntrică.

— E încă un soare suportabil, își făcu Bratu știută prezența.

— Față de vipia cu care ne-a terorizat zilele-acestea la Zorleni, aș putea spune că e blând.

— Oricum, nu este aerul de la Zorleni. Câmpul, pădurea... Și pe urmă nu e înghesuiala asta sufocantă, arătă Bratu, imediat sub fereastră, spinările cenușii ale clădirilor lipite, parcă, una lângă alta.

— Da, aici în centru așa e, dar ia priviți dincolo de turnul gării: un adevărat parc... Tocmai pe-acolo încercam să-mi aflu gândurile și mă-ntrebam în legătură cu misterul mutării lui Tabacu la Străulești. Acolo locuia într-o căsuță nu prea arătoasă dar cochetă, cu multă curte în jur, cu pomi, viță de vie, grădină și toate acareturile. Socrul său fusese, mi se pare, boiernaș prin Argeș și-și amenajase aici, lângă București, o reședință în care să se simtă ca la moșie. Probabil că în aglomerarea evenimentelor, socrul său n-a mai avut chef să vină la Străulești și tot din cauza evenimentelor Tabacu a fost obligat să renunțe la apartamentul lui de pe Dacia și s-a retras acolo. Cine știe! Asta nu l-am întrebat. Nici n-aveam de ce, pe mine mă interesau

necazurile mele, nu ale lui...

— Acolo v-ați întâlnit, la el acasă?

— Da, abia l-am găsit, am făcut un adevărat slalom.

— Și? Cum v-a primit?

— Ce să spun! Când m-a văzut la poartă, cu tot exercițiul lui în compuneri fizionomice, nu știu ce resort intim a declanșat în comportamentul lui gesturi dintre cele mai onctuoase. Era abjecția întruchipată. Citeam pe fața lui neliniștea, intuiam în privirea lui pata grea a vinovăției și el se gudura pe lângă mine ca lupul din poveste. Numai că eu nu aveam răbdarea caprei, fierbeam, trebuia să aflu totul, absolut totul atunci, în ziua aceea, altfel ocazia putea fi pierdută...

— Să stăm puțin, îi propuse Bratu, dându-și seama că Mațeicu își continua, deja, confesia...

— Da, găsi profesorul binevenită invitația și după ce se așezară continuă relatarea. N-aveam niciun chef să mă-ntind cu el la taclale și să-l iau pe ocolite, și chiar dac-aș fi vrut, nu cred că eram în stare. Am intrat direct în miezul chestiunii: „Domnule Tabacu, i-am spus îndată după ce m-am așezat într-un jilț larg, căptușit în piele de căprioară, îi simt și-acum în nări mirosul rânced, de argăseală, domnule Tabacu, i-am spus, la orice manoperă m-aș fi așteptat din partea dumneavoastră, numai la o cârdășie atât de murdară, nu...” „Domnule Mațeicu, vă rog...” m-a prevenit el

ofensat. „Ca om al legii, nu l-am lăsat eu să răsufle, aveați datoria și obligația, dacă nu să apărați legea, cel puțin să n-o batjocoriți, iar ca funcționar al poliției să nu vă încărcați conștiința cu acte reprobabile, dictate de interese josnice... Murdare! Abjecte!”. „Domnule Mațeicu, tot ce e posibil, meseria m-a pus în situații dintre cele mai dificile, să nu credeți că mi-au plăcut mizeriile slujbei, dar de multe ori a trebuit să le accept. Mai țin cu minte? Spuneți-mi la ce vă referiți, s-ar putea să fie eroare, sau o simplă confuzie...” „Când e vorba de viața unui om, nu încap erorile și confuziile... Și nu se uită chiar așa ușor complicitățile la acte și manopere care se soldează cu exterminarea unei ființe omenești...”. Mă privea cu ochii înspăimântați și mă asculta cu înfrigurarea cu care inculpatul din boxă ascultă rechizitoriul procurorului. „O crimă nu se poate acoperi din neștiință, din nepricepere sau din neatenție, domnule Tabacu. Cel ce acoperă pe criminal nu comite erori, ci barbarii pentru care nu poate exista înțelegere; atâta timp cât știu ce servicii le aduc; atâta timp cât profită de pe urma acestor servicii și, mai mult, își fac din ele pretexte pentru viitoare șantaje, și acestea vizând scopuri murdare, josnice!” Vorbeam foarte hotărât, după calculul pe care mi-l făcusem, și faptul că Tabacu mă asculta cu docilitate mă făcea să cred că deducțiile mele se confirmă și cu atât mai mult perorația

mea era rostită cu convingere. Treptat însă Tabacu și-a schimbat poziția și a încercat o manevră tipic polițistă. „Domnule profesor, m-a somat el, bunacuviință m-a împiedicat să vă cer explicații la acuzațiile pe care mi le aduceți. Nu mă deranjează, am fost obișnuit s-aud vorbe, dar când de la presupuneri se trece la afirmații lucrurile se schimbă. Afirmațiile se cer dovedite, altfel devin calomnii, cu atât mai aspru pedepsite de lege cu cât pretinsele afirmații sunt mai grave. Așa încât, a încercat el să mimeze intransigența, vă rog să vă controlați afirmațiile și să vă revizuiți tonul cu care discutați.” Reacția lui, în care am văzut pe actorul decrepit, obligat să înfrunte riscurile scenei, m-a convins că Tabacu nu era străin de ceea ce intuiam. De aceea nu m-am lăsat impresionat și am continuat pe același ton firul deducțiilor mele. „Afirmațiile, domnule Tabacu, la rândul lor, se dezmint tot prin afirmații, nu prin amenințări și etichete. Dacă, într-adevăr, sunteți cu totul străin de manoperele care au dus la suprimarea soției mele, atunci vă rog să apelați la argument... Dacă nu, voi fi nevoit să apelez eu, dar asta o voi face nu aici, într-o discuție banală, ci în fața forurilor competente să ia deciziunea ce se impune!”. „O puteți face, eu nu vă pot împiedica și n-am niciun motiv s-o fac.” „Nu știu dacă o redeschidere a anchetei asupra împrejurărilor așa-zisei sinucideri a soției mele v-ar fi chiar atât de

indiferentă. Dumneavoastră ați condus efectiv ancheta judiciară, atunci, și purtați răspunderea tuturor concluziilor ce s-au desprins și aveți obligația de a explica motivele clasării tuturor suspiciunilor ce s-au ivit în legătură cu cauzele decesului. „Suspiciuni? a holbat el ochii spre mine. Ce fel de suspiciuni?!”. „Au fost destule...” „Ehe! a jubilat el, atunci când ascultați vocile din public sigur că sunt suspiciuni; și nu numai suspiciuni, ci și vinovați, numiți pe numele lor adevărat...”. „O voce cum este cea a tatălui victimei nu poate fi socotită voce din public. Știți, sau dacă ați uitat vă aduc eu aminte, că socrul meu v-a cerut imediat după vizita dumneavoastră și a medicului legist să se facă o autopsie întrucât are anumite suspiciuni...” „Da, mi-amintesc. Domnul Ascanio Petculescu a ținut să i se facă defunctei o autopsie. Și era normal să fie așa, chiar dacă familia nu cerea, organele judiciare aveau datoria s-o facă...” „Nu e vorba, vă atrag atenția, de o autopsie de rutină și de o solicitare similară din partea familiei. Nu! Ascanio Petculescu v-a cerut dumneavoastră efectuarea autopsiei întrucât avea anumite suspiciuni, le avea, domnule Tabacu, le avea!” „Da, evident, domnul Petculescu a cerut și noi am dispus efectuarea autopsiei. Atunci, din câte mi-aduc aminte, domnul Ascanio ne-a rugat să nu vă informăm, ținând seama de situația în care vă aflați; a preluat domnia sa misiunea

ingrată de a vă aduce la cunoștință și cred că v-a informat...”. „Da, mi-a spus și tocmai ceea ce mi-a spus, în contextul documentului pe care l-am descoperit, și pe care-l voi putea pune la dispoziție celor în drept, ridică marele semn de întrebare asupra cauzelor reale ale decesului soției mele. Soția mea nu s-a sinucis într-o criză sentimentală, domnule Tabacu! Asta e, acum, limpede ca lumină zilei și o pot proba, logic, oricând!... „Mi-e imposibil să deduc ceea ce v-a spus socrul dumneavoastră, a evitat el concluzia. Nu e exclus ca dânsul să vă fi transmis o simplă părere personală, de care nu pot fi răspunzătoare organele judiciare”. „Exact. Iată că în acest punct suntem pe aceeași poziție. Într-adevăr, organele judiciare nu sunt răspunzătoare de ceea ce mi-a spus socrul meu, iar el nu mi-a spus decât o simplă părere personală. Dar asta nu schimbă cu nimic concluzia”. „Nu pot să deduc, n-am atâta imaginație”, a repetat el pentru a câștiga timp să se edifice asupra datelor în posesia cărora eram. Dacă îi relatam întreaga discuție cu socrul meu cădeam, evident, în capcana pe care mi-o întinsese; de aceea i-am reprodus numai încheierea ei, adică acea părere a socrului meu, atât de personală atunci, dar atât de suspectă, după descoperirea scrisorii Amaliei. „N-are rost, Rinule, mi-a spus socrul meu, când l-am întrebat despre autopsie, n-are rost, și-așa nu mai putem înrâuri

cu nimic sentința destinului. Numai ca să oferim presei din Sărindar un motiv gras de scandal, să se astâmpere setea de senzațional a vulgului pe seama noastră? Chichițe oricând se găsesc și dacă încep ziariștii să le foarfece, cine știe la ce speculații ajung". Asta mi-a spus socrul meu. Se temea de un posibil scandal prin folosirea chichițelor. Or cine altcineva decât comisarul Tabacu era în posesia lor și manevra acele chichițe?". „Nu-mi amintesc. Și chiar dacă mi-aș mai aminti anumite *chichițe,* cum le spuneți dumneavoastră, rigorile profesiei mi-ar interzice să le discut...! „Nu e vorba de niște chichițe oarecare, domnule Tabacu. Discuția se referă la rezultatele unei autopsii, în care fiecare amănunt controversat poate conduce la o concluzie în măsură să elucideze natura decesului. Dumneavoastră știți foarte bine la ce mă refer. Și nu rigorile profesiei vă împiedică să discutați, ci teama". „Pentru ce teamă, domnule Mațeicu, ce, mă amenințați?" „Vă e teamă de domnul Eugen Stamatescu!" i-am declarat fără ezitare. „Ehehe, asta e bună! De unde până unde?". „Vreți să vă amintesc eu de plecarea fiicei dumneavoastră în străinătate? Să vă amintesc faptul că l-ați somat pe Stamatescu să vă ia fiica cu el?! Care-a fost miza șantajului?". „Nicio miză; I-am rugat s-o ia și a plecat. Și-așa mai era un loc în avion, în urma refuzului dumneavoastră de a părăsi

țara. Eu urma să fiu *expediat* în cel mult o lună după aceea...” „În locul meu a plecat Viniciu Dragodan, nu domnișoara Tabacu... Stamatescu a fost *obligat* de dumneavoastră să vă ia fiica. Nu am nicio îndoială. Și-mi dau seama că miza șantajului a fost atât de puternică încât și astăzi rezistă... înseamnă că e o chestiune mult prea complicată ca s-o elucidez eu printr-o nepricepută incursiune detectivistă. O vor clarifica organele competente, să n-aveți nicio grijă.”. „Ce vreți să spuneți?” a holbat el ochii. „Că voi cere *oficial* o anchetă pe baza datelor de care dispun. Și-n fața autorităților, veți face, cum vă cer normele dumneavoastră profesionale, mărturisiri complete...” „Domnule profesor, m-a prevenit Tabacu protector, vă jucați cu focul...”. „Spuneți-mi care-au fost adevăratele cauze ale suprimării soției mele și nu voi face niciun demers, absolut niciunul!”. „Mă obligați prea mult, domnule profesor.” „Aveți cuvântul meu de onoare...” „E o chestiune extrem de riscantă...”. „Vă promit că nu voi discuta cu nimeni, absolut nimeni, în nicio împrejurare.” „Fie, a convenit el. Dar vă conjur, domnule profesor, chestiunea este extrem de sensibilă și orice indiscreție poate fi catastrofală. Nu numai pentru mine ci și pentru încă mulți alții...” Și domnul Tabacu a adus o stacană de vin roșu cu două pahare, ca să treacă mai ușor timpul în lunga, încâlcita și

zguduitoarea poveste a asasinării soției mele.

— Lungă, încâlcită și zguduitoare, repetă Bratu preocupat de-un gând tainic și profesorului nu-i scăpă absența de-o clipă a maiorului.

— Probabil n-aveți timp acum, traduse el motivul precipitării lui Bratu.

— Timp am, își consultă Bratu ceasul, poate nu chiar atât cât ar trebui pentru o poveste lungă, lungă, dar, oricum, suficient pentru a asculta ceea ce credeți că e semnificativ.

— Evident, căzu de acord Mațeicu, n-o să vă rețin cu detalii lipsite de importanță.

— Nu problema timpului mă reține, îi destăinui Bratu. E vorba de altceva. Înainte de a merge mai departe aș vrea să-mi dați câteva lămuriri într-o chestiune adiacentă.

— Vă rog.

— Ați făcut o referire la un anume Viniciu Dragodan. Cine era acest Viniciu Dragodan?

— Un fel de agent al lui Stamatescu, dar despre asta nu prea se vorbea... îi făcuse multe servicii; de aceea a și fugit odată cu Stamatescu...

— A fugit și el cu Stamatescu?

— Da, au fugit împreună.

— Știți precis?

— Au plecat împreună din Zorleni. Cunosc

amănunțit toată discuția, pentru că Dragodan a mers pe locul meu. În calculele inițiale ale lui Stamatescu, fuga mă avea în vedere și pe mine; și nu atât pe mine, cât rezultatele cercetărilor mele. Cum eu am refuzat categoric să plec, în locul meu a fost luat Viniciu Dragodan.

— Nu exclud coincidențele, dar în cazul acesta ar fi o excepție a excepțiilor. Un nume atât de rar se întâlnește la doi oameni, și aceia în situații de excepție...

— O, nu, eu nu fac nicio confuzie. Numele acesta e: Viniciu Dragodan, dacă vreți, mai exact, Viniciu Treboniu Dragodan...

— Fugit din țară împreună cu Eugen Stamatescu, insistă Bratu.

— Exact.

— Asta voiam să-nțeleg bine de la dumneavoastră. Numele acesta mi-a atras atenția și nu vreau să existe niciun dubiu asupra lui: e vorba, deci, repetă Bratu, de Viniciu Treboniu Dragodan.

— Exact...

— S-ar putea să fie o coincidență, gândi Bratu cu voce tare... Deși în cazuri de genul acestuia coincidențele, de regulă, confirmă suspiciunile... O să vedem, spuse Bratu și se ridică, făcându-i semn profesorului să rămână; avea să revină nu după mult timp pentru a-l asculta în continuare.

— Pe scurt, așa cum îmi cereți, acum, raportă căpitanul Istrate, oarecum surprins de subitul interes al maiorului față de Dragodan, probleme deosebite nu sunt. Omul își vede de treburi și la slujbă și acasă, nu ni s-a semnalat niciun aspect negativ, dimpotrivă... Acum vreo trei ani a fost contactat de Filimonescu, o-ncercare, de fapt, dar el n-a dat curs, a evitat inteligent și și-a văzut de treabă. Ce intenții avea Filimonescu în realitate, n-am putut stabili, pentru că Dragodan n-a acceptat să discute, efectiv, cu el; s-au întâlnit, după spusele lui Dragodan, la poarta combinatului, Filimonescu i-ar fi propus să se mai vadă pentru o discuție, iar el, Dragodan, i-a atras atenția că nu vrea să se amestece, nu vrea să mai audă nimic. Filimonescu s-ar fi arătat surprins că-l suspectează, el nu venise cu nicio intenție, ci pur și simplu ca să-l vadă, să-l întrebe de sănătate, că doar au fost prieteni, colegi de școală...

— Evitarea asta a lui Dragodan a fost curată?

— Așa am socotit-o. N-am avut elemente care să mă facă să cred c-ar fi legată de vreun dedesubt.

— Dragodan, explică Bratu, n-a fost un fitecine; a fost unul dintre fanatici. Sigur, asta nu-nseamnă că timpul n-ar fi putut să-l aducă și pe el la înțelepciune. La o

înțelepciune cinstită, vreau să zic, pentru că tot înțelepciune ar putea fi și abandonarea tuturor legăturilor cunoscute, inclusiv a amicilor din copilărie, numai pentru a nu oferi niciun motiv de readucere în discuție a activității lui... Și în schimb să rămână oricând disponibil. Poate mai are ceva pe suflet...

— S-ar putea, dar deocamdată n-a intervenit nimic care să atragă atenția.

— El a dat tot ce-a avut?

— Așa se pare... N-a rămas nimic neclarificat din ce a avut el; chestiunea de la Iași a fost încă de-atunci clarificată, se păstrează toate documentele procesului. El n-a făcut parte din echipa care-a tras asupra rectorului; a avut însărcinarea să provoace, pe undeva pe la Socola, o altercație și să deruteze poliția; s-a stabilit, chiar atunci, cu martori, că în ziua respectivă s-a întâlnit în Târgul Cucului cu ceilalți cu care urma să provoace scandalul, s-au urcat în tramvai, dar n-au mers decât o stație pentru că s-a blocat circulația și n-au mai avut cu ce s-ajungă până la Socola. A mai fost implicat în devastarea farmaciei „Diana", proprietatea unui medic evreu, îmi scapă acum numele, chestiune limpede și ea, după care au intervenit animozitățile, determinate, după susținerile lui, dar și din câteva confirmări, de faptul că nu l-au făcut pe el director al magazinului, așa cum i se promisese... La rebeliune, n-

a participat, era într-un fel de opoziție; n-a fost nici arestat, nici interogat; în primăvară a fost concentrat și-a plecat imediat pe front... S-a-ntors de-abia în patruzeci și trei, primăvara, rănit, și-a rămas la partea sedentară a unității – el a făcut la cavalerie – până la terminarea războiului... Cam asta e.

— Și după aceea?

— Niciun fel de activitate până-n cincizeci, când a fost prins cu niște cocoșei; a căzut ca prostul, de fapt, nu știu cine i-a spus că la Banca Națională se schimbă cocoșeii și că se plătește cu nu știu câte mii de lei gramul și el s-a dus să-ntrebe; cei de la bancă i-au dat un formular să-l completeze; el a scris că are trei sau patru monede pe care le declară pentru schimb, însă la percheziție i s-au găsit vreo treizeci și ceva și pe chestia asta a făcut doi ani și jumătate. După ce s-a-ntors, s-a angajat la combinat, s-a-nsurat și s-a făcut om de treabă.

— Soția?! Ce hram poartă?...

— E o femeie cumsecade, lucrează la IRTA[10], e contabilă. A mai fost măritată cu un derbedeu care-i mânca zilele... Cu Dragodan se-nțelege bine; el a fost sincer cu tot; i-a spus adică ce-avea de spus și despre păcatele tinereților și despre încurcătura cu cocoșeii.

— În perioada ’46 –’48 pe unde era?

[10] Întreprinderea Regională de Transporturi Auto.

— Nu știu exact dacă-n ’46 sau în ’47 s-a angajat la „Carpatina”; cred că-n ’47... Și-a lucrat până la povestea cu cocoșeii...

— În rest, din perioada asta, nimic?

— Nimic.

— Interesant, făcu Bratu pradă unui gând care, evident, îl neliniștea. Foarte interesant.

— A intervenit vreo chestiune?

— Tare mi-e teamă că tipul mai are anumite mici... sau mari încurcături. Să reiei tot ce se știe despre el – și materialele vechi și celelalte – și să le reanalizezi ținând seama de următoarea noutate: în ’48 Viniciu Treboniu Dragodan trebuia să fugă în străinătate cu grupul Stamatescu. Nu știu dacă numele ăsta de Stamatescu îți spune ceva.

— Acum.

— Fostul președinte de la „Fabiana”, dacă ai nevoie de ceva date-n plus îl consulți pe Cosmescu. Dragodan urma să plece cu el. Din ce motive n-a plecat nu știu, asta trebuie să aflăm. Ce se știe, deocamdată? Se știe că odată cu Stamatescu trebuia să plece și profesorul Mațeicu. Stamatescu voia să-l ia, dar din alte motive profesorul n-a plecat și-n locul lui urma să fie luat acest prea-cuminte slujbaș și om de casă Viniciu Dragodan... Chestiunea se pare că era foarte serioasă, din moment ce Mațeicu e convins – acum, fii te rog atent!

— Mațeicu e convins că Dragodan a plecat în ’48 cu Stamatescu și că e în străinătate.

— Ce străinătate! Asta n-a călcat cu piciorul nici la cincizeci de kilometri de graniță...

— Eu îți spun ce știe profesorul Mațeicu. E ferm convins că Dragodan se află acum afară. Nu cred să fie o coincidență.

— În niciun caz. Nu există decât un singur Viniciu Treboniu Dragodan. Altul nu mai e și ăla care e se află aici...

— Ce se mai știe? continuă Bratu să-l pună pe Istrate în temă. Se mai știe că odată cu Stamatescu a plecat și o anume Ana Marina Tabacu, fiica fostului comisar de poliție Tabacu... Au existat, probabil, motive care l-au obligat pe Stamatescu să nu-l mai ia pe Dragodan și s-o ia pe fiica comisarului. Chestia, deocamdată, n-are prea mare importanță. Ceea ce putem pune noi deoparte, pentru treburile noastre, ar fi cam următoarele: în primul rând, că Dragodan pare să-l fi cunoscut pe comisarul Tabacu, despre care Cosmescu îți va spune destule, el deja revede tot ce se știe privindu-l pe Tabacu. Al doilea, că Dragodan a avut și el motive să fugă-n străinătate și dacă le-a avut înseamnă că nu le-a uitat și unele poate mai stau în picioare; al treilea, că Viniciu Dragodan era în bune raporturi cu Eugen Stamatescu, și n-ar fi exclus să fi fost amestecat în cine

știe care dintre manoperele lui. Așa că e cazul să vedem mai atent în ce ape s-a scăldat domnul Dragodan și să-l întrebăm și pe el dacă nu cumva mai are ceva de spus. E limpede?

— E-ncurcată... E-ncurcată rău...

— E-ncurcată, îmi dau seama, dar măcar știm cât e de-ncurcată... Vreau să știu dacă e ceva neclar în tot ce-ai auzit.

— Eu am reținut, repetă Istrate ca un elev conștiincios, că era hotărâtă fuga lui Dragodan cu grupul lui Stamatescu, dar că în locul lui a plecat fata lui Tabacu. De aici se cere să clarificăm: unu, pentru ce ar fi trebuit să plece; doi, ce legătură e între Dragodan și Tabacu; trei, ce legătură e între Dragodan și Stamatescu.

— Așa că imediat, la lucru, repede și fără grabă, știi ce vreau să spun... Eu nu stau în loc de chestiunile pe care trebuie să le stabilim despre Dragodan, dar dacă le-aș afla, aș merge ceva mai repejor... E posibil ca de-abia acum insul să fie pus cu adevărat în fața răspunderilor. Așa că multă grijă, precauție și o cât mai solidă documentare.

— Pot să-l rog pe Cosmescu să analizăm împreună?

— El deja a fost rugat de tovarășul colonel să revadă totul în legătură cu Tabacu. Se pare că problemele se vor conjuga.

— Atunci e bine, spuse Istrate și-ncepu să-și strângă

hârtiile și să le aranjeze în mapă, tacticos, filă cu filă, ca și cum ar fi trebuit să prezinte dosarul la vreun control arhivistic.

— Ai, totuși, vreo chestie? intui Bratu pricina dichisului cu care Istrate își strângea documentele.

— Nu, mi-e clar totul. Mă surprinde însă problema... Nu mi-ar fi trecut prin minte...

— Ei, lasă acum autocritica. Despre asta discutăm mai târziu.

— O nu, nu e vorba de autocritică! Mă surprinde însă problema așa, ca problemă... Și în legătură cu Dragodan, dar și în legătură cu ce poate rezulta de-aici... Nu vreau să anticipez nimic, dar dacă Dragodan îl cunoaște pe Tabacu, lucrurile *se lățesc* rău.

— E mai mult ca sigur că-l cunoaște și foarte posibil ca lucrurile să fie cât nici nu bănuim noi de *lățite*... Deocamdată, însă calm și, *festina lente*[11]. Înțeles?

— Înțeles.

— Lămurește tot ceea ce trebuie și cum ai ceva concret vii și-mi spui. Chiar și pe bucățele, adăugă Bratu și ridică receptorul telefonului.

— Am înțeles!

Istrate se ridică de pe fotoliu; mai rămase însă câteva

---

[11] Grăbește-te încet! — Suetoniu, „De vita XII Caesarum". Cuvinte atribuite lui August. Rezultatele bune se obțin fără a te pripi.

clipe, până ce Bratu formă numărul, și vru să adauge că mai are să spună ceva, dar maiorul îi făcu semn să tacă și-n ciuda insistenței lui Istrate că e vorba de ceva foarte scurt – scurt de tot, sugera el prin obișnuitul gest al apropierii degetului mare de arătător – Bratu continua să aștepte răspunsul de la celălalt capăt al firului.

— Cosmescu? întrebă el în receptor. Vezi că în legătură cu problema pe care-am discutat-o ieri s-a mai ivit ceva. Se ocupă Istrate și dacă va avea nevoie de ceva o să te deranjeze... Atunci stabiliți împreună, adăugă Bratu și așeză receptorul. Ei, ce mai e? îl întrebă el pe Istrate.

— Nimic. Asta voiam să vă raportez, că m-apuc imediat să lucrez cu Cosmescu.

— Succes, zise Bratu.

După ce Istrate. Ieși, ceru să fie adusă Agnès Respigneli.

10

De data aceasta, Agnès Respigneli găsi de cuviință să rostească un decent „bună ziua” și, după ce Bratu o invită să ia loc, se așeză surprinzător de sfioasă, își puse poșeta pe genunchi și așteptă să fie întrebată cu o răbdare elocventă pentru starea ei de spirit; ceva se schimbase în felul său de a gândi sau, poate, și în

intențiile sale.

— Am rămas cu o datorie și vreau să mi-o achit. M-ați întrebat, continuă Bratu, sesizându-i nedumerirea, în ce fel se schimbă datele problemei, dacă sunteți nu Agnès Respigneli, ci Ana Marina Tabacu.

— Agnès Respigneli sunt, domnule maior, vă rog să vă corectați.

Mă corectez: sunteți Agnès Respigneli, dar n-ați fost Agneea Felinda Pruteanu, ci Ana Marina Tabacu, fiica fostului comisar Radu Tabacu. Acum este corect?

— Este.

— Întrebarea a fost: în ce fel adevărata identitate schimbă datele problemei? Răspunsul e simplu: în niciun fel. Faptul că sunteți fiica unui om cu un trecut nu prea onorabil – de care dumneavoastră nu sunteți vinovată – nu se constituie într-o circumstanță. Atitudinea dumneavoastră însă față de propria identitate s-a constituit deja într-o circumstanță.

— Probabil agravantă, anticipă ea resemnată.

— Da, agravantă, invocă Bratu repetatele sale apeluri la sinceritate.

— Înseamnă că eu însămi sunt într-o situație gravă, spuse Agnès cu o voce stinsă.

— Situația dumneavoastră n-o pot califica atâta timp cât rămâneți pe o poziție obstrucționistă. Ea vă pune într-o lumină defavorabilă; sinceritatea pe parcursul

clarificării situației contează foarte mult; e posibil ca, așa cum lăsați să se înțeleagă, să fiți total nevinovată, să fiți o victimă a unei conjurații despre al cărei mobil real n-ați avut cunoștință, e posibil; păstrându-vă însă pe o poziție recalcitrantă, mimând inocența și negând tot, lăsați impresia nu numai a unui complice versat al acelei conjurații, dar chiar a unui participant veritabil. Aveți vreun motiv să prelungiți ambiguitatea situației?... Cred că nu... Sau poate a existat un asemenea motiv – să zicem consumarea zilei de astăzi pentru ca doamna Claudia, neprimind mesajul dumneavoastră, să-și ia măsurile cuvenite. Nu e exclus un asemenea raționament. Bănuiesc, însă, că, la această oră, atât Claudia, cât și Béatrice, și chiar și ceilalți – sunt pe deplin edificați, au acoperit ceea ce se mai putea acoperi. Putem discuta deci cu cărțile pe față. Adică deschis, fără nicio reținere. Din ceea ce trebuie aflat nu va rămâne nimic în taină, să fiți sigură. Și asta, cu sau fără contribuția dumneavoastră.

— Să discutăm deschis, cu cărțile pe față, reluă ca pentru sine Agnès.

— Exact.

— Oferiți-mi atunci, domnule maior, atuul acestei discuții. Dacă regula urmează să fie valabilă pentru ambele părți...

— Franchețea mea, care, până acum, v-a deranjat –

adică *ați vrut* să vă deranjeze – poate fi considerată drept un atu. Apoi faptul că v-am invitat și m-am oferit să vă răspund la orice întrebare. Ar mai fi nevoie de încă ceva?

— Aș avea o întrebare... Cam dificilă pentru dumneavoastră, recunosc, dar fiind vorba de franchețe, îndrăznesc să vi-o pun.

— Vă ascult.

— Pe inginerul Haupt l-ați trimis în camera mea dintr-o eroare sau cu bunăștiință?

— Cu bunăștiință, răspunse prompt Bratu.

— În ce scop?

— Asta e altă întrebare... Și n-aș ezita să răspund dac-aș avea cât de cât convingerea că nu deduceți motivul... Timpul e prețios. Și nu numai timpul... Ați mai dori să mai adaug și altceva?

— În situația în care sunt, n-ar strica.

— Să vă mai spun, eventual, că în privința Claudiei nu e cazul să vă faceți niciun fel de grijă; s-a descurcat foarte bine...

— În ce fel?

— Inginerul Haupt i-a transmis că dumneavoastră mai întârziați câteva zile și să aibă grijă de tot.

— Și? nu-și putu ea reprima șocul.

— Sper, evită delicat Bratu, să nu folosiți aceste zile pentru a continua dialogul în nota de până acum... Nu

de altceva, dar în raport de situație, inginerul Haupt poate să mai discute cu Claudia, chiar s-o și viziteze.

— În ce scop, domnule maior?

— În scopul de a fi chemat în țară Eugen Stamatescu.

— *Managerul* să vină în țară?! izbucni ea uluită. În niciun caz. E o utopie, domnule maior, să creadă cineva că Stamatescu, *managerul,* cum i se spune în anumite cercuri, ar accepta.

— Profesorul Mațeicu ține morțiș să fie chemat aici. Și, din câte-mi dau seama, această venire ar fi și-n interesul dumneavoastră.

— Nu văd cum.

— E mai puțin important în ce mod venirea lui v-ar ușura situația. Convingerea mea este că v-ar avantaja.

— Domnule maior, mărturisi ea cu patos, dacă Stamatescu ar veni situația mea s-ar clarifica dintr-o trăsătură de condei; dar nu cred că e cu putință așa ceva, e imposibil, nu-l văd pe Stamatescu să se decidă la un asemenea pas.

— Chiar dac-ar afla că Mațeicu nu dă nimic decât în prezența lui, și numai aici, aici în țară.

— Chiar... E un tip laș, mi-am dat seama, n-are tăria să-și asume un asemenea risc.

— Chiar știind că e o condiție imperativă pe care i-o pune profesorul?

— Sinceră să fiu, nici nu văd cum ar putea să afle și

să-nțeleagă condiția profesorului.

— Stamatescu așteaptă, potrivit schemei lui, ca de la Claudia să i se aducă mapa cu documentele profesorului, sugeră Bratu. În ceea ce vă privește, dumneavoastră v-ați încheiat misiunea, i-ați trimis Claudiei mapa, vă continuați traseul cu turiștii... Este? Ei bine, în loc de mapă, Claudia îi transmite că profesorul cere neapărat să fie de față Eugen Stamatescu. E o condiție indiscutabilă... Altfel, cauza „Sarahaben” e definitiv pierdută...

— Domnule maior, sunt mai mult decât convinsă că Eugen Stamatescu nu va veni. În cel mai bun caz va trimite pe altcineva.

— Ce rost are din moment ce sunteți dumneavoastră aici? V-ar cere să faceți totul pentru a-l determina pe profesor să accepte.

— Nici asta n-o va face.

— Nu prezentați încrederea necesară? Mă surprinde scepticismul dumneavoastră.

— Nu va apela la mine, întări Agnès. Dacă ar fi avut de gând s-o facă, îmi spunea acest lucru de la plecare. Să nu credeți că Stamatescu e lipsit de imaginație, nu, dimpotrivă, este extrem de pedant și meticulos cu fiecare detaliu... Eu însămi i-am sugerat ideea și mi-a interzis chiar să mă și gândesc la o asemenea eventualitate... Tocmai din cauza asta am și avut

discuția aceea, târguiala aceea penibilă cu profesorul Mațeicu, v-a spus cred...

— Nu știu dacă profesorul mi-a spus sau altcineva, dar știu despre ce este vorba.

— Maniera în care Stamatescu a respins sugestia mea m-a jignit profund. Și încă de la plecare, mi-a-ncolțit ideea unei răfuieli. Nu numai pentru felul în care m-a pus la punct în legătură cu aducerea servietei domnului Haupt, ci și cu multe, foarte multe altele, pentru că nimic din ce-a putut să fie demnitate în ființa mea n-a rămas nevulnerat de Eugen Stamatescu. E o canalie! scrâșni ea și ochii îi scăpărară. Am să vă povestesc tot, fără nicio jenă. Cu o singură condiție: ca amănuntele intime pe care nu le voi putea ocoli să nu fie obiectul unor piese de dosar.

— În niciun caz și vă rog să aveți deplină încredere în promisiunea pe care vi-o fac.

— Vă mulțumesc, spuse ea și, după ce-și șterse ochii și-și așeză batista în poșetă, reveni la firul discuției. Am vrut să-i servesc lui Stamatescu o lecție; să-i spun că am toate documentele depuse la loc sigur, depuse acolo, bineînțeles, după care să-i pun eu lui condiții, să-l chem eu pe el la *perspicacitate*... Așa m-a repezit: te știam că ești o fată *perspicace!*... La gândul acesta i-am propus profesorului să facem pe din două: el să rămână cu documentele și eu cu valorile...

— Și-atunci, cum mai depuneați *acolo* documentele?

— Ar fi fost o farsă, o farsă sinistră, dar pe care Stamatescu ar fi meritat-o din plin. Mie mi-ar fi ajuns bijuurile... Din păcate, profesorul n-a acceptat... Bănuiam că n-o să accepte, știam că e un tip inflexibil.

— Așa cum știe și Stamatescu.

— Evident, eu de la el știu, pe profesor nu l-am cunoscut înainte de a pleca, l-am văzut numai de câteva ori, despre el mi-a vorbit amănunțit Stamatescu și mi-a repetat anume că Mațeicu e un ins căpos, cu care n-au rost manierele, și dacă e vorba să-i forțez mâna, atunci trebuie să fiu cât se poate de dură... Bănuiam, deci, că Mațeicu n-o să accepte, și-atunci am apelat la varianta sugerată de Stamatescu; pistolul nu era însă încărcat, eu voiam numai să-l somez pe profesor, și-atât, ca să accepte împărțirea pe care i-o propusesem... A intervenit însă Haupt, s-a speriat, pur și simplu, inginerul e un nătăfleț, domnule maior. Stamatescu, deși mare *manager,* l-a angajat după niște criterii absurde. Mi-a dat peste mână și tot planul meu a eșuat, pentru c-au intervenit oamenii dumneavoastră. Nu trăgeam, vă asigur, era o prostie... Intenția mea era să-l somez pe profesor să-mi accepte propunerea... Numai atât.

— Și cu Haupt?

— Cu Haupt mă descurcam eu, v-am spus că tipul e

destul de sărac cu duhul, am dedus de la primul schimb de replici cu el. Haupt n-avea motive să fie nemulțumit; îi ofeream mult mai mult decât i-ar fi oferit Stamatescu... S-a-ntâmplat să iasă altfel...

— Oricum ar fi fost, ca să respect regula jocului, și vreau s-o respect pentru că-mi dau seama că și dumneavoastră o respectați, trebuie să vă spun că noi eram pe urmele dumneavoastră. Încă de la prima vizită a inginerului la Mațeicu, ne-am dat seama că se petrece ceva suspect, iar când dimineața, profesorul a ieșit pe poartă cu Haupt, a fost limpede. S-a trimis o echipă în urmărire... Oricum ar fi reacționat inginerul sau profesorul la gestul dumneavoastră, oamenii noștri tot ar fi intervenit. Sigur, dacă intervenția lor nu era determinată de incidentul cu pistolul, era altceva. Tentativa de a folosi arma vă complică situația. Va trebui să discut cu șefii mei chestiunea... Să-ncercăm o eventuală expertiză privind starea pistolului în momentul intenției de a trage... Trebuie să dovedim, îi explică Bratu, că nu era glonț pe țeavă, altfel justiția nu clasează probele de la dosar; există fotografiile.

— Au fost făcute fotografii?

— Da, am făcut. Dacă doriți vi le pot arăta. Sunteți fotogenică, să știți.

— Eh, oftă ea. E trist să constați că te-a părăsit simțul umorului... Nu-mi imaginam, vă mărturisesc.

Chestiunea cu fotografiile nu mi-a trecut de loc prin minte. Aș fi putut să mă gândesc... Și nu-mi închipuiam... Dar, mă rog, asta mai târziu...

— Cum apreciați. V-am făcut o promisiune și nu vreau s-o repet.

— M-a impresionat chestiunea asta cu expertiza pistolului. Nu mi-am închipuit că securitatea română e capabilă de-așa ceva.

— Se poate să nu vă fi închipuit, într-un anume fel era de așteptat... Trebuie să vă spun că veți mai avea prilejul să constatați și alte limite ale închipuirilor dumneavoastră. Cele referitoare la noi, bineînțeles.

— Și care e soarta mea, domnule maior? îndrăzni Agnès, găsind potrivit momentul. La ce mă pot aștepta?

— Depinde. Depinde de foarte multe clemente... Depinde de motivele *reale* ale venirii dumneavoastră, de clauzele angajamentului sau ale contractului dumneavoastră cu Stamatescu, depinde de natura legăturilor pe care le-ați stabilit și profilul oamenilor cu care ați luat contact, depinde, și s-ar putea să depindă în cea mai mare măsură, de modul în care se va finaliza chestiunea... Noi ne-am asumat riscul de a-l solicita pe inginerul Haupt să-i comunice Claudiei că veți mai întârzia câteva zile, dar mai departe nu știm cum vor evolua lucrurile... Va veni sau nu va veni Stamatescu?... Mi-e greu să vă răspund acum la întrebare. Când voi

avea cât de cât închegată concluzia am să vă spun, vă promit...

— Eu vă stau la dispoziție. Cu cărțile pe față... Când doriți.

— Nu vreau să vă obosesc. Știu ce consum de energie presupune o discuție de acest gen. Vom sta de vorbă mai amănunțit. Acum v-aș ruga numai să vă amintiți un amănunt: în ziua plecării dumneavoastră din țară ați primit asigurări că tatăl dumneavoastră va fi expediat în cel mult o lună...

— Da, așa era vorba, ca tata să vină și el după aceea, dar nu știu alte amănunte. L-am așteptat tot timpul, am sperat că va veni, până când Eugen Stamatescu mi-a spus că bătrânul nu mai e...

— Când v-a spus?

— Pe la începutul anului 1950. Seara aceea mi-o amintesc bine, eram la o cabană, ne-ntorsesem de la schi și eu tocmai pregăteam gustarea când el mi-a spus că bănuiește, nu e sigur, că bătrânul nu mai răspunde la apel. La câtva timp după aceea, mi-a spus că e aproape sigur că tata nu mai e în viață.

— Prin cine se informa?

— Nu știu, erau mai mulți. E un capitol pe care l-am evitat, nu m-au interesat legăturile lui obscure ca nu cumva să creadă că-l spionez... Era foarte bănuitor, și nu voiam să-i ofer niciun motiv de suspiciune. Printre cei

cu care avea dese întâlniri de afaceri era și un oarecare Hewston, un fel de reprezentant al concernului „Concordia”. Nu știu cât de versat era în afaceri și ce interes prezenta pentru Stamatescu, mie-mi plăcea ca bărbat, era inteligent, manierat și rămâneam de multe ori în compania lui. Ei bine, Stamatescu era foarte reticent și mă prevenea să nu mă las sondată de Hewston, să nu mă tragă de limbă, că tipul, zicea el, era foarte versat. De unde! El îmi făcea, pur și simplu, curte. Ori de câte ori venea vorba de Stamatescu, Hewston strâmba din nas și nici nu voia s-audă, dar Stamatescu insista mereu, mă exasperase, pur și simplu: „Ai grijă că tipul e abil, fii foarte zgârcită la vorbă!” Din această cauză am evitat pe cât mi-a fost cu putință diferitele lui combinații și nu i-am cerut explicații care să-l facă bănuitor.

— Fiind vorba despre tatăl dumneavoastră puteați să-l întrebați.

— Nu știu la ce mi-ar fi folosit.

— Și-asta e adevărat, căzu de acord Bratu. Ceea ce vreau să vă amintiți se referă la altceva: la momentul plecării din țară. Cine v-a însoțit?

— Era un domn care se ocupa de toate preparativele plecării, știu că-l cam exasperase pe Stamatescu cu zelul lui, dar nu mi-amintesc nimic de el.

— Ați avut cu acest om vreo discuție despre venirea

tatălui dumneavoastră?

— Nu, n-am discutat decât câteva chestiuni despre condițiile transportului, era foarte bine informat în legătură cu performanțele avionului, am avut chiar impresia că era aviator...

— În momentul plecării vi s-au dat asigurări că tatăl dumneavoastră va fi *expediat* imediat din țară; cine v-a dat aceste asigurări?...

— Curios, vedeți, despre individul acela n-am mai auzit nimic și n-am mai avut prilejul să discut...

— Era, din câte știm, un foarte bun amic al lui Eugen Stamatescu... Aici în țară, bineînțeles.

— Eu, aici în țară nu l-am cunoscut decât foarte puțin pe Stamatescu. Aș putea spune chiar că nu l-am cunoscut de loc... Și ăsta a fost un motiv pentru care eu nu eram dispusă să plec.

— Probabil, de aceea au fost înscenate acele asigurări că Radu Tabacu va fi *expediat* în cel mult o lună, ca să vă liniștească...

— Nu este exclus.

— Vă amintiți cine v-a dat aceste asigurări?

— Da. Un domn cu numele de Dragodan... Îl țin minte pentru că numele lui era același cu al logodnicului celei mai bune colege pe care am avut-o în liceu, Horațiu Dragodan, zburător la circul Metropolis, poate-ați auzit... Curios. Însă, trăi ea o autentică clipă de revelație,

despre individul acesta n-am mai discutat niciodată până astăzi...

— Într-adevăr, curios. Normal ar fi fost ca cel puțin dumneavoastră să-i fi amintit lui Stamatescu de promisiunea făcută de acel Dragodan.

— Nu i-am amintit... Nici n-am simțit nevoia, speranța venirii se neutralizase, viața de-acolo m-a absorbit cu totul, era pentru mine o lume literalmente nouă, stranie și fascinantă, care mă solicita enorm... Eh, câte vise, câte planuri...

— Spuneți-mi, o întrerupsese Bratu, dacă vi s-ar oferi prilejul să discutați cu acest Dragodan ați accepta?

— Vreo confruntare?

— O discuție, o simplă discuție...

— Așa, de amorul artei?

— Nu chiar...

— N-am nimic împotrivă. Dacă o găsiți utilă cu multă plăcere, acceptă ea cu o surprinzătoare amabilitate.

— Nu pot să vă spun precis dacă va fi cazul să apelăm la această discuție, e o simplă ipoteză. Oricum, vă mulțumesc pentru bunăvoință.

11

— Iarna anului 1940 a debutat neverosimil de blând față de urgia ce-avea să viscolească țara... Cu o

săptămână înainte de Sfântul Nicolae, spre seară, o ninsoare molcomă a început să risipească agonia unei toamne amăgitoare; rămăsesem în laboratorul universității împreună cu profesorul și cu decanul facultății, la o *parolă* pe marginea evenimentelor care în configurația lor – sau morfologia lor, cum zicea profesorul – se succedau spre o sincronizare europeană cu maniera politică a Axei. Valul de spaime care cuprinsese intelectualitatea după asasinarea lui Iorga se domolise; era greu de presupus că legionarii ar fi avut curajul să ignore opinia publică și să continue cursa suprimărilor. Profesorul continua însă să aibă rezerve foarte serioase; curajul sau prudența nu erau, după el, categorii ale doctrinei Gărzii de fier, iar cât privește opinia publică, aceasta prea puțin conta pentru căpeteniile legionare; altele erau motivele expectativei lor; nu teama de vociferarea cutărui sau cutărui politician, sau ieșirea în stradă a mulțimii; fanatismul – spunea profesorul, decurge, logic, din tezele lor doctrinare; așa încât listele indezirabililor nu se vor clasa; răfuiala va continua, dar numai după ce aveau să se limpezească raporturile de putere cu generalul; singuri nu puteau să-și asume, în clipa aceea, răspunderea preparativelor pe care Berlinul le preconiza și care cereau opțiunea grabnică a României. Axa avea nevoie de opțiunea imediată și totală a

României și-aici era miezul dilemei care neliniștea Berlinul; opțiunea imediată era imposibilă fără general, în vreme ce opțiunea totală era mult mai sigură cu Garda de fier, dar imprevizibilă ca durată... Totul depindea de estimările cancelariei Reichului; garda nu putea face niciun pas în afara directivelor. „Garda nu este în retragere, spune profesorul, ci în expectativă...” „Oricum, nutrea decanul speranța, semnele arată că n-o să mai fie ce-a fost...”. „Evident, n-o să mai fie ce-a fost, dar ce va fi și cum va fi, greu de anticipat. Încât precauțiunea e cu atât mai necesară...”. „Nici nu mă gândeam altfel, încerca decanul să-și justifice punctul de vedere, n-o să m-apuc acum să jubilez sau să încerc vreo opinie de stradă; găsesc totuși că evenimentele, în sinea lor, i-au făcut mai circumspecți și le-au arătat că nu e de loc înțelept să te răfuiești cu somitățile spiritualității țării...” „Se vor răfui, n-ai grijă, cu toți, cu absolut toți actualii și viitorii indezirabili. Că vor adopta și alte maniere asta e cu totul altceva; pe un savant de ale cărui cercetări au sau vor avea nevoie n-or să-l suprime; îl vor obliga însă să le ofere serviciile...”. „Asta-n niciun caz! brava decanul. Mai bine cu cătușele de mână decât s-ajung un executant docil sub ordinele nu știu cărui... camarad...” „Chiar dac-ar fi. Să zicem, președintele societății „Fabiana”? „Cu atât mai mult... Nu voi mai avea de-a face cu acest domn, indiferent pe

ce treaptă a camaraderiei va ajunge. Mi-am luat și eu măsurile mele... Totul e sigilat și parafat!... Nici dumnezeu nu mai poate scoate o filă din setul prospecțiunilor... Eu însumi nu știu absolut nimic de ele, iar domnul președinte a fost prevenit, că toată documentația „Sarahaben” este ca și inexistentă...” Președintele era Eugen Stamatescu, iar documentația despre care decanul îi dădea asigurări profesorului era cea existentă în seiful ridicat din pădurea Cruceasa. Toate documentele din seif, lămuri Mațeicu. Fuseseră puse la adăpost de mine încă din vara acelui an, când apele au început să se tulbure, și când profesorul devenise extrem de circumspect în relațiile sale publice și foarte temător în legătură cu soarta materialului științific rezultat din expediția „Sarahaben”... Aici e necesară o paranteză. În primăvara aceluiași an profesorul a primit vizita lui Eugen Stamatescu și a fost supus unei adevărate presiuni. Stamatescu ținea cu tot dinadinsul să investească niște bani în prospecțiuni geologice; insistența lui i s-a părut suspectă profesorului și-n consecință, el a fost foarte rezervat. Eu, dimpotrivă, am considerat oferta societății „Fabiana” extrem de profitabilă și, știind că în anii studenției profesorul participase la o expediție în orient, de unde se-ntorsese cu foarte multe observații științifice pe care-și propusese să le reia într-o etapă ulterioară – erau

ipoteze emise din sondaje rudimentar elaborate, care impuneau o nouă investigație – i-am sugerat să accepte subvenția societății. Nu-mi dădeam, atunci, seama că de fapt eu eram interpretul fidel al planului pe care și-l făcuse Stamatescu, de a avea mână liberă pentru a face presiuni asupra Amaliei; aveam s-o deduc în urma explicațiilor pe care le-am avut cu Radu Tabacu, încă de pe atunci racolat de Stamatescu pentru a-i fi la-ndemână în toată manopera. Profesorul a acceptat, în cele din urmă, oferta, dar nu și conducerea efectivă a expediției. Sarcina aceasta mi-a revenit mie și decanului facultății, restul echipei fiind pusă la dispoziție de societatea „Fabiana": un coordonator administrativ, un topometru și doi așa-ziși laboranți, capabili să acopere toate nevoile de deplasare, de amplasare și întreținere ale expediției: în plus, pentru necesități neprevăzute tiveam asigurat sprijinul firmei autohtone „Coparyon" cu care „Fabiana" se afla în strânse raporturi de afaceri, iar Stamatescu era bun amic cu fiul proprietarului, un oarecare Ibn Abbenda Inhabin, la a cărui invitație, pro forma, pleca grupul de turiști români. În minuta încheiată cu Stamatescu se stabileau riguros condițiile unei eventuale exploatări și se stipula obligația de a nu se angaja niciun dialog cu eventualii beneficiari decât cu acordul nostru, fiindu-ne rezervate toate drepturile stipulate de acordurile internaționale. Expediția, trecută

oficial ca simplă călătorie turistică, a durat patru luni, timp în care s-au efectuat o suită de observații de rutină și s-au urmărit câteva ipoteze ale profesorului, cea mai îndrăzneață dintre ele confirmându-se întrutotul: identificarea unui strat masiv de rocă caustobiolitică[12]. Întorși în țară am completat cercetările cu analize de laborator și s-au elaborat minuțios documente. Pe plan științific, observațiile noastre confirmau un nou punct de vedere în teoria migrației petrolului și ne-au permis formularea câtorva puncte de vedere originale în petrogeneza rocilor sedimentare. Spre neșansa noastră, din pricina evenimentelor, n-am putut valorifica până la capăt concluziile la care-am ajuns... Dar asta este o cu totul altă poveste. Trăiam însă intens euforia succesului.

...În seara aceea de decembrie, *parola* noastră s-a prelungit până seara târziu. Profesorul simțea nevoia să se destăinuie și să ne prevină asupra unor tendințe care nouă, mai tineri și de loc cunoscători ai tenebrelor vieții politice, ne scăpau sau le dădeam o interpretare improprie. Decanul, rețin bine starea lui de spirit, pentru că o situez vizavi de cea pe care-o trăiam eu, era prizonierul unei liniști amăgitoare. Și câtăva vreme – până la declanșarea rebeliunii – a rămas în mrejele acelei suspecte împăcări cu sine care i-a prevestit parcă

---

[12] Rocă sedimentară de origine organică, având proprietatea de a nu arde.

sfârșitul tragic: în dimineața rebeliunii – era un ianuarie cu ger uscat, tăios – venind la facultate, s-a oprit pe chei lângă un grup de inși care urmăreau o busculadă între o patrulă militară și câteva cămăși verzi. „Cine cu cine se luptă, domnule?”, a-ntrebat decanul uluit, la care unul din grup a scos pistolul și-nainte de-a apăsa trăgaciul i-a dat răspunsul: „Noi domnule, noi, națiunea, ne luptăm cu dușmanii țării!”

...Mai mult martor la ultima noastră *parolă* – dacă am intervenit în discuții de trei, patru ori – eram dominat de un sentiment ciudat, cineva străin de orizontul meu îmi aducea în auz, pe fondul unei incantații frigiene, șoapta gravă a unui recviem... Acest sentiment mă învăluia în clipa în care ușa s-a deschis cu putere și-n chenarul ei s-a ivit statura robustă a paznicului de noapte. Câteva clipe ne-a privit cu niște ochi ieșiți din orbite, după care și-a desfăcut gulerul tunicii – ca și cum dacă ar fi spus ceea ce avea să spună încheiat la gât s-ar fi sufocat – și și-a-ntins brațul spre mine: „Domnu’ Mațeicu, a fost un telefon pentru dumneavoastră!” „Spune!” l-am întrebat eu. „E pentru dumneavoastră de la domnul Ascanio...” „E la telefon? M-așteaptă?”. „Mi-a spus mie să vă duceți imediat acasă... Da’, imediat! m-a somat paznicul, că s-a-ntâmplat nu știu ce”, a adăugat el când a văzut că nu țâșnesc, cum ar fi trebuit. I-am lăsat pe profesor și pe decan în laborator și le-am promis

că-i voi suna. N-am mai putut să-i sun. Aflaseră însă, chiar atunci, de la paznic. Lor avusese curajul să le spună.

...Se înserase și continua să ningă molcom, cu fulgi mari ca-n iernile din basme. Când am ajuns acasă, socrul meu m-a întâmpinat în vestibul și s-a prăbușit în brațele mele plângând... Nu-mi dădeam seama ce se-ntâmplase, intuiam că era vorba de ceva foarte grav. Altfel socrul meu n-ar fi ajuns în halul în care era, abia mai putea respira, o cascadă de icnete îi înăbușea încercările de-a vorbi. „Ce s-a-ntâmplat?!" am strigat eu, și l-am scuturat puternic de umeri. Atunci a izbutit să articuleze, palid, și să repete năuc: „Am pierdut-oooo, am pierdut-ooo", un fel de jelit cu ultimul sunet prelungit până la epuizare... „Dar ce s-a-ntâmplat?! Spune-mi te rog" l-am implorat eu, presimțind nenorocirea. „Am pierdut-ooo, am pierdut-ooo, am pierdut-ooo!" psalmodia e și-n clipa în care dinspre hol s-a deschis ușa și-am văzu profilul doctorului Vanica n-am mai avut niciun dubiu... „Amalia!" am strigat eu, înfigându-mi, aproape, unghiile în brațele lui. Amalia! Ce s-a-ntâmplat cu ea?! Cum a fost cu putință?..." Cel care deschisese ușa m-a desprins de lângă socrul meu, m-a cuprins de umeri și-a-ncercat să mă îmbărbăteze: „Calmați-vă, domnule profesor, calmați-vă, dumneavoastră vi se cere acum să fiți tare și să vă

păstrați luciditatea... E o pierdere mare, ireparabilă...” îmi pierdusem cunoștința, totul mi se-nvăluise într-o ceață plutitoare și timp de aproape un ceas n-am știut nimic de mine. Când mi-am revenit era alături Stamatescu, îmi mângâia fruntea... „Ce s-a-ntâmplat, domnule, ce e cu Amalia?!” I-am întrebat. „Probabil inima...” mi-a spus el. „Și unde e, la spital?”. „Da, au luat-o”, mi-a confirmat el și, deși eram drogat, am avut forța de a realiza împrejurarea primei deducții; îl văzusem pe doctorul Vanica, și dacă era vorba de un incident cardiac oarecare prezența lui, ca medic legist, nu se justifica. „Ce e cu Amalia? i-am cerut eu să-mi spună, ce i s-a-ntâmplat? ’... „Inima, inima”, mi-a repetat Stamatescu, făcându-mi semn, cu palma desfăcută, să nu mă ridic, să stau liniștit, ca și cum faptul de a fi suferit un accident fatal devenea, implicit, pasabil pentru că fusese de natură cardiacă... Din nou puterile mi s-au împuținat, privirea mi s-a încețoșat, și totul în jur a început să plutească... Stamatescu a continuat să rămână lângă mine, să mă îngrijească, existau temeri că lovitura pe care-o primisem ar fi putut să-mi pricinuiască neplăceri... O, și cât de îndatorat mă simțeam față de Stamatescu! Ce suflet caritabil și ce om vedeam în el. I-am și mărturisit-o și el, ipocritul, mă lăsa să vorbesc și continua să mă consoleze, asigurându-mă că tot ce făcuse nu erau decât chestiuni firești, pe care o

amiciție adevărată le presupune prin definiție. De unde să bănuiesc, atunci – tot Tabacu avea să-mi dezvăluie zguduitorul adevăr – că tocmai la sugestia lui, a lui Stamatescu, pentru a nu fi, chipurile, martor unor scene care să-mi pricinuiască leziuni morale pentru toată viața, fusesem sedat! Iar operațiunea se săvârșise chiar în momentele în care, cu trupul inert al lui Ascanio Petculescu prăbușit în”brațele mele, încercam să aflu ce se-ntâmplase cu Amalia... Și de către cine credeți? De către cine? De către insul care deschisese ușa holului și care mă smulsese din brațele socrului meu și mă consolase ca un duhovnic. Bănuiți cine era? Radu Tabacu în persoană! Mi-a mărturisit-o cu un cinism greu de imaginat. „Cum, domnule comisar, dumneata încă din seara decesului știai că Stamatescu...?!” m-a fulgerat ideea unei complicități directe a lui Tabacu la suprimarea Amaliei. „Din seara aceea mi-am dat seama că se precipită o idee subterană. Este exact formularea lui Tabacu: se precipită o idee subterană. „Nu avem niciun element pentru o deducție certă, s-a explicat el, și chiar dacă aveam, regulile meseriei mă obligau la expectativă și, implicit, la docilitate...” Și-apoi, se justifica Tabacu, nu sugestia în sine a lui Stamatescu îi atrăsese atenția, era în limitele raționalului protejarea soțului de șocul unui contact brutal cu cadavrul, desfigurat, al soției sale. Și nici faptul că Stamatescu i-a

adresat tocmai lui – venit acolo în anchetă judiciară, nu? – rugămintea de a-mi administra narcoticul. Stamatescu se gândise, probabil, la calmul profesional al lui Tabacu și poate și la o anume pricepere, sau dexteritate... Ceea ce l-a frapat a fost o vorbă scăpată de Stamatescu – scăpată, credea Tabacu atunci, în clipa când, așteptând în hol pe doctorul Vanica, să iasă din camera unde se afla defuncta, Stamatescu l-a luat de braț și i-a spus că eu voi veni îndată și, mă rog, celelalte – așa credea atunci Tabacu, o vorbă scăpată, însă după aceea s-a convins c-a fost anume adăugată, ca să-l pregătească pentru următoarea mișcare... Stamatescu l-a luat de braț și ca și cum ar fi fost niște foarte vechi și buni amici i s-a adresat pe numele lui mic: – „Dragă Răducule, am o rugăminte confidențială" – și i-a spus că peste câteva minute voi sosi eu, om extrem de sensibil, care n-ar trebui s-o vadă pe sinucigașă și c-ar fi bine să mi se dea un euforizant – în orice casă mare se găseau substanțe sedative, încât chestiunea comporta numai acordul lui Tabacu. Stamatescu a ținut neapărat să-i ofere o justificare și anume faptul că el n-avea atâta stăpânire de sine, iar la Ascanio Petculescu nu se putea apela, era tatăl defunctei, însă Ascanio avea să facă tot ce e posibil să mă rețină pe mine cât mai mult în vestibul... „Aha, asta era, am avansat eu, socrul meu, deși cel puțin tot atât de îndurerat ca și mine, acceptase planul lui

Stamatescu...”. „Nu era de mirare... Până la un punct era chiar firesc ca Ascanio Petculescu nu numai să accepte ideea, ci chiar s-o emită”. „Cum, domnule, să fie firesc ca socrul meu să accepte să fiu drogat? Ar fi fost el în stare să emită ideea?” Tabacu m-a lăsat câteva clipe să mă liniștesc – pentru el toată povestea era o simplă întâmplare, îmi vorbea ca și cum am fi discutat despre un incident banal, sau am fi evocat un episod din anii tinereții – după care m-a edificat asupra complicatului mecanism al manoperei. Ceea ce-i atrăsese atenția lui Tabacu și-l făcuse să simtă acea precipitare subterană, nu fusese manevra reținerii mele în hol, ci un simplu cuvânt rostit de Stamatescu cu o anumită intonație, un cuvânt care oricui altuia în afară de Tabacu nu i-ar fi sunat altfel la ureche. Stamatescu adăugase un „deocamdată”: „Te rog eu chestiunea asta, dragă Răducule, *deocamdată.* De-aici Tabacu a dedus că Stamatescu avea de gând să-l mai roage și altele tot strict confidențiale. Și nu s-a înșelat: chiar în aceeași seară l-a sunat acasă și l-a invitat pentru două cuvinte, la sediul societății, sau în altă parte unde i-ar fi convenit mai bine. S-a dus la el, la birou, în altă parte era riscant să-l întâlnească. Stamatescu îl aștepta în cabinetul său și după maniera în care fusese primit – unul dintre secretarii săi îl condusese până la el și Stamatescu îi poruncise să rămână în anticameră și s-aștepte să-l

însoțească și la plecare – Tabacu și-a dat seama că urma să i se adreseze o nouă rugăminte confidențială. I-a făcut, mai întâi, o introducere prevenindu-l asupra posibilelor consecințe ale actului nesăbuit al Amaliei, într-un moment în care atât Ascanio Petculescu, cât și eu, aveam mari angajamente sociale și prestigiul nostru trebuia cu orice preț apărat, și amintindu-i de obligația mutuală a organelor judiciare de a nu tolera folosirea sau denaturarea, voită sau nevoită, a faptelor în scopul prejudicierii morale a familiei, a rudelor sau prietenilor victimei. Stamatescu i-a expus chestiunea pentru care-l rugase să vină și anume, mobilul tragediei, chestiune extrem de sensibilă și susceptibilă de speculații, fiind vorba de sinuciderea unei persoane atât de cunoscute. Nu se putea admite colportarea unor versiuni pe placul detractorilor, și Stamatescu a sugerat, discret, varianta cea mai convenabilă care urma să fie acreditată: Amalia Mațeicu a suferit o decepție sentimentală, și-n fața riscului de a fi compromisă n-a avut tăria să se destăinuie, să se elibereze. Cât privește pe cel al cărui nume ar fi putut fi revendicat de persoanele avide de cancan, Stamatescu i-a confiat c-ar fi vorba de un anume Horațiu Ciurdariu, funcționar la legația română de la Lisabona, un vechi pretendent la mâna Amaliei, cu care în timpul absenței mele ea ar fi avut o idilă vinovată... Am simțit contopindu-se în aceeași undă de revoltă și

vocea soțului inocent și cea a justițiarului ce eram și gândul m-a dus imediat la cel despre care Amalia îi scria socrului meu c-ar avea pretenția să-i uzurpe zidirea sufletului. Tabacu nu știa nimic despre el, nu avusese onoarea să-l cunoască, Ciurdariu plecase intempestiv din țară și tocmai această plecare subită ar fi declanșat panica Amaliei și gestul ei disperat. „Panica?! Domnule Tabacu, pentru ce panică, ce fel de panică?”. „Da, panică, vă veți da seama că soția dumneavoastră se afla sub presiunea unor grave amenințări... Vă voi spune îndată”, m-a temperat el pentru a nu știu câta oară și s-a grăbit să încheie povestea cu Horațiu Ciurdariu: Stamatescu i-a adresat rugămintea de a se face tot posibilul pentru a se evita menționarea numelui lui Ciurdariu în documentele oficiale și de a-l dezminți în circumstanțe particulare, dacă, evident, se va ivi vreo situație. Bineînțeles, domnul Stamatescu n-a uitat să-i amintească de seriozitatea și, mai ales, de generozitatea sa de om care niciodată nu uită să onoreze gesturile de amabilitate ale amicilor și colaboratorilor săi – aici, iar un cuvânt scăpat, s-au strecurat ca o nadă, pentru viitorul pas: colaborator; Radu Tabacu, în postura de colaborator al lui Eugen Stamatescu, situație pe care comisarul n-a evitat-o atâta timp cât rugămințile erau rezonabile. Și Stamatescu a avut abilitatea de a le păstra această notă;

fiecare solicitare a sa avea o anumită justificare umană, morală, sau chiar juridică, și nu-i cerea lui Tabacu un efort deosebit, sau anumite demersuri susceptibile de compromitere; toate însă la un loc – și privite prin prisma deciziei lui Stamatescu de a se căsători imediat cu Sereia Leontopol – i-au relevat lui Tabacu, fără dubiu, pe adevăratul autor al crimei. „Bine, bine, am cerut eu lămuriri, năucit de tot ce auzeam, dar ce legătura este între căsătoria lui Stamatescu cu Sereia Leontopol și suprimarea soției mele? „... Nu vedeți nicio legătură?” m-a întrebat, precaut, Tabacu. „Nu, nu văd nicio legătură...” „Nu v-a vorbit niciodată domnul Ascanio Petculescu de familia Leontopol?”. „Nu, nici odată...” „Nici de Victoria Ostrovițeanu?” „Nu”. „Nu știți, vasăzică”, a zis Tabacu pentru sine, după care, cântărindu-mă cu o anumită compasiune, a meditat îndelung, fără să-și ascundă mâhnirea. „Regret, a continuat el circumspect – regret că tocmai eu trebuie să vă fac cunoscută o împrejurare pe care dac-ați fi aflat-o la timpul cuvenit de la cel ce-avea datoria s-o facă, adică domnul Ascanio Petculescu, mai mult ca sigur că lucrurile evoluau altfel”... „Și ce-ar fi trebuit să-mi dezvăluie Ascanio Petculescu?” „Ar fi trebuit să vă destăinuie adevărata identitate a fiicei sale”. Adevărata identitate a soției mele! Eram pulverizat! Tabacu ducea incredibilul atât de departe încât începusem să cred că

vrea să se răzbune pe mine inventând. „Amalia, a căzut ca un trăsnet explicația lui Tabacu, nu era fiica naturală a lui Ascanio, ea a fost adoptată...”. „Nu se poate, domnule Tabacu, ceea ce-mi spuneți întrece orice închipuire!... Cine v-a plasat o asemenea enormitate și în ce scop?” am cerut eu, uluit, să mi se explice. „Domnul Eugen Stamatescu mi-a făcut dezvăluirea și prin ea a justificat dorința domnului Ascanio de a se evita cu orice preț un eventual tapaj publicitar; în momentul în care mi-a cerut, contra poliță în alb – știți ce-nsemna o poliță-n alb de la președintele societății „Fabiana „! – când mi-a cerut să nu fac caz de suspiciunile pe care le-am avut asupra cauzelor morții după rezultatul autopsiei, el a invocat temerea lui Ascanio de un scandal de presă care-ar fi putut aduce în discuție chestiunea paternității și mi-a confiat marea taină a socrului dumneavoastră, a cărei dezvăluire ar fi adus întreaga familie într-o situație penibilă, cu consecințe imprevizibile... Motivul mi s-a părut plauzibil și-n consecință n-am atras atenția procurorului asupra suspiciunii mele... Era un amănunt de o elementară logică criminalistică, pe care nici medicul legist și nici procurorul n-o sesizaseră. Când m-am confesat lui Stamatescu, surprinzător, el și-a dat seama de gravitatea situației și mi-a oferit polița în alb; am acceptat-o, convins că în motivele de ordin umanitar

invocate de Stamatescu am un alibi puternic; altfel ar fi trebuit să se deschidă o nouă anchetă – adevărata anchetă de fapt – pentru a elucida discordanța dintre rezultatul autopsiei – moartea fusese instantanee, prin folosirea unui toxic de tăria stricninei – și concluzia ce se putea desprinde din analiza toxicului găsit în apartamentul Amaliei, mult mai slab și care ar fi pricinuit moartea prin sufocare; sinuciderea putea deveni, astfel, ceea ce a fost, adică crimă, și s-ar fi impus automat identificarea autorului...” „Ceea ce n-ați făcut...”. „Nici nu puteam face, atunci... Datele criminalistice de care dispuneam nu mă serveau, dimpotrivă; pe fiola găsită în apartamentul victimei nu erau decât amprentele ei; în rest niciun indiciu...” „Și-ați consimțit la acoperirea unei crime...” „Atunci, nu-mi îngăduiam să emit nicio ipoteză. Era în joc profesionalitatea mea, a justificat Tabacu... Mai târziu nu mai puteam să dau curs vreunei ipoteze; era în joc moralitatea mea...” „Când mai târziu, domnule Tabacu?”. „Atunci, când Eugen Stamatescu la câteva luni s-a căsătorit cu Sereia Leontopol și-am aflat că soția lui devenea unica moștenitoare a contesei Antoaneta Rubinno Veluda. Cealaltă moștenitoare fusese soția dumneavoastră, pe care Stamatescu știuse s-o înlăture la timp.”

...Și iată cum, domnule maior, am aflat de la Tabacu

întreaga manoperă a lui Stamatescu. Iată cum, adăugând și ceea ce numai eu știam, am reconstituit întregul ei mecanism, diabolic, perfid, cinic și, în cele din urmă, criminal. Realitatea, tristă și umilitoare pentru mine, este că plecarea mea în expediție fusese îndelung elaborată de Stamatescu în scopul de a-și crea suficient timp de acțiune pentru a împiedica identificarea Amaliei ca succesoare, alături de logodnica sa, la fabuloasa moștenire a contesei Veluda. Soția mea fusese înfiată, la vârsta de șase luni, de familia Petculescu, la insistențele Victoriei Ostrovițeanu, una dintre obișnuitele salonului bătrânei doamne Petculescu, a cărei fiică născuse în străinătate un copil și avusese neșansa unui accident fatal, iar fetița fusese provizoriu încredințată leagănului de copii Domnița Ileana. Această doamnă Ostrovițeanu, bunica naturală a Amaliei, era sora mijlocie a contesei Veluda, iar cealaltă soră era Brândușa Leontopol, mama duduii Sereia, logodnica, în fapt soția, lui Stamatescu. Amalia era, deci, verișoară cu Sereia și nepoată de soră a contesei Veluda... Aflând că doamna Veluda tărăgănează preparativele pentru încheierea operațiunilor testamentare, Stamatescu și-a pus, firesc, chestiunea motivelor evitării și-a reușit să obțină, prin demersurile unui fost coleg de gimnaziu, atașat de presă la legația română, informațiile de rigoare: contesa

Veluda ținea neapărat să fie identificată și cea de-a doua moștenitoare, nepoata sorei sale, Victoria Ostrovițeanu, pentru a fi înscrisă în testamentul ei, cu depline drepturi succesorale, alături de Sereia Leontopol. Miza era într-adevăr mare. Averea contesei era, realmente, fabuloasă și Stamatescu n-a pregetat să se folosească de orice mijloc pentru a se constitui în unic moștenitor...

12

Înainte de a discuta cu Cosmescu, Istrate își revăzu datele privindu-l pe Viniciu Dragodan – nu, nu scăpase nimic esențial – și-l sună pe președintele sindicatului, de la combinatul de industrializare a lemnului, Marian Olaru, vechi amic al său, coleg de școală profesională, coleg de Uzină, apoi pentru trei luni, perioada de instrucție, și tovarăș de arme, după care drumurile lor – și destinele lor – s-au despărțit, Istrate a intrat, încă militar în termen fiind, la școala de ofițeri, în vreme ce Marian și-a făcut până la capăt stagiul, a mai lucrat câteva luni în producție și a dat examen la institutul de subingineri, pe care l-a absolvit în același an cu avansarea lui Istrate la gradul de locotenent...

Câțiva ani buni n-au știut unul de celălalt, până la mutarea lui Istrate în Capitală când, într-o vizită la combinat, l-a reîntâlnit pe Olaru, mecanic șef și

președinte al comitetului sindicatului. O revedere plăcută, tonică, reluarea unei amiciții care-ar fi fost păcat, pentru frumusețea și sinceritatea ei, să fi fost dată uitării...

— Au cam încurcat-o băieții voștri duminică, îl necăji Istrate la telefon.

— Dacă toată lumea i-a băgat în sperieți! Au jucat cu trac, asta a fost; că dacă mai ținea meciul încă cinci minute nu știu dacă mai luau giurgiuvenii amândouă punctele... A fost însă prea târziu când și-au dat seama că pot...

Da′ mă rog, ăsta e fotbalul, se mai întâmplă și pe la case mai mari, unde joacă alde Varga și Pârcălab, nu de-alde Marincea și Ivănete... La nivelul nostru facem și noi ce putem... Și numai cu unsprezece oameni în teren...

— Poftim?! nu-i scăpă lui Istrate aluzia.

— Lasă că știi tu, n-o fă pe nea Ghiță...

— Știu, sigur că știu, dar asta nu-nseamnă că trebuie să fiu de acord cu tine... Ce, vrei să vadă cum îi cotonogesc, și să-nchidă ochii? Când Pârcălab joacă-n națională și e cosit la picioare și arbitrii văd și nu fluieră, de ce se ridică tot stadionu-n picioare și protestează, și fluieră, și huiduie...

— Ho, ho, ajunge, nu te-înfierbânta, mai bine spune-mi de ce m-ai sunat și lasă-i pe fotbaliști că n-o să-i facem noi nici mai buni, nici mai corecți... Ai vreun

interes?

— Acuma, nu... Aș fi vrut să discut ceva, confidențial, cu Dragodan... Și n-aș vrea să vin degeaba.

— Astăzi nu e aici, e plecat până la Urziceni, pentru un contract, dar mâine de dimineață îl găsești. S-ar putea să fie chiar și după-amiaza, că el când are treburi nu le lasă de la o zi la alta...

— Își vede de meserie, avansă Istrate.

— Jos pălăria... Când îi dai ceva să facă nu umbli cu parul după el.

— S-ar putea să trec mai spre prânz pe la voi și-o să mai discutăm atunci și-altele. Nu e cazul să-l anunți pe Dragodan, să nu-și facă cine știe ce probleme.

— Nu-și face el chiar așa ușor probleme. Îl știi, doar, că e trecut prin ciur și prin dârmon. Numai dacă, cine știe, n-ar avea cumva vreun motiv de ultimă oră, tatonă Marian.

— Omul e om, răspunse evaziv Istrate și conveni cu Marian să-l mai sune în cazul în care va veni la combinat.

Așeză receptorul și, împăcat cu sine, se-apucă să-și rânduiască filele dosarului și să facă un fel de selecție. N-avea rost să-nceapă cu Cosmescu o discuție despre toate; nu băgase de seamă că, între timp, Cosmescu intrase în birou și-l urmărea, amuzându-se de grotescul pe care i-l oferea trecerea în gest a stărilor de gând și-a

obsesiilor; scena, parcă decupată dintr-un film mut, se prelungi până se surprinse el însuși în ipostaza de interpret.

— Omule, fu nevoit Cosmescu să-și semnaleze prezența, am auzit că ai niște noutăți, te-am sunat, dar era telefonul ocupat și ce-mi zic: ia să dau eu o fugă pân-la el și să văd despre ce e vorba. Ia spune, ce vești?

— Destule, ia te rog loc. Am vorbit chiar acum cu Olaru, la combinat; s-ar putea să fie nevoie de o discuție preliminară cu Dragodan la locul de muncă. Azi nu e-aici, vine mâine. Mergem amândoi?

— Mergem dacă e cazul, numai să știu și eu despre ce este vorba.

— Pe scurt, ar fi vorba de faptul că Dragodan a vrut să fugă din țară în ’48 cu grupul Stamatescu și că-n toată povestea-asta insul ar fi lucrat cu Tabacu.

— Oho!... Se schimbă vânzarea... Dac-a lucrat cu Tabacu nu prea-l văd cu fața curată.

— Nu știu dacă efectiv a lucrat sau nu, dar e amestecat în povestea cu fuga lui Stamatescu din țară.

— Pe Tabacu l-a cunoscut?

— Mai mult ca sigur.

— E destul... Dacă l-a cunoscut pe Tabacu și-a fost implicat în fuga lui Stamatescu e destul... El ce-a dat din perioada aceea?

— Ni-mic, silabisi Istrate, a tăcut precum peștele. Și a

tăcut destul de bine...

— E treabă serioasă, atunci, aprecie Cosmescu. Înseamnă că la mijloc sunt interese foarte mari, dacă Dragodan n-a dat nimic...

— Și nici din alte surse n-au rezultat aspecte care să atragă atenția. El a declarat categoric: încă din toamna lui patruzeci și-a dat seama că toți cei din conducerea mișcării legionare sunt oameni mânjiți și chiar de-atunci s-a ridicat împotriva metodelor lor. Se miră chiar cum a scăpat cu viață, de nu s-a găsit vreun fanatic care să-și arate devotamentul față de căpeteniile mișcării și să-i ia țeasta la ochi... Chiar din ianuarie patruzeci și unu s-a decis, odată pentru totdeauna, să se lepede de ei, indiferent de risc, chiar dac-ar fi trebuit să suporte represalii sau răfuieli, în stilul casei și-al epocii.

— Cu poliția legionară a colaborat?

— El zice că nu. Unul dintre motivele pentru care oricum se retrăgea a fost și ăsta: abuzurile celor intrați în poliție, care tăiau și spânzurau și pe care nimeni nu-i mai întreba nimic, chiar și-atunci când scoteau pistolul și trăgeau în plină stradă...

— Înseamnă că i s-a acoperit bine trecerea în poziție de așteptare. Altfel mai rămânea vreun capăt de ață de care să se poată trage.

— Nu prea și-a lăsat.

— Tocmai de-asta e suspect, că nu prea și-a lăsat, dar

asta nu-nseamnă că n-are. Și bine-ar fi ca înainte de-a discuta cu el să reluăm, și pentru unul și pentru altul, mărunțel, mărunțel, fiecare perioadă. S-ar putea ca individul să fie o piesă de rezervă... Și nu una de duzină... Pentru că Tabacu a fost implicat serios în procesul primului grup de parașutați. Și încă foarte serios, din moment ce cum a mirosit că va fi deranjat și-a făcut singur cruce...

— Asta-nseamnă nouă sute cincizeci și unu.

— Exact.

N-or fi chiar atât de *pasuite,* spuse Istrate.

— Cum să fie?

— Ar fi culmea să se coreleze una cu alta... Ar fi o bombă. Tot atunci Dragodan a intrat în pușcărie pentru niște cocoșei, dar după cum a intrat, mare mirare dacă nu și-a pregătit singur intrarea... Eu am zis c-a căzut ca prostul, dar s-ar putea să fi căzut ca deșteptul, să fie la adăpost de orice s-ar fi putut întâmpla.

— Nu e exclus. Cu oamenii ca Tabacu totul e posibil și totul e imposibil. Tocmai de-aia zic s-o luăm mărunțel, de la-nceputul începutului.

13

După dificila confesiune pe care reușise s-o parcurgă cu o surprinzătoare limpezime a gândului – niciodată,

povestindu-și sieși întâmplările, nu izbutise să le ducă la capăt fără a omite câte un detaliu – Mațeicu realiza ca pe-un proces fizic, palpabil, revenirea la obișnuitul său ritm spiritual, solilocviile sale, aceleași în fond, le știa acum reverberate în conștiința semenilor și găseau înțelegere. Trăind această stare sufletească, se aștepta ca Bratu s-o intuiască. Maiorul însă schiță numai un zâmbet nedefinit atunci când la obișnuita lui întrebare Mațeicu îi răspunsese că se simte excelent și se grăbise să treacă la chestiunile de rutină ale cazului.

— De data aceasta, domnule profesor, am să vă rog eu s-aveți răbdare și să m-ascultați. E o chestiune pe care, cel puțin pentru a vă elibera de sentimentul unei vinovății ireale, merită să o cunoașteți. Iar dacă cele ce le veți afla vă vor sugera anumite întâmplări demne de interes, le voi asculta la rându-mi cu atenție. În relatarea dumneavoastră de alaltăieri, afirmați că fostul comisar Radu Tabacu și-ar fi pus capăt zilelor în urma discuțiilor cu dumneavoastră, influențat de amenințarea că dacă nu vă face mărturisiri complete vă veți adresa organelor judiciare. Nu este exclus ca somația dumneavoastră să fi avut un oarecare ecou, dar numai pentru a-l determina să vă facă destăinuirile pe care vi le-a făcut. Atât. E posibil să se fi gândit și la o eventuală reluare a cazului decesului soției dumneavoastră; dar nu de această anchetă se temea Tabacu; vă pot informa că,

formal, dosarul decesului este, sub toate aspectele, invulnerabil; nici urmă de suspiciune. Așa încât o eventuală reluare a anchetei nu-l speria; cel mult l-ar fi deranjat faptul că numele lui ar fi ajuns pe agenda organelor noastre... Și asta pentru că el avea motive de cu totul altă natură ca să evite pe cât posibil contactele, de orice fel, cu miliția sau securitatea... Nu este un secret că în țara noastră au fost descoperite câteva grupuri de foști legionari pregătiți și parașutați de către anumite servicii străine de spionaj. Presa a informat, la timpul cuvenit, despre procesele ce au avut loc, poate vă amintiți...

— Da, mi-aduc aminte, într-unul dintre aceste procese a pledat, în apărare, ilustrul meu amic Nicolae Paraschiveanu, minte luminată, adevărat dialectician al jurisprudenței; mi-a plăcut, din ce-am citit în ziar, mi-a plăcut maniera pledoariei, din câte mi-amintesc elogiată de însuși acuzatul principal, în ultimul său cuvânt.

— Exact la acel proces mă refer. A fost citat atunci ca martor un pensionar, fost subofițer de jandarmi, Vasile Petrovici. Bătrânul fusese de fapt complice al grupului celor parașutați, dar ținând seama de vârsta sa înaintată și de sinceritatea dovedită în timpul anchetei, a fost convocat numai ca martor; în casa acestui Petrovici fusese găzduit grupul de spioni în primele zile după parașutare; prin Petrovici procuraseră primele

informații, stabiliseră legături, transmiseseră mesaje. Unul dintre aceste mesaje, ultimul pe care l-a transmis Petrovici, îi era adresat lui Radu Tabacu; prin el, i se comunica, bineînțeles printr-o formulă mai dinainte convenită, să fie pregătit pentru a participa la acțiunile preconizate de căpetenia grupului – unul Dobrotineanu, după numele conspirativ; urma să primească, tot prin Petrovici, detaliile de rigoare. Fusese stabilită și-o întâlnire, după care Tabacu urma să intre în acțiune. Petrovici însă n-a mai venit la întâlnirea anunțată; între timp fusese arestat și faptul acesta i-a dat serios de gândit lui Tabacu. Petrovici, așa cum el însuși a declarat în anchetă, îl prevenise pe Radu Tabacu că nu prea miroase a bine și că pe el să nu mai conteze, el a făcut ce a putut, dar cum lucrurile încep să aibă complicații el se spală pe mâini, nu-l mai interesează și basta, domnul Dobrotineanu să se descurce cum poate. Așa stând lucrurile, Tabacu nu avea niciun motiv să sconteze pe o tăcere a lui Petrovici; era limpede că, mai devreme sau mai târziu, grupul avea să cadă și că el va trebui să răspundă pentru complicitate. Se vede că grupul sau cei ce dirijau din afară activitatea grupului îi rezervase lui Tabacu un rol de marcă, dacă nu cumva el constituia, mai demult, un pion avansat, din moment ce perspectiva unei eventuale răspunderi juridice pentru complicitate l-a determinat să-și execute singur

sentința. Să fiți convins că un om ca Radu Tabacu, uns cu toate alifiile, nu renunța la viață dacă nu avea motive foarte serioase s-o facă; iar acele motive îl implicau nu într-o obișnuită combinație judiciară, cum a fost deturnarea cercetărilor în cazul soției dumneavoastră, ci în acțiuni de anvergură, care s-ar fi lăsat cu sentințe grele. Pe de altă parte, scopurile și acțiunea grupului de parașutiști angajau multe persoane pe care Tabacu trebuia să le protejeze, și el n-a fost sigur pe sine, i-a fost teamă de o compromitere totală. Așa încât, încheie Bratu, culpa pe care v-o atribuiți în legătură cu sinuciderea lui Radu Tabacu este pur imaginară...

— Domnule maior, nu știu ce să vă spun... Deși de la un specimen ca Radu Tabacu mă pot aștepta la orice, ceea ce mi-ați spus mă surprinde... Aveam pretenția să spun că-l cunosc, că i-am descifrat mecanismul sufletesc. Eu îl crezusem o canalie, un simplu instrument în mâna lui Stamatescu... Docil și, implicit, ignorant... îmi lipseau datele, și-mi lipsesc și-acum, ca să-l văd în postura de colaborator autentic al lui Stamatescu, sau al unora de talia lui Stamatescu. Regret sincer împrejurarea... O regret cu mâhnire... Mâine-poimâine îmbătrânesc și văd c-am rămas un naiv incorigibil.

— Dacă vă referiți la naivitatea în ceea ce numim, în mod curent matrapazlâcuri, aceasta vă onorează...

Inteligența – dacă realmente o avem – ne este dată s-o probăm, cum spunea nu știu care dintre vechii eleni, în cetate, nu în locuri dosnice, sau la colțuri de stradă... Așa-zișii descurcăreți, cei ce știu cum să iasă bine în orice situație, indiferent mijloacele, nu sunt inteligenți; sunt în cel mai fericit caz abili, ceea ce e cu totul altceva...

— Și pentru abilitate se cere un dram de inteligență.

— Nu vă contrazic, dumneavoastră sunteți om de știință; știți mai bine decât mine ce-nseamnă mintea omenească. Eu vreau să spun că adevărata inteligență nu se poate asocia, deliberat, unor scopuri murdare... Sigur că până și unui pungaș de buzunare i se cere să-i meargă mintea... Dar a nu fi prost nu înseamnă a fi neapărat inteligent... Prin secolul trecut, inteligența era considerată virtutea înaltă a spiritului.

— Da, înțeleg, știu la ce vă referiți și subscriu la idee.

— Iar Tabacu, ca să revin la el, era un tip versat, după cum am reținut din relatarea dumneavoastră și din cele pe care mi le-au prezentat colegii mei care au revăzut cazul său...

— Vă spun, regret enorm că n-am știut ce-i poate mintea lui Tabacu. Poate că-n discuția cu el izbuteam să aflu tot ce-aș fi avut nevoie pentru a dezlega ițele manoperei domnului Stamatescu. Mi-aduc aminte de parcă-l am acum în față și văd ezitarea pe care-a avut-o

când l-am întrebat de Ciurdariu – vă dați seama, era vorba de principalul complice al lui Stamatescu în suprimarea Amaliei – și-am crezut copilărește în explicația pe care mi-a dat-o. Dacă insistam, poate aflam încă de-atunci... îl mai scuteam pe Stamatescu de-o întrebare, motivă Mațeicu, și la nedumerirea pe care-o citi în privirea lui Bratu, își duse explicația până la capăt: Cine e Ciurdariu este una din chestiunile cheie pe care, pentru edificarea mea personală, vreau să le discut cu Stamatescu.

— Dac-o avea amabilitatea să vină, veți discuta.

— Vine, domnule maior, vine, aveți încredere în intuiția mea. Cu Stamatescu merg la sigur, cu el e altceva, cu Tabacu, recunosc, am avut câteva momente de slăbiciune. Și asta pentru că am dat crezare lamentărilor lui în legătură cu neșansa de a rămâne în țară. Nu mi-am dat seama că văicăreala lui, cum c-ar fi fost indus în eroare de omul lui Stamatescu, erau vorbe de adormit copiii... Și ce-l mai înjura pe omul lui Stamatescu, ce-l mai blestema, ce se mai căina că a crezut în cuvântul lui de onoare.

— Cine era insul?

— N-a pronunțat niciun nume; omul lui Stamatescu, un imbecil, l-a etichetat el, care n-avea nicio suprafață; știa că nu putea să miște un deget și s-a-ncumetat el să-i dea asigurări, de față cu Stamatescu, că se ocupă

personal și că-n cel mult o lună îl expediază, am reținut expresia, că-l obseda pe Tabacu, îl expediază dincolo. Din câte-mi amintesc, Tabacu se socotea „întors” și de Stamatescu, sau cam așa ceva, nu-mi. Amintesc exact termenul, știu că era ceva de jargon, oricum, era foarte convins că acel cineva îl trișase cu știința lui Stamatescu.

— Nu bănuiți cine-ar fi putut să fie?

— Nu... Tabacu n-a spus decât atât: omul lui Stamatescu.

— Nu cumva se gândea la Dragodan?

— A, nu, în niciun caz. E vorba de cineva care i-ar fi garantat, la plecarea lui Stamatescu, că-n cel mult o lună îl expediază de-aici, din țară, pe Tabacu. Ori Dragodan nu putea să dea aceste garanții din moment ce pleca, era ilogic, el ar fi putut eventual să garanteze pentru cel care, în realitate, urma să execute operațiunea, nu este exclus, dar în situația aceasta, ce rost mai aveau garanțiile din moment ce la discuția lor era de față și insul care-și asumase obligația fermă că-l expediază pe Tabacu?...

Omul la care se referea Tabacu nu putea să fie Dragodan, pentru că el n-avea cum să-i dea asigurări că, de-acolo, *îl va expedia* pe Tabacu: dac-ar fi fost vorba de vreo mișcare comandată din afară era suficient cuvântul lui Stamatescu, nu al lui Dragodan; și-n orice caz, în această variantă n-ar mai fi fost vorba de *expediere*...

Dragodan ar fi putut să-l asigure c-o să-l aducă sau c-o să trimită după el, nicidecum c-o să-l expedieze... înțelegeți?

— Da, înțeleg. Raționamentul e fără cusur în cazul în care Dragodan se afla printre cei care-au plecat. Dar dacă nu era?

— E imposibil, Dragodan e plecat.

— De când nu l-ați mai văzut, adică, de când, acceptând varianta plecării, nu mai este în țară, ați mai auzit discutându-se despre el, v-a mai întrebat cineva ceva?

— Nu, n-am mai auzit nimic de el și n-am mai discutat eu nimeni nimic. Numai atunci, imediat după plecare, a fost o discuție la socrul meu în legătură cu motivele care l-au determinat pe Stamatescu să-l ia pe Dragodan. Liviu Tintăreanu – unul dintre ciracii lui Stamatescu, nu știu dacă mai trăiește sau nu – Tintăreanu, spun, era cam revoltat pe chestiunea asta, el se credea mult mai îndreptățit să plece și-i cam imputa lui Stamatescu că l-a amăgit, cine știe, i-o fi făcut vreo promisiune. De plecat însă a plecat Dragodan. În mod sigur.

— Și-atunci cine să fie omul care să-i fi dat asigurările acelea lui Tabacu?

— Nu-mi pot da seama.

— Mai gândiți-vă, poate vă vine vreun nume în

minte. M-ar interesa... Cel puțin de amorul artei.

— A, se-nvioră Mațeicu, pe mine nu trebuie să mă convingeți, sunt în chipul cel mai hotărât adeptul clarificărilor până la capăt.

14

Pe o zi de vară toridă, când străzile orașului sufocate de vipie se dezvăluie privirii ca niște imagini de urbe cretană, filmate cu încetinitorul, când asfaltul se-nmoaie, de intră-n el, de-un deget, încălțările, când zidurile încep să miroasă a var stins și a humă, perimetrul combinatului era o adevărată oază. Plantațiile de plop canadian ce-l înconjurau ca o broderie vegetală și aleile lungi, străjuite de castani și de câțiva tufani[13], cu trunchiurile masive brăzdate de riduri adânci, ca și scuarurile împrejmuite cu gard viu, împrospătau aerul și răspândeau o răcoare molcomă, plăcută; pentru vizitatori, peisajul părea de-a dreptul neverosimil, aflând că pădurea aceea de plopi și de castani, împunsă, ici, colo, de coroanele greoaie ale stejarilor și de coșurile de evacuare cu deschizătura largă avea aceeași vârstă ca și combinatul... Era ceea ce-l surprinsese și pe Cosmescu, pentru prima oară oaspete

[13] Specie de stejar (Quercus pubescens).

pe aceste locuri.

— E logic să fie așa, îi justificase Istrate în locul gazdei.

— Hai, las-o cu logica... o să-mi scoți peri albi cu ea... găsi Cosmescu ocazia să se revanșeze pentru disputa ce-o avuseseră în legătură eu modul de abordare a lui Dragodan, atât de strânsă încât fuseseră nevoiți să apeleze la decizia lui Bratu și acesta îi dăduse câștig de cauză lui Istrate, pentru că, într-adevăr, era mai logic să se poarte cu el un dialog deschis, în nota tuturor discuțiilor avute până atunci...

— Da, da, nu glumesc, se apără colegial Istrate. E logic să fie de-aceeași virată. Altfel nu se poate. Închipuie-ți reciproca și vei vedea că e absurdă; dacă pădurea ar fi mai veche ar fi-nsemnat ca halele să se fi ridicat printre copaci, ceea ce-ar fi fost practic imposibil.

— Adevărul e undeva la mijloc, interveni Marian Olaru. Dacă s-ar fi făcut plantația așa cum se face în mod obișnuit, nu creșteau pomii atât de mari; a fost însă o replantatate, că nu degeaba suntem strungari în lemn – silvicultura e-a noastră, nu? – și uite c-au nimerit-o bine, șeful ocolului spunea că rar se-ntâmplă să-i iasă aproape sută la sută replantările... Probabil că și pământul, și clima le-a priit...

Istrate îl întrebă pe Olaru unde-ar putea să stea câtva timp de vorbă cu Dragodan și conveniră că cel mai potrivit loc – dimineața, n-avea cine să-i deranjeze – era

sala de șah a clubului. Acolo fu invitat Dragodan și, preț de peste trei ore, avu loc o discuție pornită anevoios. Dragodan era un bărbat de statură potrivită, cu o alură tipic funcționărească, frunte înaltă, prelungită în două limbi lucioase, semn al unei calviții vechi, dar moderate, nasul ușor coroiat și-o tăietură subțire a buzelor care-i făceau imperceptibil zâmbetul; vorbea foarte economic, deși nu era taciturn, evita explicațiile de prisos, lăsând impresia unei minți așezate și-a unui caracter modelat la școala bunei-cuviințe. Prezența alături de Istrate a încă unui coleg de-al său îi stârni o nedumerire firească și nu se sfii să ceară explicații.

— Discuția noastră de astăzi, lămuri Istrate, se va referi la niște chestiuni în care avem nevoie de cunoștințele colegului meu... s-ar putea ca fie eu, fie dumneavoastră să mai uităm câte ceva, și-atunci o s-apelăm la tovarășul Cosmescu.

— Nu-mi dau seama ce-aș putea eu să uit și să-mi aducă dânsul aminte.

— Nici eu nu-mi dau seama ce-ați putea să uitați... Dar pornind de la ce-ați putut să uitați până acum, 6 să vedem ce-o să mai fie... Noi am vrea ca, de data asta, să nu mai fie.

— Mă rog, ridică din umeri Dragodan. Eu ce să zic?

— E greu să ziceți, îmi dau seama... Faptele sunt totdeauna mult mai încăpățânate și nimeni nu le mai

poate răstălmăci din moment ce au fost croite. Să-ncepem. Mai întâi, cu fostul comisar de poliție Radu Tabacu...

— Nu l-am cu-nos-cut! silabisi Dragodan apăsat... E nevoie să mai spun ceva în plus?

— În plus nimic. Spuneți numai ceea ce știți dumneavoastră personal, adăugă Cosmescu, ceea ce cunoașteți dumneavoastră personal.

— Eu nu știu nimic, absolut nimic.

— El însă știe despre dumneavoastră... Și din păcate știe foarte multe.

— Dacă știe, atunci vă rog să-l invitați și pe dânsul să stea acolo – arătă Dragodan spre un fotoliu din fața tablei de demonstrații – și să spună de față cu mine tot ce știe... Tot ce-am avut de spus am spus, și-am spus-o încă atunci când erau foarte rari cei ce spuneau de bună voie și nesiliți de nimeni. Eu știu ce-nseamnă – adică ce-a-nsemnat plaga verde pentru țară – am pătimit destul, atunci, de pe urma ei și m-am vindecat definitiv de tot ce-a ținut de rătăcirile de-atunci. Nu mai am nevoie de emoții tari... Nici atunci n-am avut, de altfel.

— Noi n-am vrea să vă oferim acum emoții tari, dar dacă altfel nu se poate, o să fim obligați.

— Vă rog, vă rog, nu am nimic împotrivă, poftiți, vă ascult, preciză Dragodan cu exagerată volubilitate.

— Fiica lui Radu Tabacu a plecat, a fugit adică în

străinătate cu Eugen Stamatescu... Nici acest nume, Eugen Stamatescu, nu vă spune nimic?

— Absolut nimic.

— Cu Eugen Stamatescu trebuia să plece profesorul Severin Mațeicu. Ați auzit de el?

— Nu.

— El vă cunoaște... E dispus să vină și să se așeze *acolo,* unde doreați să fie chemat și așezat Radu Tabacu, și să spună, față de dumneavoastră, când și unde v-ați cunoscut.

— Să-l chemați, dacă credeți de cuviință.

— Domnule Dragodan, nu vă pripiți. Știți că nu ne place să umblăm cu găselnițe... Ar fi ridicol. Să fiți sigur că avem suficiente date și despre legăturile dumneavoastră cu Tabacu și despre cele cu Mațeicu, și despre plecarea dumneavoastră, adică despre proiectata dumneavoastră plecare în occident, și despre sinuciderea lui Tabacu, și despre inocența dumneavoastră în a vă păstra *cocoșeii* pe care-i aveați de la Stamatescu și pentru care exact în luna în care Tabacu s-a sinucis, ați fost condamnat la doi ani de închisoare. Știm destule... Dacă vreți să facem confruntări, dacă vreți să apelăm la probatorii savante, o facem. Dar, vă previn, situația dumneavoastră se complică. Faptele respective sunt încă susceptibile de traducere penală și nu v-aș sfătui să optați pentru circumstanțele

agravante...

Îndemnul lui Istrate fu urmat de o tăcere gravă Dragodan, parcă privindu-se pe sine însuși într-o oglindă, nu schița nicio grimasă, privea aparent neutru și indiferent printre cei doi ofițeri, într-un spațiu vag.

— Dacă nu mai aveți alte întrebări...

— Celelalte întrebări sunt strict legate de primele. De pildă – și asta numai pentru a lua un exemplu – după ce ne edificăm în legătură cu împrejurările fugii din țară a lui Eugen Stamatescu, urmează să vedem motivele pentru care, deși unii știau că dumneavoastră, trebuia să plecați, ați promis lui Eugen Stamatescu că-l veți expedia în cel mult o lună și pe Radu Tabacu... Se naște firesc întrebarea: din moment ce se știa că și dumneavoastră trebuie să plecați, de ce-a fost nevoie să-i promiteți lui Stamatescu că-l veți expedia pe Tabacu? A existat o rațiune a acestei asigurări? Ce-ați vrut să mascați prin jocul presupusei plecări și-apoi a revocării plecării dumneavoastră și prin scena asigurării lui Eugen Stamatescu că-l veți expedia urgent pe Tabacu? Ce se cerea ascuns, ce se cerea mascat? Vedeți, deveni confesiv Istrate, asigurările pe care i le-ați dat lui Stamatescu că-l veți expedia urgent pe Radu Tabacu au fost reținute fidel; n-au scăpat... Și oricine reconstituie situația ar sesiza neconcordanța dintre învestitura reală a dumneavoastră, indiferent ce funcție veți fi avut în

mișcare, și sarcina pe care v-ați asumat-o: cum adică să garantați dumneavoastră expedierea unui om de greutatea lui Tabacu?... Nu vă dați seama că e ilogic? Cei doi termeni nu se înscriu pe linia aceluiași raționament. Adică așa-zisa plecare a fost acreditată față de profesorul Mațeicu – din motive pe care profesorul nu le-a putut deduce, și nici noi, trebuie să recunoaștem – iar povestea cu expedierea lui Tabacu a fost fabricată pentru altcineva, oricum nu pentru cineva care trebuia să rămână, ci pentru cineva care trebuia să plece...

— Poate pentru fiica lui Radu Tabacu, interveni Cosmescu. Vă amintiți, probabil, că domnul Tabacu a avut o fiică, Ana Marina, pe care a luat-o cu el Eugen Stamatescu.

Dragodan, care continuase să asculte, imperturbabil, negă printr-un gest ușor, cu un zâmbet mai mult amar decât ironic.

— Ceea ce auziți, am impresia că încă nu e suficient de convingător, nu? îi ceru neted Istrate.

— Nu-mi dau seama de ce anume trebuie să fiu eu convins. Repet – declară el patetic – eu tot ce-am avut de spus am spus, am spus de bună voie și nesilit de nimeni, am făcut publică desolidarizarea mea, nu ca o obligație, ca o chestiune de circumstanță, ci ca o datorie de conștiință; nu am mai avut absolut niciun contact cu oameni de teapa celor care mi-au otrăvit visele și

speranțele tinereții. Vă rog din suflet, imploră el, să mă credeți, nu-mi convine, mi-e pur și simplu lehamite să mai ascult, să-mi mai aduc aminte... Sunt atâția ani de când muncesc cinstit, cu devotament sincer, în orice împrejurare am fost loial, am avut și am o comportare corectă – am și eu o familie, o răspundere pe care mi-am asumat-o față de soție, față de copil, vă-nchipuiți că nu-mi pot permite niciun act ușuratic...

— Poate și din responsabilitate față de familie ar fi cazul să vă luați inima-n dinți și să discutăm bărbătește. Am însă impresia c-ar trebui să vă mai dăm unele amănunte, câteva elemente în plus; să fiți convins că ceea ce auziți nu sunt simple plăsmuiri, acum ticluite ca să vă testăm sinceritatea. E normal să nu credeți ca Mațeicu să fi vorbit, nu mai discutăm de Tabacu. E normal să credeți că dintre cei plecați nimeni n-a putut să furnizeze vreo informație. Dar din moment ce imposibilul dumneavoastră ipotetic este contrazis de realitate, ce rost are să vă mențineți pe poziția negării? Mațeicu se află aici și veți avea plăcerea să discutați cu el... Se află de asemenea aici și cineva dintre cei care-au fugit și care s-ar putea să aibă curiozitatea să vă vadă. Și nu știu ce-o să mai ziceți când vă vom oferi prilejul să discutați personal cu Ana Marina Tabacu, cea care, probabil, avea nevoie de asigurările dumneavoastră că-ntr-o lună îl veți expedia în apus pe tatăl ei, Radu

Tabacu... Sper că acum aveți suficiente date care să vă convingă că n-are rost să mai negați. Hai, să discutăm deschis, să mai salvăm ceea ce se mai poate salva.

— Eu mi-am salvat ce-am putut să mai salvez și cred c-am salvat destul. Și-am ajutat și pe alții să mai salveze... Țineți, cred, minte. N-aș vrea însă ca cineva, nu știu care domn Tabacu și nu știu care fiică a lui, să-ncerce să se salveze pe spinarea mea. Sunt prea bătrân, acum, ca să mai accept rolul de cobai. Dacă există o domnișoară Tabacu care zice că-și amintește de mine, n-are decât, ce vină să am eu, la urma urmei?

— Depinde ce-și amintește și ce-o să vă amintească...

— Nu văd ce-ar putea să-mi amintească.

— Veți discuta cu dânsa, și-o să vedeți că va avea destule să vă amintească. Poate, cine știe, are pentru dumneavoastră și vreun mesaj... Și dacă e vorba de vreun mesaj chiar c-ar fi bine să vi-l transmită personal. Așa e mai bine... Aveți ceva împotrivă? Poate până ajungem la sediu izbutiți să vă obișnuiți cu ideea. Știu cât e de greu, știu cât e de neplăcut... Efortul trebuie făcut, e singura soluție rațională. De acord să veniți cu noi la inspectorat?

— Mda, bâigui Dragodan, pradă unei frământări lăuntrice pe care încerca s-o disimuleze.

Pacienţa[14] şi, într-o anumită măsură, concesiile maiorului Bratu faţă de Agnès Respigneli nu fuseseră nişte obişnuite chestiuni de manieră profesională; îl interesaseră – şi aveau o extremă valoare pentru elucidarea deplină a cazului – motivele care o determinaseră pe Agnès Respigneli să-şi compună un comportament atât de refractar. Explicaţia cea mai lesne de dedus era probabil aceea a „tragerii de timp" într-un scop bine definit. Care ar fi putut fi acesta? În primul rând, Bratu se gândise la necesitatea propriilor clarificări; femeia nu se aşteptase la un fiasco atât de lamentabil al „comisionului" pe care i-l solicitase Stamatescu şi avea nevoie de timp pentru a se edifica asupra situaţiei în care se afla, pentru a-şi calcula şansele şi a lua o decizie.

Un alt motiv care putea explica comportamentul obstrucţionist al doamnei Respigneli era întârzierea cât mai mult a clarificărilor şi, implicit, lărgirea investigaţiilor în legătură cu datele şi faptele pe care, oricum, avea să le recunoască. În ce scop toate acestea? Ce sferă vulnerabilă se cerea protejată? Evident, trenarea clarificărilor putea viza mascarea unei piste

[14] Răbdare, calm; îngăduinţă.

aflate în zona raporturilor ei cu Mațeicu: profesorul se situa însă pe o poziție clară, fără echivoc, pe care Agnès o cunoștea, încât vreuna dintre dezvăluirile lui Mațeicu, neconfirmată imediat de ea, nu putea deveni, implicit, inoperantă, nu era, deci invulnerabilă la factorul timp. Același raționament era valabil și pentru raporturile cu inginerul Ernst Haupt, personal, începând de la primul contact stabilit, până la surprinderea lor, în flagrant, în pădurea Cruceasa. Care-ar fi putut fi atunci, acel moment, sau acea situație sensibilă la factorul timp, a cărei protejare ar fi putut oferi doamnei Respigneli un anume avantaj? Neîndoios, elementul condiționat de timp era mesajul transmis Claudiei, mesaj care fusese deja transmis spre Stamatescu și declanșase un algoritm care se cerea respectat cu cea mai mare rigoare; la mesajul transmis se aștepta sosirea unui mesager prin care trebuia să se trimită ceva, sau care urma să transmită ceva, netrimiterea sau netransmiterea fiind indiciul unei defecțiuni, care-ar fi impus anumite măsuri. Aici se afla detaliul pe care timpul îl putea compromite sau epuiza. Cum această compromitere era inevitabilă, pentru a nu îngădui legăturilor Claudiei să sesizeze natura ei și pentru a se crea posibilitatea preluării inițiativei și a folosirii, în dejucarea intențiilor lui Stamatescu, a propriei sale scheme, se hotărâse angajarea inginerului Haupt într-un dialog cu Claudia,

al cărui prim moment avusese ca obiect corectarea mesajului inițial al doamnei Respigneli. Astfel, scontata sesizare de către legăturile Claudiei a perturbării algoritmului fusese prevenită. Care urma să fie următorul moment al dialogului și cu ce s-ar fi putut el solda, în ultimă instanță? Dacă i s-ar fi comunicat Claudiei o anume zi, când, potrivit codului folosit, „totul era gata”, faptul ar fi creat posibilitatea obținerii unei imagini a mecanismului gândit și pus în mișcare de Stamatescu. Analiza atentă a situației îl dusese la încheierea că se putea obține mai mult; atât reacțiile înregistrate la amendamentul mesajului transmis de Haupt, cât și datele rezultate din audierea profesorului Mațeicu și a doamnei Respigneli indicau drept posibilă atacarea „cotei maxime” – aducerea lui Eugen Stamatescu în țară. În această perspectivă, următorul moment al dialogului Haupt-Claudia trebuia să se rezume la comunicarea, limpede și precisă, a condiției puse de profesor:

nu acceptă nicio discuție fără Eugen Stamatescu, sau, altfel spus, profesorul acceptă orice i s-ar cere numai în prezența lui Eugen Stamatescu.

— Ce zici, Andronic, îl consultă Bratu pe cel mai avizat colaborator al său, după ce-și expusese raționamentul, e capabil inginerul Haupt să ducă până la capăt mutarea în care s-a angajat?

— Cred că da. Nu văd niciun impediment. O. Singură dificultate s-ar putea ivi: un contact nedorit cu presupusul mesager care, mai mult ca sigur, este Robert. O întâlnire neașteptată cu Robert ar putea să-l pună în dificultate pe inginer, și nu numai pe el.

— Totul depinde de inginer... Și cum inginerul e băiat deștept – nu? îl privi Bratu pieziș pe Andronic – cred c-o să se descurce.

— Să sperăm c-o să se descurce. În ceea ce mă privește, aș vrea să se descurce tot atât de bine ca și până acum, dar chestiunea, să știți, nu depinde numai de deșteptăciunea inginerului; el n-are cum să știe dacă și când vine Robert.

— Și dacă e deja venit?

— Inginerul va avea grijă să nu dea cu ochii de el... în treaba asta o să dea o mână de ajutor și Cosmescu, sugeră Bratu.

— De ajutat ajut, nici discuție, se oferi Cosmescu. Am însă impresia că tovarășul Andronic are în vedere un contact aparent întâmplător. N-ar fi exclus, să zicem, ca Robert să urmărească dialogul din interior; să fie deja plantat la Claudia și s-aștepte telefonul sau sosirea inginerului.

— Robert nu este la Claudia, preciză Bratu.

— Sau, își continuă Cosmescu prezumția, n-ar trebui să ne surprindă dacă Robert va urmări dialogul fără a fi

de față. Bătrânelul acela senil, să zicem, s-ar putea să nu fie chiar senil...

— Da, n-ar fi exclusă o prospectare din partea bătrânului. Inginerul ar trebui să aibă în vedere eventualitatea, îi ceru Bratu lui Andronic să rețină amănuntul. Trebuie văzut mai bine în ce ape se scaldă domnul Racotă. Nu văd însă, deocamdată, niciun impediment din pricina lui.

— Nici eu nu văd. Iar povestea cu senilitatea pare a fi confirmată. Analiza benzii a dus pe specialiști la concluzia că logoreea lui nu e simulată; e parafrenie[15] curată.

— Și ar mai fi o problemă, lăsă Cosmescu impresia că vrea să adauge încă un element al prezumției sale: dacă Stamatescu n-o să vină?

— Dacă n-o să vină, n-o să vină, ce să-i facem, să-l sancționăm? traduse Andronic, nu fără o subtilă ironie colegială, aparența întrebării lui Cosmescu.

— E totuși o chestiune, interveni Bratu, conciliant. Ce s-ar putea întâmpla dacă Stamatescu nu-și asumă riscul venirii? E clar că condiția pusă de profesor va produce lui Stamatescu și celorlalți de dincolo un șoc puternic și-i va obliga la o decizie radicală: ori renunță la tot și sacrifică pe Agnès și pe Haupt, ori riscă tot în speranța

---

[15] Boală psihică cu simptome asemănătoare paranoiei și schizofreniei.

salvării... Dacă Stamatescu nu-și va asuma riscul venirii, renunțând la documente și sacrificând pe Agnès și pe inginer – și, eventual, și pe Robert – înseamnă că angajarea lui directă este debilă, și-n situația aceasta persoana lui n-ar prezenta un prea mare interes. Am însă convingerea că Stamatescu este foarte serios angajat și nu poate renunța cu una cu două și că va fi obligat să-și asume riscul. Dacă n-am avea suficiente elemente pentru a sconta pe o asemenea eventualitate, problema care se pune ar fi aceasta: sunt premise care să ne dea convingerea că Stamatescu și-ar putea asuma riscul venirii? Dacă sunt, atunci mergem pe această variantă, dacă nu, renunțăm la ea și încercăm să scoatem cât mai mult de la ceilalți. Chestiunea nu se poate pune decât așa.

— Mergem pe varianta aducerii; e singura soluție înțeleaptă, își reafirmă punctul de vedere Andronic.

— Ai vreo rezervă? îi ceru Bratu lui Cosmescu.

— Niciuna.

— Următorul capitol se referă la Dragodan; e un capitol ceva mai sensibil și care ne obligă la reconstituirea circumstanțelor plecării lui Stamatescu. Din tot ce-am auzit până acum, rezultă că pentru plecare, Stamatescu convocase atât pe Dragodan cât și pe Tabacu. Plecarea lui Dragodan a fost efectiv o legendă; s-a lansat vestea plecării lui Dragodan pentru

ca el să poată fi cât mai bine conservat și ferit de cei din anturajul lui de-atunci. Cu ce scop nu știu. Asta va trebui să aflăm de la el... S-a mai acreditat și ideea unei viitoare plecări a lui Tabacu, printre altele, pentru a o liniști pe fiică-sa, dar și pentru a se sugera că n-ar avea ce să mai facă-n țară altceva decât, eventual, pușcărie... Aici e o chestie aparent ilogică, dar foarte abil gândită... Legenda plecării lui Dragodan s-a lansat prin Mațeicu; el a știut, a fost și este și-acum convins că Dragodan e plecat. Despre soarta lui Dragodan, profesorul a fost întrebat o singură dată de un anume Liviu Tintăreanu, și-asta în casa lui Ascanio Petculescu, de față fiind diverși. Întrebarea nu s-a pus, atunci, întâmplător: se cerea lansată cât mai firesc versiunea plecării. Mațeicu a fost supapa și Tintăreanu, mecanismul de declanșare... Ceea ce-nseamnă că acest Tintăreanu a avut și el rolul lui. Care? Tot Dragodan va trebui să ne spună. Așa încât o confruntare a lui Dragodan cu Mațeicu este mai mult decât necesară; profesorul, inevitabil, va reacționa vehement. Vă-nchipuiți, întâlnirea lui cu Dragodan. Echivalează cu întâlnirea unei fantome, momentul va trebui folosit la maximum și, dacă profesorul va zice ceva și de Tabacu, și de Tintăreanu, cu atât mai bine... Și după aceea Dragodan să povestească... E reținută ideea?!...

— Reținută, confirmă Istrate.

— Vreo problemă de alt ordin?

— Deocamdată, nimic, raportă Istrate.

— Mă gândesc dacă n-ar fi cazul să-l prevenim, totuși, pe profesor, propuse Cosmescu.

— Nu mi se pare... Crezi că e cazul? îl consultă Bratu pe Istrate.

— E mai bine să lăsăm lucrurile să curgă cât mai natural. E mai avantajos așa.

— De aceeași părere. Noi trebuie să exploatăm la maximum efectul reacției spontane a profesorului asupra lui Dragodan. Profesorul va rămâne uluit, v-am spus, pentru el întâlnirea cu Dragodan va constitui un șoc. El e ferm convins că Dragodan e plecat și își chinuie acum bătrânețele cine știe pe unde, dacă mai trăiește. I-am sugerat eu eventualitatea ca „omul lui Stamatescu” pe care-l repudia Tabacu să fie Dragodan, și profesorul *a* fost categoric: așa ceva nu se poate, e ilogic, nu se poate ca tocmai Dragodan, care pleca, să-i dea asigurări că pe Tabacu îl va expedia în cel mult o lună. Și are dreptate, din punctul lui de vedere; Stamatescu sau cine a gândit operațiunea a fost foarte abil: îl face pe Mațeicu *trompetă* pentru conservarea lui Dragodan, și-l pune pe Dragodan s-o asigure pe fiica lui Tabacu că-l va expedia pe tată-său în cel mult o lună. Și mai e o chestiune aici: domnișoara Tabacu avea nevoie de aceste asigurări ca să plece liniștită din țară și ele se justificaseră pe deplin,

dar nu numai pentru asta; Stamatescu mai calculase cel puțin încă două mutări: una, își rezerva un ascendent asupra domnișoarei Tabacu – pe care se vede că l-a fructificat din plin – și a doua, acreditând ideea plecării irevocabile, certe, a lui Tabacu, îi acoperea plantarea în casa socrului său. O altă chestiune: pe lângă Dragodan a mai fost cineva de față la asigurările ce i s-au dat domnișoarei Tabacu, ea își amintește c-ar mai fi fost și-un altul, dar nu-i știe numele și nici figura nu i-a reținut-o... Acel cineva nu putea fi un oarecare, venit întâmplător la locul decolării, acel cineva trebuia neapărat să fie dintre cei apropiați lui Stamatescu și față de care Tabacu trebuia să fie protejat sau invers. Cine a fost acel cineva, e încă o chestiune pe care-ar trebui s-o aveți în seamă în discuția cu Dragodan. Mă gândesc la Tintăreanu. Ce știe Dragodan despre Tintăreanu?

— Chestia se complică, etichetă Cosmescu.

— Să nu ne speriem de complicații. Cu cât se complică – pentru noi – evident, fiindcă o să vedeți, după aceea, cât de clare erau – cu atât mai bine, cu atât capătul de care-am apucat trage după el mai multe noduri... Parc-așa ar zice logica profesională, nu? întrebă retoric Bratu.

Nimeni nu găsi util să confirme; era un adevăr elementar, invocat de Bratu pentru a marca faptul că se aflau pe-o pistă bună.

— Dacă nu mai aveți nimic în legătură cu Dragodan,

să trecem la „ultima chestiune”, la care eu n-am nimic de spus; dacă voi aveți, vă rog, îi invită Bratu, „ultima chestiune” fiind, cea rezervată problemelor diverse, indiferent de natura lor.

— O singură chestiune, ceru Cosmescu. Dacă se poate spune ceva în plus despre Béatrice.

— Nimic, și din această cauză rolul ei nu mi se pare a fi pur tehnic. Deocamdată, își vede de treburile ei, e conștiincioasă, amabilă, atentă, nu angajează discuții suspecte cu nimeni, nu deranjează pe nimeni și – lucru extrem de curios – deși la o vârstă încă acceptabilă, nu este deranjată de nimeni. Așa că încă nu putem da un răspuns corect și complet la întrebarea: cine este Béatrice?... Și n-ar fi exclus ca răspunsul să nu-l putem da decât pe linie de sosire... Până-atunci, un strop de răbdare și... celelalte, știți voi, renunță Bratu la obișnuitul său îndemn – „și-acum, la treabă!”

16

Soarele amiezii devenise neîndurător, o dogoare iute, cu miros încins și înecăcios, de pulbere aprinsă, inundase străzile aproape pustii ale Cotrocenilor. Ici, colo, câte-o siluetă se prelingea în umbră, pe lângă garduri, și, arar, răzbătea fornăitul leneș al troleibuzelor. Copacii și boscheții, altădată foșnind

răcoare și înmiresmând văzduhul, dormitau palizi și prăfuiți, ca niște străji vegetale răpuse de oboseală. Pe o asemenea zăpușeală numai de umblat pe afară nu-i ardea inginerului Haupt: trebuia însă, era, la drept vorbind, obligat, ora vizitei ce se impunea s-o facă Claudiei nu depindea de el... Traversând podul Hașdeu dădu uitării intenția de a coborî câteva minute pe malul Dâmboviței să se mai răcorească. Scena reîntâlnirii cu Claudia îl absorbise cu totul; își imagina interiorul vilei: domnul Racotă înfundat în jilț, numărând, docil, bilele albastre și negre ale numărătoarei, Claudia, într-un capot vișiniu, rezemată de comoda masivă încărcată de porțelanuri de Moravia[16] și, undeva mai lângă vitrină, pe celălalt fotoliu, un domn cu înfățișare de înalt funcționar în magistratură, elegant, sobru, scrutându-l și urmărindu-l cu privirea de cum a pășit în hol...

...Ajuns în preajma vilei, Haupt traversă pieziș strada și-și aruncă privirea spre scuarul din spatele fostei stații de benzină. În spatele gardului viu, la umbra bătrânului stejar ce acoperea cu ramurile sale tot spațiul micului scuar, Cosmescu se răcorea și fuma. Totul era în ordine.

...Haupt apăsă clanța porții de fier forjat a vilei și o împinse cu genunchiul; chenarul ei se desprinse câțiva centimetri și rămase agățat în lănțișorul de siguranță...

---

[16] Moravia (Morava în cehă; Mähren în germană) este o regiune în centrul Europei, în estul Republicii Cehe.

„Asta-i bună, își zise inginerul... Să fiu nevoit acum să strig? Să trezesc cartierul?!” Lanțul era petrecut peste o gaica a stâlpului și prins în lacăt. Nicio speranță... Singura soluție era escaladarea gardului, ceea ce nu ezită să-ncerce; puse un picior pe soclul de ciment al gardului, se ridică, se propti cu amândouă palmele pe capul stâlpului, și-n forța brațelor, se răsuci într-o clasică mișcare pe care în școală o executa cu brio la calul cu mânere, și-și făcu vânt dincolo. Bufnitura surdă a căzăturii îl obligă să aștepte câteva clipe. Nu se auzea nimic. Se ridică, își netezi puțin pantalonul și păși domol pe cărarea mărginită de niște pâlcuri de stânjenei cu săbiile frunzelor pătate de rugină și albastrul siniliu al florilor livid, searbăd; nu ajunse în fața scărilor când, dinspre umbrarul improvizat într-o margine a curții, auzi un strigăt ascuțit, care-i evocă semnalele pe care altădată și le dădeau între ei pândarii viilor: „Ehe-hei, hei, hei!” Întoarse capul și, printre lăstarii gardului viu, observă moțul albastru al căciuliței domnului Racotă și, undeva alături, mâna lui, agitând o batistă sau o eșarfă. „Hei-hei!” repetă bătrânul strigătul și răsuci deasupra capului, ca pe un iatagan, batista. „Aici, aici!” țipă ei, și mișcându-și brațul în sus și-n jos, ca un piston, adăugă sacadat: „Executa-rea, executa-rea!”

Inginerul încercă să afle cărarea spre umbrar și, negăsind-o, obligat de țipetele bătrânului, o luă de-a

dreptul peste straturile de flori și printre lăstarii gardului viu.

— Așaaa, domnule, ai văzut? îl întâmpină radios bătrânul. Ai văzut că se poate? Ia, aici, un loc, îl invită el pe patul de scânduri, ridicat pe niște țăruși peste care era așternută o carpetă.

— Vă mulțumesc. Doamna Claudia e acasă?

— Ia, domnule, aici, un loc, se poate, vii pân-aici și nu iei loc? Te rog, ești invitatul meu... Ce – interogă el la intenția lui Haupt de a da mai la o parte carpeta – crezi că nu e curată? E curată, domnule, e curată, acum am luat-o de pe studio, e curată, numai că, vezi – hai, ia loc, ia loc că e curată – i-am spus și doamnei Țonea, „Nu lăsați, doamnă, atâta carmin, c-o să creadă musafirii că e murdară”, dar ce, ai avut cu cine să te-nțelegi? Și, uite, ai dreptate, parcă e jegoasă, și mai ales pe timpu-ăsta, pe căldura asta imposibilă.

— Da, e cald, e foarte cald.

— E năduf mare, e zăpușeală, te topește, domnule, nu altceva, și la umbră te coci, ca bostanul – știți, bostanii ăia mari, care erau pe timpuri, ehe, când mă duceam în piață și luam câte trei, patru, de-abia-ncăpeau într-o roabă și-i băgam în pivniță, la răcoare, nu aici, dincolo, aveam o pivniță mare cât un hangar de o sută unu – Știți, *iaer* o sută unu – și era o răcoare, domnule, de nu-ți mai venea să ieși, ai fi dormit acolo dacă n-ar fi fost

întuneric, că era adâncă, adâncă de tot, beci făcut ca pe timpuri, să-ncapă-n el tot ce are omul nevoie, n-avea nicio ferăstruică, niciun strop de lumină nu intra, dar nu era fără aerisire, nu, ehei, avea cotlon special făcut, ieșeau coșurile tocmai deasupra casei, că erau două, ca să facă tiraj, altfel dacă lăsa numai unul, degeaba l-ar fi făcut, că mi-a explicat mie Tusolini, meșter mare, italian din Sicilia, el a făcut casa, casă mare, ehe, cu camere spațioase, să aibă omul unde să-și așeze o mobilă, pe unde să se miște și unde să mai poată și el discuta cu prietenii sau cu prietenele, nu ca acum, nu poți să scoți o vorbă, domnule, cum deschizi gura, te și ia la rost, parc-o aud, vorbește, domnule, mai încet că se-aude până-n stradă ce, vrei să dăm de bucluc?!

— Da, evident, zise evaziv Haupt.

— Da, da, așa e, să știi de la mine, degeaba-i ții parte, domnule, se răsuci el pe călcâi ca un clovn și sfredeli aerul, în sus, cu degetul... Degeaba, află de la mine și, la urma urmei, încremeni el într-o privire vrăjmașă, cine ești dumneata, domnule, și ce cauți aici la ora-asta?!

— Sunt prietenul doamnei Claudia nu știți? Am mai fost la dumneavoastră.

— Când ai mai fost, domnule, când ai mai fost, că eu stau aici de la nouă dimineața, ce, îmi vinzi mie brașoave, crezi că dacă am mâna asta amorțită nu mai țin minte?! Nu domnule, eu nu răspund la provocări, eu

nu mă bag și nu m-amestec, asta să vă fie clar.

— Foarte bine faceți, vorbi aproape în șoaptă inginerul, foarte bine, așa și trebuie.

— Păi nu? se răsuci din nou bătrânul pe călcâi și ridică mâna, înșurubând degetul în aer. Ce suntem noi?! Ce suntem noi, domnule, niște papă-lapte, să ne luăm totdeauna după ce spun alții, când avem și noi posibilitățile noastre?! Eu, oricând m-ar chema, mi-aș lua numărătoarea și-aș pleca la postul meu, acolo, și nu mă interesează dacă mă filmează sau nu, eu o să-mi fac, acolo, datoria și-o să număr bob cu bob! își umflă el pieptul într-un gest marțial și rămase cu privirea pierdută undeva deasupra umbrarului.

— Așa și trebuie, domnule Racotă, încuviință Haupt scontând pe o redresare a bătrânului. Dumneavoastră sunteți un intelectual de formație serioasă, nu vă puteți permite, ca un oarecare...

— Lasă-mă, domnule, izbucni bătrânul, ce ai cu mine, eu stau aici, la umbra mea, nu mă bag și nu m-amestec, n-am auzit nimic și n-am spus nimic, de ce mă iei dumneata pe mine la rost, eu sunt pensionar, domnule, eu mi-am făcut sacrificiul meu față de țară, domnule, nu mă interesează nimic altceva, dumneata nu știi ce-nseamnă să-ți simți oasele înghețate, să-ți clănțăne dinții și să-ți vezi camarazii cum închid ochii și se duc și n-ai nici unde să-i îngropi, că peste tot era numai zăpadă și

gheață, și dacă ieșeai afară, viscolul te tăia-n rafale, deabia am scăpat, bietul plutonier Solomoneanu trebuie să-i mulțumesc, el a făcut rost de-o sanie și m-a luat în șubă până la o casă de gospodari cumsecade, care m-au ținut la căldură pân-au venit ai noștri și i-au dat femeii și pâine, și biscuiți, și zahăr, c-a fost creștină cumsecade, altfel pe-acolo-mi înghețau oasele. Și-atunci s-o fi văzut-o eu pe demoazela cui îi mai scotea ochii și pe cine mai trimitea ea dimineața la cinci să ia rând la sifoane, că dumneaei nu vrea să facă aluatul decât cu apă gazoasă, fâsss, fâsss, că altfel nu i se topește-i gură, așa ne-am învățat, domnule, să punem bunătățile de o parte, îmi ies ochii căutând și prin cămară, și prin pivniță, până și-n pod, păi ce domnule – ridică el, din nou tonul, – ce sunt eu bebeluș, sau sunt fratele mai mare care și-a sacrificat cariera ca să aibă fiu-meu și dumneaei tot ce le trebuie, și ea acum, dacă fiu-meu s-a dus, să dea cu piciorul la toate propunerile, oameni serioși, profesori, doctori, juriști, ofițeri, ca să-mi umble pe furiș cu falitul de Panaitopol, un terchea-berchea, n-aș fi dat nici două cepe degerate pe el, dar cu cine să te-nțelegi, cu cine? Cu scorpia?! Spune și dumneata.

— Ce să spun, domnule Racotă, așa e viața...

— Spune și dumneata, spune, de ce taci? Îi iei partea, nu? Ia-i, ia-i, domnule, ia-i! Și pe mine, țipă el cu o voce spartă, să mă lăsați în pace, auziți, să mă lăsați în pace,

eu îmi iau goniometrul meu și-mi calculez singur spațiul protejat al spațiului defilat, îmi beau ceaiul și nu mă interesează nimic, fiți fără grijă, nu spun nimic și n-am auzit nimic, uite-o să-ți spună ea – arătă el spre scările vilei pe care cobora Claudia – să-ți spună ea, eu nu mă bag, n-am auzit și n-am văzut nimic, de ce vrei să mă bagi pe mine-n încurcături, domnule, când eu îmi calculez singur totul?!...

— Ce s-a-ntâmplat, domnule, se apropie Claudia de umbrar, ce s-a-ntâmplat, de ce nu-l lăsați în pace, nu v-am rugat și data trecută să nu-l mai incitați?

— Nu i-am spus nimic, doamnă, l-am întrebat numai de dumneavoastră, explică stânjenit inginerul.

— Și eu ce să-i spun, eu ce să-i spun, agită bătrânul batista pe deasupra capului, ce, crezi că-l interesa pe dumnealui de bigudiuri și vrea să afle de la mine?... Uite că nu i-am spus și chiar dacă mă taie, nu-i spun... Nimic nu scoate de la mine, reteză bătrânul aerul cu palma, absolut nimic, uite, cotul, dacă vrea să știe, dar despre bigudiuri nimic, nimic, domnule, dacă ții neapărat, eu am numărătoarea mea, domnule, și-mi calculez singur tot, până la centimă, păi ce, ne jucăm de-a hoții și vardiștii?! Nu te uiți la ea cum arată ca un ciorchine?! Un ciorchine și-un cărbune, un ciorchine și-un cărbune, un ciorchine și-un cărbune... Sâc! le arătă bătrânul cotul.

Haupt nu-și putu reține un zâmbet, verva bătrânului

era savuroasă iar motivul pledoariei sale autentic, doamna Claudia, cu o jumătate din păr pus pe bigudiuri, arăta, într-adevăr, ca un ciorchine.

— Domnule inginer, ignoră Claudia scena și-l conduse pe inginer câțiva pași spre scara vilei, a fost vorba că-mi veți da un telefon...

— Am sunat, dar tot timpul era ocupat și nu mai puteam aștepta. La două și zece am tren, trebuie s-o conduc pe duduia Ana Marina la gară, nu știu de ce-a hotărât să plece până vine *managerul...*

— Adică?

— Nu știu. Așa mi-a spus să vă comunic: să vină neapărat managerul; profesorul acceptă discuția privind departajarea numai dacă vine *managerul.*

— Domnule, nu știu ce să vă spun... Dacă doamna Béatrice îmi explica cine este acest *manager,* puteam să discut; altfel n-am ce să spun...

— Nu e nevoie să spuneți nimic, o liniști Haupt. Îi transmiteți doamnei Béatrice ceea ce *a* hotărât duduia Ana Marina și-atâta tot; să se descurce... în ce mă privește, nu vreau să m-amestec în afacerea asta atât de încâlcită; să vină *managerul,* sau cine-o ști doamna Béatrice, și să mă lase-n pace... Eu atât am avut să vă transmit și vă rog să mă scuzați, la două mă-ntâlnesc cu duduia Ana Marina...

— Duduia e-aici?

— Nu, nu e, sosește în jur de ora două cu o mașină și pleacă imediat cu trenul... Mai am patruzeci de minute, își consultă Haupt ceasul, și-așa am cam întârziat...

— Era bine să fi venit dânsa.

— Și eu i-am spus să vină, dar a spus că nu-și poate asuma acest risc. Ce risc o fi nu-mi dau seama, dar dacă dânsa crede că e un risc înseamnă că are motive...

— Și dacă astăzi sosește domnul Robert eu ce să-i spun? Nu vedeți în ce situație mă puneți?

— Eu nu pot să dau nicio explicație și nici nu pot comenta deciziile duduii Ana Marina. Și-așa astăzi de dimineață m-a pus la punct de parc-aș fi fost un școlar prins eu fițuica sub manșetă... Dacă vine domnul Robert, îi comunicați ceea ce a transmis ea. Vă voi suna și mâine, și poimâine, ca să-mi comunicați ce știți despre sosirea *managerului*... Și-acum, să-mi îngăduiți să plec; sunt deja în întârziere și nu vreau s-o pun într-o situație neplăcută pe duduia Ana Marina... Sunteți amabilă să-mi deschideți? o rugă Haupt îndreptându-se spre poartă.

— Sunt complet derutată, domnule inginer, să știți, complet derutată, se lamentă Claudia și-l urmă pe inginer.

Haupt nu-i răspunse. Merse tăcut spre poartă și după ce Claudia deschise, o salută grăbit și traversă strada.

Profesorul se opri consternat și, instinctiv, făcu un pas înapoi; privirea lui, în ultimul timp atât de calmă și certă, reflectând stăpânire de sine și siguranță, deveni sfredelitoare, interogativă, și buzele i se strânseră într-o curbă severă, spre bărbie; „nu, e imposibil”, ar fi vrut să spună, deși ochii, în niciun caz, nu-l înșelau: cel din fața lui era chiar el, Dragodan, omul pe care-l știa rătăcind de mult pe alte meleaguri.

— Domnule profesor, i se adresă Istrate, aveam intenția să vi-l prezint pe dumnealui, dar din câte-mi dau seama, îl cunoașteți.

Profesorul rămase, în continuare, în aceeași stare de febrilă confruntare cu cel din fața sa și cu propriile-i aduceri aminte: „Aproape că nu s-a schimbat de loc”, îi cercetă el celuilalt profilul, cu tăietura proeminentă a nasului, cu sprâncenele decolorate și părul de același galben-cânepiu, ca și cu ani în urmă. Se apropie de el îi puse mâna pe umăr; când privirile lor se întâlniră, întrebă retoric:

— Nu cumva și dânsul este venit cu domnișoara Tabacu?

— Nu, dânsul nu e venit cu domnișoara Tabacu... Dânsul e venit de-aici, de la câțiva kilometri, de la combinatul de industrializare a lemnului.

— Domnule căpitan, se reculese Mațeicu, dați-mi voie să iau loc... Se poate, nu? întrebă el și fără să aștepte încuviințarea se așeză pe celălalt scaun din fața biroului. Simt că încep să mi se-nmoaie picioarele. De prezentat nu e cazul să-mi fie prezentat... Poate numai așa, pentru a mi se risipi definitiv avalanșa de imagini care m-au năpădit din clipa în care l-am văzut. Îl știam plecat din ’48 din țară. Dacă mi s-ar fi spus că nu mai trăiește, nu mă miram deloc, dar văzându-l aici, în carne și oase, faptul mă uluiește, e de-a dreptul incredibil. E uluitor, încă o dată, e deconcertant... Aici, domnule Viniciu?! îl somă pe celălalt.

— Îl cunoașteți, deci... trecu Istrate peste consternarea profesorului.

— Cum să nu? E domnul Viniciu Treboniu Dragodan, fost funcționar al grupului „Carpatina”... Mi-aduc aminte perfect de ultima noastră discuție dinaintea plecării. Cred că și dumnealui își amintește... Oho! făcu Mațeicu, descoperind în clipa aceea un detaliu care până atunci îi scăpase sau căruia nu-i acordase adevărata lui semnificație. Și încă cum trebuie să-și amintească! Nu cred c-a uitat atât de repede! Cine m-a rugat cu lacrimi în ochi să-l las să plece în locul meu, să stărui pe lângă Stamatescu să-l ia în locul meu? Domnul Dragodan... Ați uitat, domnule Dragodan?! Dumnealui, îl arătă Mațeicu, acuzator, cu degetul, m-a implorat să-l

las să plece fiindcă era singura sa șansă de a supraviețui. Este, domnule Dragodan? „Lăsați-mă pe mine, domnule profesor, eu sunt vulnerabil, mă bagă la zdup, vă rog eu din suflet, nu mă iartă, Tintăreanu o să se țină de capul meu.” De ce tocmai Tintăreanu nu puteam pricepe, el era doar directorul tehnic al grupului „Carpatina”, vechi colaborator al lui Stamatescu din epoca de glorie a societății „Fabiana”... „Cum așa, domnule, chiar Tintăreanu?” „Da, el, vrea să scape de mine, îi e teamă că-i iau locul, că voi fi eu preferat și mă are la mână.” Asta a fost discuția, mi-aduc perfect aminte. Este, domnule Dragodan?

Dragodan nu răspunse, continua să-l privească țintă pe profesor, încercând, parcă, să-l realcătuiască din propriile-i aduceri aminte.

— Cum eu n-aveam de gând să plec, continuă Mațeicu, i-am cedat locul și el mi-a mulțumit cu niște temenele de mi-era mie jenă să le ascult și să le văd. Își amintește, cred, că în seara plecării spre locul de decolare, din nou mi-a mulțumit, din nou m-a asigurat de recunoștința lui veșnică. „Domnule profesor, ce-ați făcut dumneavoastră pentru mine este mai mult decât o binefacere... Vă rămân îndatorat toată viața și plec cu regretul că, pentru mine nemaifiind drum de întoarcere, n-am să mă pot revanșa...”. „Lăsați, domnul Stamatescu e optimist.”. „O fi domnul Stamatescu optimist în ceea

ce-l privește: eu nu sunt; eu am zis definitiv adio, și pentru că dumneavoastră mi-ați oferit șansa, mă voi ruga pentru sănătatea și liniștea dumneavoastră...” I-am întins mâna, el a vrut să mă îmbrățișeze, m-a cuprins peste umeri, mi-a repetat fraza aceea și-a fugit să prindă din urmă pe Stamatescu și pe domnișoara Tabacu – ei ajunseseră la Willys-ul care urma să-i ducă la avion și șoferul se grăbea, claxona mereu, iar Stamatescu îl tot striga să vină, că și-așa erau întârziați. Și-a plecat. Și plecat l-am știut. Când colo, dumnealui juca teatru! Nu știu ce să mai spun... La mijloc e un mister pe care numai dumneavoastră, domnule căpitan, îl veți putea descoperi. Eu sunt prea obosit ca să mă pot concentra asupra dedesubturilor așa-zisei plecări a domnului Dragodan.

— Va trebui să apelăm la bunăvoința dânsului... Ce părere aveți, domnule Dragodan?

— Da, am să spun, sigur că am să spun, deși ceea ce voi declara ar putea avea asupra mea consecințe grave. Dar trebuie s-o fac... De fapt chiar fără să-l fi adus pe domnul Mațeicu eram decis să spun totul. De mult, de foarte mult timp, vă fac această destăinuire cu mâna pe inimă, mă obseda ideea unui autodenunț... De câte ori n-am venit eu pân-aici, în fața sediului, hotărât să vă spun tot, și de fiecare dată m-am întors. Mi-era teamă, mi-era rușine: cum să mă uit în ochii dumneavoastră, și

nu numai ai dumneavoastră, ai tuturor celor pe care i-am cunoscut și care m-au cunoscut, și care mi-au dat crezare, și care s-au purtat cu mine așa cum s-au purtat? Cum să mă uit după aceea în ochii soției și ai fetiței mele, în fața cărora m-am ascuns ca un laș?!... îi auzeam, parcă, pe toți cei ce mi se perindau prin minte, întrebându-mă: „Cum se poate, domnule? Și eu care credeam despre dumneata. Că ești om serios, om de treabă, om așezat, nu m-așteptam la așa o surpriză...” Dar soția, căreia i-am distrus, de fapt, viața? Dar fetița? Și dintr-o dată mă simțeam împuținat, moleșit, neputincios și plecam alungat de întrebările care-mi sunau în ureche.

— E normal, interveni Mațeicu cu ardoare justițiară, e normal ca oamenii să se întrebe și să se mire, și să fie revoltați. Dacă dumneata te-ai dat drept altul decât ești...

— Lucrurile sunt mult mai complicate decât vă-nchipuiți, mult mai complicate, se lamentă Dragodan.

— Știm, îl aprobă Istrate, știm. Tocmai de aceea, v-am invitat aici să stăm mai pe-ndelete de vorbă.

— Domnule profesor, i se adresă Cosmescu lui Mațeicu, dacă vreți să aflați ceea ce a ascuns domnul Dragodan vreme de atâția ani, puteți rămâne la discuție.

— Nu, nu rămân, vă mulțumesc, spuse, el și se lăsă condus de Cosmescu până-n anticamera maiorului.

— Să nu vă mire, eu am să-ncep cu o foarte neînsemnată precizare la cele spuse de tovarășul căpitan: nu am ascuns atâția ani ceea ce veți afla acum de la mine, ci *n-am avut voie* să spun, înțelegeți? N-am putut să spun, nu depindea numai de mine... Am fost obligat să tac, să nu scot niciun cuvânt.

— Cine v-a obligat, domnule Dragodan?

— Mă luați cu „domnule”?... Mda, e normal... Nu mai merit să mi se spună tovarășe... Mi s-a spus destul. Și, la drept vorbind, e și vina mea, puteam să-mi iau inima-n dinți să isprăvesc odată cu calvarul. Pentru mine a fost un adevărat calvar să-mi amintesc în fiecare zi de toate câte ar trebui să fie știute despre mine... Nu vă puteți închipui, sunt spaime ale conștiinței pe care nimeni nu și le poate imagina. Vă pot face această mărturisire, după ani și ani de zbucium: nu există pedeapsă mai aspră, blestem mai cumplit decât neputința de a-ți învinge spaima... V-am spus că de multe ori am venit pân-aici, în fața sediului, hotărât să termin odată cu viața asta dublă, și tot de atâtea ori m-am întors. Un glas lăuntric îmi poruncea să mă opresc, o mână nevăzută îmi dezvăluia tabloul înfricoșător al celor ce mă așteptau, de la răzbunarea foștilor confrați, la dispretul

celor ce mi-au acordat încrederea lor, începând cu colegii de muncă și terminând cu fetița mea, care luna viitoare împlinește zece ani și care crede despre mine că sunt nu numai un tată bun, ceea ce m-am străduit să fiu, ci și un om curat, respectat...

— E greu, într-adevăr, să faceți un asemenea pas, dar oricât de greu va fi, trebuie să-l faceți. Așa că luați-vă inima-n dinți și hai să vedem, domnule Dragodan, la urma urmei, cine sunteți dumneavoastră.

— Da, aveți dreptate; aceasta e întrebarea... întrebare la care nu știu cum ar trebui să răspund... Eu am să vă povestesc și dumneavoastră să trageți concluziile.

— Poftiți... Povestiți tot ceea ce știți. Dar dacă tot v-ați decis să faceți pasul spre adevăr, să nu-l faceți pe jumătate. Vi se oferă această șansă și-ar fi păcat să n-o folosiți. Să nu ne obligați să mai apelăm la profesorul Mațeicu, la domnișoara Tabacu și la alții...

— Da, recunoscu Dragodan, surprins că Istrate îi ghicea ghidurile... Am să fac pasul întreg, își însoți el destăinuirea cu o respirație adâncă și obrajii lui măslinii zvâcniră. N-are rost, într-adevăr, să mai ocolesc adevărul... Până la urmă tot veți afla. Eu, domnule Istrate și domnule Cosmescu, reluă Dragodan după câteva momente de redresare, am o situație nu tocmai simplă... Eu nu sunt unul dintre aceia care și-au ascuns trecutul de frică să nu-și piardă pâinea și care, acum, în

fața evidenței, sunt obligați să-și recunoască faptele și cu asta, basta. Nu. Cu mine lucrurile sunt ceva mai complicate; eu sunt altul nu numai față de dumneavoastră, ci și față de cei cu care-am împărtășit aceeași doctrină și, într-un anume fel, sunt altul chiar față de mine... Ceea ce știți dumneavoastră despre mine până la aderarea la mișcare este întru totul exact: tatăl meu era vânzător, mama modistă, mă rog, și celelalte. Am semnat o adeziune într-o noapte, la o partidă de poker, mahmur fiind, și, mai ales, somat de un anume Radu Orbeșteanu să semnez pentru că altfel nu-mi mai împrumuta o sumă ca să nu părăsesc masa de joc... Asta se-ntâmpla prin treizeci și patru, toamna, după culesul viilor, tocmai trecusem în clasa a șaptea și plecasem într-o escapadă, de-o sâmbătă și-o duminică, la țară, la părinții lui Orbeșteanu. Timp de cinci ani nu m-a întrebat nimeni nimic, nu mi-a cerut nimeni nimic și nici eu n-am întrebat; de fapt, nici nu mi-am mai adus aminte; uitasem de semnătură, că numai atât făcusem, semnasem, restul completase Orbeșteanu. În toamna lui treizeci și nouă – renunțasem la facultate și căutam să-mi iau un serviciu pe undeva – vine Orbeșteanu la mine acasă... Era dimineață, nici nu mă sculasem din pat, m-am trezit cu el lângă mine. „Vică, îmi spune el, ești salvat, ești salvat, mă băiatule. Păi tu știi că de cinci ani figurezi în mișcare?”. „Ce mișcare. În ce fel de

mișcare?”. „Ei, las-o acum, nu mai fă pe prostul... Nu ții minte c-ai semnat adeziunea când am fost cu Valerică Țuțuianu și Gică Grosu la Tătărești?”. „Nu-mi amintesc.” „Ai semnat-o, am văzut-o eu, mi-a arătat-o domnul Stamatescu, se interesa de-un băiat descurcăreț, inteligent, pe care să-l ia cu el într-o afacere serioasă; nu o chestie de politică, nu, vrea să-l ia la societate, la „Fabiana”, dar are nevoie de cineva de încredere și de-aia a vrut să-și aleagă pe cineva dintre noi... E o ocazie rară, nu fi dobitoc să-i dai cu piciorul, altă dată nu te mai întâlnești cu așa pleașcă... Du-te imediat la domnul Stamatescu și discută cu el.” M-am dus. Amabilitatea și considerația lui Eugen Stamatescu m-au copleșit și cred că dacă mi-ar fi propus nu să devin secretarul său particular, ci salahor, aș fi acceptat. Era pentru prima oară când cineva cu autoritate făcea apel la inteligența și priceperea mea; a fost momentul în care am avut înțelegerea utilității mele, până atunci, deși acasă nu am avut cine știe ce condiții, fusesem un alintat, un răsfățat și, chiar un profitor de pe urma ambiției părinților mei de a mă da la liceu și a-mi asigura o carieră intelectuală... Eugen Stamatescu mi-a propus să-i fiu secretar particular cu o remunerație de treizeci și cinci de mii de lei pe lună. Era o sumă colosală, iar ceea ce mi se cerea să fac era aproape un divertisment: să întrețin corespondența de afaceri cu firmele străine – două-trei

scrisori și câteva telefoane. Primind slujba la cabinetul lui Eugen Stamatescu, am fost obligat să mă supun obligațiilor care decurgeau din adeziunea pe care-o semnasem. Nu spun că atmosfera pe care-am găsit-o acolo – alături de Radu Orbeșteanu, de Liviu Tintăreanu și ceilalți – mi-a displăcut, nu, era ceva de boemă ordonată, cu un ceremonial tentant – cântece, marșuri, exerciții de tragere, grupe de sacrificiu. Și întrucât la societate aveam puțin de lucru, Orbeșteanu mă folosea foarte mult: participam la ședințe, la elaborarea directivelor de acțiune, la instruirea celor ce îndeplineau diferite misiuni și, mai ales, eram trimis să reprezint mișcarea în raporturile cu patronii, marii proprietari care o finanțau sau erau solicitați să gireze cu autoritatea lor diferitele inițiative cu caracter administrativ-financiar – închirieri de sedii, procurare de mobilier, de echipament, de armament, de rechizite, o gamă întreagă de nevoi care altfel nu puteau fi soluționate... în mod direct am participat la o singură acțiune: incidentul de la Iași, despre care am dat toate amănuntele; sarcina mea era să provoc un mic scandal periferic care să mobilizeze poliția, dar din păcate – poate din fericire pentru mine – n-am putut ajunge la locul stabilit, din pricina unui accident de circulație care a blocat accesul. Chestiunea cu farmacia „Diana” am relatat-o, nu mai am nimic de adăugat, eu treceam

întâmplător pe-acolo și-am fost obligat să mă raliez pe considerente de solidaritate... Au intervenit apoi divergențele cu Orbeșteanu pe care toată lumea le-a cunoscut; eu am cerut directoratul magazinului, iar Orbeșteanu s-a opus, s-a iscat un mic scandal încheiat cu retragerea mea, oficială din mișcare, chestiune devenită publică. Până aici, nimic deosebit. Faptele, cele cunoscute de toată lumea, acestea sunt... Acum urmează cele despre care n-am avut curajul să discut. Cu câteva săptămâni înainte de incidentul cu Orbeșteanu, am fost invitat pentru o discuție confidențială, în cadrul căreia mi-a fost prezentat domnul Willi Schneider și mi s-a dat consemnul de a mă conforma întru totul deciziilor sale...

— Cine era acest Willi Schneider?

— Am avut convingerea că era cetățean român de origine germană... Oricum, avea legături strânse, neoficiale, bineînțeles, cu toate oficialitățile naziste din România. Nu i-am cerut detalii asupra identității; obligația mea era să execut întru totul ceea ce-mi cerea și nimic mai mult. Domnul Schneider mi-a spus că mișcarea urmează să intre într-o fază decisivă pentru destinul ei, dar tocmai de aceea riscantă. Deznodământul, ținând seama de sensibilitatea raporturilor legiunii cu generalul, era greu de prevăzut, nu era exclus un eșec, din care cauză „ziua de mâine a

mișcării” – termenul folosit de domnul Schneider – nu trebuie să ne fie indiferentă... în această perspectivă – domnul Schneider mi-a dat de înțeles că se aveau în vedere mai multe precauțiuni – eu trebuia să rup cu mișcarea și să trec în umbră. Și am trecut... Pretextul a fost altercația cu Orbeșteanu... Oficial, eram un dizident, un dezavuat... Până la rebeliune nu am fost solicitat în nicio chestiune... Imediat însă după aceea, Schneider mi-a stabilit două legături, una cu comisarul Radu Tabacu și a doua, surprinzătoare pentru mine, cu Eugen Stamatescu. Împreună cu ei și cu Tintăreanu, alcătuiam echipa de comandă a grupării clandestine „Mureș” constituită numai din oameni ținuți în umbră, sau care nu prezentau suspiciuni pentru oficialități. Gruparea avea antene în partidele țărănist și liberal, în câteva ministere, în câteva consilii de administrație și-și organizase câteva puncte de rezistență. În tot timpul războiului, practic nu am întreprins nimic, în afara organizării punctelor de rezistență și a dotării lor cu armament și aparatură radio furnizate prin Tintăreanu, care era, oficial, director la „Carpatina”, de către comandamentul german. Cu Stamatescu, Tabacu și Tintăreanu ne întâlneam cam la două luni o dată și discutam despre evoluția războiului. Stamatescu ne prezenta de fiecare dată, în amănunt, desfășurarea operațiilor și avansa asupra intențiilor puterilor Axei, el

primea toate informațiile de la Willi Schneider cu care era în legătură permanentă. Discutam despre situația din țară – aici Tabacu avea rețeaua lui prin care eram la curent cu atmosfera din jurul mareșalului – discutam despre problemele așa-zis operative ale grupării, pe care le prezenta Tintăreanu și despre diferite chestiuni care se iveau, în special de ajutorarea, discretă, a familiilor celor încă aflați în detenție. În vara lui ’44 întâlnirile aveau loc mai des, aproape în fiecare săptămână: ne preocupa situația țării, a regimului și soarta noastră în eventualitatea unei capotări a mareșalului. Cuvântul de ordine transmis prin Eugen Stamatescu era expectativa, în care-am rămas și după 23 august, până prin februarie 1945, când Stamatescu ne-a convocat – era prima noastră întâlnire în biroul lui de la „Fabiana” – și ne-a spus că toate „punctele” vor trebui să se miște, fără a face uz de armament, în apropierea „Sumanelor negre”... Amănunte despre aceste *mișcări* nu am; cel ce se ocupa de ele era Tintăreanu; Tabacu refuzase categoric să se angajeze, întrucât situația lui devenise precară, odată cu trimiterea în poliție a comisarilor comuniști...

În timpul campaniei electorale din ’46, grupul a avut aceeași conduită: nicio mișcare care să stârnească suspiciuni; orice inițiativă, strict particulară, trebuia acoperită oficial de către o personalitate a *penețeului*. Nu

am avut nicio asemenea inițiativă, viața mea particulară era destul de agitată din pricina tatălui meu care, la bătrânețe, se amorezase de o fostă clientă a unei case de toleranță, ajunsă la vârsta critică și care voia să-și aranjeze viitorul, fapt care a scandalizat-o pe mama; nu era obtuză, îl înțelegea în anumite limite, dar nu accepta nici în ruptul capului un concubinaj cu o prostituată. „Dacă vrei să te faci de râs și s-ajungi să te-arate toți cu degetul treaba ta, fă ce vrei, îi spunea mama, dar nu-ți bate joc de cinstea mea și de onoarea băiatului ăsta și de viitorul lui, că uite, mâine, poimâine face treizeci de ani și încă nu e și el la casa lui, și tu tocmai acum ți-ai găsit să te-nhăitezi cu o otreapă ordinară. Să termini cu ea, c-altfel nu știu ce sunt în stare să fac...” Bătrânul n-o lua în seamă, credea că sunt ifose, se simțea chiar bine știind-o pe mama geloasă, numai că ea trăia clipe de disperare, era decisă să-și pună capăt zilelor și numai ideea lui Tintăreanu – a fost și el inspirat o dată – de a o lua pe mama și a o duce la Brezoi, a salvat-o de la un pas necugetat... La Brezoi era o sucursală a „Carpatinei” și am stat acolo – cu niște treburi de rutină – de la-nceputul lui august până la sfârșitul lui septembrie, timp în care mama și-a mai domolit furiile și s-a mai liniștit. Aparent numai, pentru că la întoarcere, nici n-a vrut să pună piciorul în casă: „Ai terminat sau n-ai terminat cu curviștina?!” Tata a zâmbit și a ridicat din

umeri. „Dacă n-ai terminat încă sau dacă nu termini cu ea din ziua de astăzi, eu nu mai pun piciorul în casa asta, socotește bine ce ai de gând și răspunde-mi.” Tata a crezut că e o glumă sinistră, s-a-nchinat și i-a făcut semn să intre, dar ea nu s-a clintit din loc; l-a mai întrebat o dată ce-are de gând să facă și dacă a văzut că el nu-i răspunde a zis „hai”, m-a luat pe mine, ca și cum aș fi avut câțiva ani, și am plecat La sora ei undeva în Dămăroaia... Acolo, în iarnă, a-nchis săraca ochii, ofilită de inimă rea... Eh, asta e viața... N-am avut cum s-o ajut... Ea mă considera tot copil...

...În ianuarie ’47 Stamatescu ne-a convocat din nou la „Fabiana”... Se primise în sfârșit o directivă clară: să rămânem pe poziție, gata oricând de acțiune, la semnalul care urma să fie transmis din afară. De la cine și prin ce mijloace nu știu, operațiunea era girată de Stamatescu și Tintăreanu, sarcina mea era să asigur intervenția punctului „Cerna” constituit la Zorleni, la conacul familiei Grințeanu, care avea strânse legături cu Eugen Stamatescu. Acolo, la subsol, într-o sală a băii, aveam armamentul și muniția, mai sunt și acum.

— N-am auzit să se fi descoperit armament la Zorleni.

— Înseamnă că stratagema lui Stamatescu a rezistat. Ideea de a se zidi și ușa sălii de aburi a fost a lui. Judecata a fost cam asta: în cazul că cineva avea să-și dea seama de modificarea făcută, se va lăsa impresia că

încăperea a fost închisă pentru un seif pe care anume l-a lăsat acolo; era un seif cu niște bijuterii fără valoare și niște catastife vechi, ale moșiei. Înțelegeți? Se presupunea că cineva dintre cei care cunoșteau conformația subsolului ar putea să observe că s-a zidit ușa sălii de aburi și o va deschide. Și ce-o să găsească? O să găsească seiful și-o să se creadă că toată operațiunea a fost făcută pentru ascunderea lui, deci n-o să se mai dea nicio atenție firidei cu armament...

— O să vedem... E posibil ca cei de la școală să-și fi dat seama că ușa e zidită și să fi dărâmat zidul. Țineți minte ce s-a depozitat în firidă?

— Da, erau două mitraliere, patru puști-mitralieră, cincisprezece pistoale, muniție, un aparat de emisie-recepție, o sută și ceva de grenade defensive și o ladă de trotil.

— Cui urma să fie distribuit armamentul?

— Celor care alcătuiau confreria „Cerna”... adică eu, Nicolae Lupan, care-a fost arestat în ’50, după procesul parașutiștilor, Ion Stănilă, fostul impegat[17] de mișcare de la Ulmeni, a murit acum doi ani de cancer pulmonar, fuma mult, mult de tot, și-avea și-o constituție debilă, și mai era Vasilică Postolache, caloriferist la hotelul „Snagov”. Restul urma să fie distribuit celor ce-aveau să

[17] Persoană care organizează și controlează mișcarea trenurilor într-o gară.

ni se alăture...

— În ce fel să vi se alăture, pe ce fel de alăturare scontați?

— În cazul unei lansări, să zicem, o ipoteză era ca noi să sprijinim operațiunile grupului respectiv, sau să inițiem acțiuni independente, dar coordonate, pentru ocuparea prefecturii și a sediului județenei. Și credeam că în momentul în care cei câțiva am fi ieșit în stradă ni s-ar fi alăturat și alții. Așa credeam atunci. Vă dați seama ce judecată ridicolă. Pare o tâmpenie ce spun eu, dar așa a fost.

— Ați fi tras vasăzică...

— Din fericire n-a fost nevoie, sau, nu știu cum să spun, planurile noastre au fost atât de lipsite de o bază reală, încât au căzut de la sine. Ce s-a-ntâmplat cu grupul parașutiștilor ne-a convins că era o adevărată prostie să scontăm pe vreun sprijin din partea cuiva... M-am convins că chiar și cei nemulțumiți, din cine știe ce motive, nu amestecă pricinile lor cu respectul și încrederea față de regim... M-am convins de asta curând, dar nu mai aveam ce face...

— Ați fi avut ce face...

— Ce să fac? Ce-a făcut Radu Tabacu?

— Nu, Radu Tabacu a fost un laș, dumneavoastră veneați și arătați deschis situația...

— V-am spus că am venit de nenumărate ori până

aici, în fața sediului, hotărât să spun, și de fiecare dată frica m-a întors înapoi...

— De cine să vă fie frică? Veneați foarte frumos, spuneați ceea ce vă frământa și se găsea o modalitate de rezolvare.

— Hm! făcu Dragodan descumpănit. Parcă dumneavoastră nu știți ce m-ar fi așteptat în cazul unui autodenunț... Știți foarte bine... Nu eram nici primul și n-aș fi fost nici ultimul.

— Ce-ar fi putut să ți se-ntâmple?

— Ce i s-a-ntâmplat lui Tintăreanu. Știți probabil. Soarta lui fusese hotărâtă încă de la plecarea lui Stamatescu. Nu știu pe baza căror informații, Stamatescu stabilise că Tintăreanu face un joc dublu și i-a lăsat cuvânt de ordine lui Tabacu să-l lichideze. Mai avea și alte motive, era vorba de niște documente pe care Stamatescu credea că i le-a subtilizat Tintăreanu, n-am cerut explicații. Mi-a fost suficient că am dedus ce soartă i se rezervase. Sau poate anume am fost lăsat să înțeleg ce soartă o să aibă, ea să nu am niciun fel de îndoială.

— La plecarea lui Stamatescu, din câte știm, Tintăreanu era în raporturi destul de bune cu el, a fost chiar de față la plecarea lui Stamatescu.

— Da. A fost... Stamatescu avea o minte diabolică. Ce și-a zis el? Tintăreanu să fie neapărat de față, ca să

rămână cu impresia că totul e-n ordine și să nu aibă nici cea mai mică bănuială. Și-n ceea ce-l privea pe el, pe Tintăreanu, și-n ceea ce-l privea pe Radu Tabacu.

— Ce era cu Radu Tabacu?

— El urma să se ocupe de Tintăreanu. Și pentru ca Tintăreanu să nu aibă niciun motiv de bănuială, l-a chemat să fie de față la discuția despre pretinsa plecare din țară și a lui Radu Tabacu. Era o înscenare... Jocul acesta al lui Stamatescu eu i l-am făcut, eu i-am dat asigurări fiicei lui Tabacu c-am să mă ocup personal – de unde să mă ocup! ce puteam eu să fac?! – de trimiterea în străinătate a tatălui ei. Asta, ca ea să plece liniștită, dar și ca Tintăreanu să creadă că Tabacu oricum nu va mai rămâne în țară... înțelegeți? Tintăreanu era convins că Tabacu va pleca. N-a plecat... Adică a plecat, dar nu în străinătate, ci la socru-său. De-acolo urma să dirijeze el activitatea *punctelor*... N-a mai apucat nici el s-o facă pe dirijorul... Știți ce s-a întâmplat cu el, nu e cazul să vă povestesc eu...

— Și cu Tintăreanu?

— V-am spus: Tintăreanu a fost lichidat... A fost strâns de gât și aruncat într-un puț părăsit, în spatele vechiului turn de apă. I s-au găsit oasele după câțiva ani, dar nimeni n-a știut ale cui au fost. Sau poate o fi stabilit miliția, după aceea, nu știu exact.

— Cine l-a strangulat?

— V-am spus: Radu Tabacu... Mi-a mărturisit-o chiar el: să nu-mi mai pun nicio speranță în Tintăreanu, că l-a făcut ca pe puiul de potârniche.

— Cum, domnule Dragodan, chiar așa se proceda în... confreriile dumneavoastră?

— Câte nu s-au făcut! Numai Eugen Stamatescu câte victime are pe conștiință... Nu mai spun de victimele lăsate pe picioare... De cei care-au fost ademeniți și și-a bătut joc de viața lor... Asta a fost! Ce să mai spun! încheie Dragodan cu un gest de renunțare. Acum hotărâți, vă rog, ce-o să se-ntâmple cu mine.

— Asta n-o s-o hotărâm noi, o va hotărî justiția. Deocamdată noi am vrut să limpezim aceste câteva chestiuni.

— Și-acum eu ce fac?

— O să scrieți ceea ce am discutat și după aceea... probabil o să vă duceți acasă.

— Acasă? tresări Dragodan înspăimântat. Ce-o să le spun? Pot eu să-i spun soției și fetiței ceea ce v-am spus dumneavoastră?

— Vom vedea cum e mai bine. Deocamdată scrieți în liniște ceea ce-aveți de scris și-o să ne mai gândim și noi, îl asigură Istrate înțelegându-i frământarea.

Sala agenției aeriene cunoștea animația obișnuită unei ore de vârf: se dădeau, direct la ghișeu sau la telefon, informații, se eliberau documente de călătorie, se duceau tratative pentru reprogramarea unor curse – cum era cazul, în dimineața aceea, cu o deplasare a unui lot de canotori la o regată internațională, revocată ca urmare a unui accident care făcea imposibilă ajungerea la timp a ambarcațiunilor –, se ofereau consultații asupra rutelor optime pe traseele pe care societatea nu efectua curse... Între cei ce așteptau pentru informații, un bărbat în vârstă. Înalt, blond, cu ochii de un verde spălăcit, ceda cu amabilitate rândul noilor veniți până ce oficianta îl solicită direct:

— Poftiți, vă rog. Am impresia. Că așteptați cam de mult...

— O, nu-i nicio grabă, vreau să vă deranjez doar pentru o informație: există posibilitatea unor legături cu Calcutta?

— Ați putea pleca pe șaptesprezece, cu opt douăzeci, până la Roma și de acolo, în aceeași zi, aveți două curse, una imediat la treisprezece patruzeci, și alta la cincisprezece...

— E perfect, vă mulțumesc mult...

Ieși din agenție stăpân pe sine și surâzător. Ajuns în bulevard își desfăcu bareta borsetei și-o aruncă peste umăr, într-un gest de lejeră detașare și păși, leneș, prin

fața magazinelor. Ici, colo, se oprea și-și arunca o privire spre vitrine. După o vreme se opri la un chioșc și ceru un ziar pentru a putea obține, ca rest, cel puțin o fisă de telefon... Urcă treptele terasei „Violeta” și se așeză la o masă, protejată de o umbrelă multicoloră, prin care soarele se cernea în nuanțe portocalii, odihnitoare. O fată în uniformă mini, de un albastru palid, cu guleraș apretat, își oferi prompt serviciile:

— Dacă nu v-ați decis sau dacă mai așteptați pe cineva...

— Și una. Și alta...

— Atunci să v-aduc un citro.

— E mai bine să aduceți două... Și dacă s-ar putea peste vreo cinci-zece minute, ar fi și mai bine.

Rămas singur, blondul desfăcu ziarul și se afundă într-o lectură sârguincioasă, arar întreruptă de câte-o ocheadă aruncată spre scara terasei, încât cea căreia îi fusese rezervat celălalt scaun îl surprinse în această postură pașnică.

— A, mă scuzați, se ridică el fâstâcit, fixându-i pandantivul masiv de porțelan cu încrustări metalice, clar decupat pe albul bluzei. Nu v-am observat, eram atât de absorbit de ce citeam, încât... Luați loc, vă rog. Am comandat câte un pahar de citro.

— Nu e rău, zâmbi Claudia așezându-se.

— Atunci e bine, propuse el o generalizare

convenabilă.

— Din păcate, nu... Nu e deloc bine.

— Cum asta? Ce s-a întâmplat, domnule Robert?

— Ana Marina mi-a transmis chiar acum o oră că profesorul nu acceptă restituirea decât în prezența *managerului.*

— Asta e o absurditate! Nu se poate!

— Eu vă spun ce mi s-a comunicat... Pe o vreme ca asta e cam nepotrivită plaja, schimbă ea tema discuției la apropierea fetei care adusese cele două pahare de citro. Poate mâine de dimineață să facem o plimbare la Herăstrău, adăugă ea. Mulțumesc, drăguță... Dacă e și rece...

— Nu e foarte rece, dar e tocmai bună, zise fata și se retrase.

— Ceea ce pot să vă mai spun – spuse ea după ce luă paharul și sorbi puțin – e că inginerul va reveni cu un telefon ca să afle decizia.

— A cui decizie, doamnă dragă, nu vă dați seama? Pot să iau eu vreo decizie? Pot să hotărăsc eu în locul *managerului?*

— Să hotărască el, sau cine trebuie. Eu am înțeles că chestiunea e practic lipsită de alternativă: trebuie să vină... Așa că socotiți cât vă va trebui pentru a-l înștiința pe *manager* și când voi avea eu răspunsul pentru inginer. E clar că astă-seară sau mâine n-o să-i pot

comunica decât ziua când urmează să primească răspunsul... Și să știu ce să-i spun. Plecați cu cursa de după-amiază. Am înțeles de la Béatrice.

— Nu, n-am discutat nimic, abia a putut să-mi dea locul întâlnirii.

— Aveți un loc pentru după-amiază, insistă ea. Béatrice spunea că-l reține pentru orice eventualitate.

— Nu știu ce să zic, se lamentă Robert. E o situație foarte neplăcută. Cum de n-au putut să se descurce? Să nu fi știut ei că *managerul* nu se poate mișca?...

— Poate c-au știut, dar n-a depins de ei, a depins de profesor.

— Ei știau că *managerul* nu poate, sau nu vrea să se miște. De ce, nu e cazul să discutăm, important e că nu se mișcă, altfel n-ar fi cheltuit atâta cu noi. I-ar fi fost mult mai ușor să vină singur să-și rezolve chestiunea...

— Inginerul unde e acum?

— E plecat pe Valea Prahovei.

— Trebuie neapărat să vorbesc cu el. Era bine dacă-l mai țineați și astăzi aici.

— N-aveam cum să-l țin. I-am spus, dar nici el nu putea să facă altfel decât i-a spus *duduia,* iar ea, la rândul ei, n-avea ce să zică altceva decât a hotărât profesorul; asta am dedus eu din discuția cu el. În rest, nu știu nimic și nu vă pot fi de niciun ajutor...

— Dar dac-aș aștepta eu până sună inginerul? Să

vorbesc eu cu el...

— N-am nimic împotrivă.

— Când vă telefonează?

— Astăzi, mâine... Sau poate poimâine... Nu pot să garantez.

— Doamnă Racotă, trebuie să lămurim lucrurile ca lumea: inginerul ce răspuns așteaptă? Dacă i-am comunicat sau nu *managerului?*

— Ei vor să știe *când vine,* și nu dacă i s-a comunicat sau nu să vină.

— Curios. E posibil ca niciunul dintre ei să nu fi găsit o soluție? Nu se putea găsi? Și mai e o chestiune: de ce-or fi plecat pe Valea Prahovei?

— Ei, asta nu e chiar atât de neînțeles... E mai bine să-și vadă de drum, din moment ce sunt călători.

— Înseamnă că eu trebuie neapărat să plec și să discut cu *managerul.*

— Și eu ce să-i spun inginerului? Când să revină?

— Poimâine, preciză Robert.

— Așa am să le transmit. Și dacă mai intervine ceva îmi comunicați prin Béatrice, spuse ea și se ridică.

20

— De data aceasta, ca să mă mențin în limbajul nostru, al profesioniștilor – Bratu sublinie nuanța

accentului printr-o rotire a brațului într-un cerc cuprinzându-i pe amândoi – am să vă ascult cu maximă pacientă...

— Sper să nu mai aveți – nu dumneavoastră, personal, ci să nu mai existe, realmente – niciun motiv care să vă precipite. Vă puteți bizui pe acordul meu. Nu vreau să folosesc termenul pe care dumneavoastră, probabil, l-ați prefera – colaborare – pentru că mi se pare că nu are o acoperire reală...

— Am reținut și asta... Bratu prelungi pauza, dar Agnès Respigneli nu schiță nicio grimasă, ci începu să vorbească.

— Până la nouă ani am avut o copilărie lipsită de griji, o copilărie de basm, aș putea spune. Mama era o femeie admirabilă, era fiică de podgorean, făcuse școala de menaj unde-a rămas câțiva ani ca pedagogă; avea o deosebită înțelegere a sufletului unei adolescente, înțelegere bazată pe robustețea ei mocănească – așa o tachina de multe ori tata, dar ea nu-i lua-n seamă micile lui răutăți. Nu vreau să spun că părinții mei nu s-au înțeles, dimpotrivă, făceau o pereche pe care o invidiau toți, cred că dacă mama nu s-ar fi prăpădit de tânără – eu aveam zece ani când a murit – altul ar fi fost drumul în viață al tatălui meu, n-ar fi intrat el în poliție, rămânea mai departe inspector comercial și-și găsea acasă mediul și atmosfera care să-i ofere satisfacțiile de care

avea nevoie... Nici drumul meu în viață n-ar fi fost cel care a fost... După moartea mamei, sfătuit și de un frate al său care ajunsese administrator la Institutul „Carmen Sylva”, tata m-a înscris acolo – școală serioasă, cămin, educație, carte și, pe deasupra, cel puțin o limbă străină la perfecție... N-am stat la institut decât doi ani... Am fost obligată să abandonez după un scandal rușinos. Un profesor, Belcescu, încercase să mă seducă – un laș, îi era teamă să fie bărbat și traumatiza pe bietele eleve; eu îl respinsesem categoric, știam ce intenționa să facă, mi se confesase o colegă, Olga Iamandi, dac-ați auzit, a ajuns crainică la BBC, o fată strălucitoare, și știam ce-aș fi avut de suferit dacă acceptam tentațiile lui Belcescu. Nu numai că l-am respins, dar intrigată de impertinența lui, i-am spus lui tata, între timp devenit comisar la poliție. Nu vă imaginați ce scandal a fost în stare să facă: l-a luat pe profesor de reverul hainei și l-a târât în cancelarie ca pe un vagabond. Doamna Alivotti îngălbenise. „Cum ți-ai permis, domnule, să batjocorești fetele pe care statul ți le-a dat în grijă ca să le înveți carte? Ce ești dumneata, profesor sau corupător de minore?” „Vă rog mai liniște, domnule comisar, mai liniște”, încercase biata doamnă Alivotti să-l tempereze. Tata era pornit; parcă era la el la poliție, răcnea de se-auzea până-n capătul celălalt al clădirii. Alarmat de tapajul făcut de tata, a venit în cancelarie secretarul

institutului, domnul Iscru, fost ofițer de carieră, care și-a dat seama despre ce e vorba și l-a luat pe tata din scurt: „Domnule comisar, insultați în public un profesor al institutului nostru? Dumneavoastră nu vă dați seama că ceea ce faceți acum se cheamă calomnie? Ce elemente aveți?”. „Fiica mea, i-a răspuns sigur pe sine tata, ce altă probă vreți, din moment ce fata îmi spune c-a ademenit-o... „*Așa,* domnule profesor?!”. „E o calomnie, doamnă directoare, și domnule secretar, ceea ce-și permite domnul comisar... Cum „Domnule comisar, l-a somat secretarul institutului pe tata, vă-nchipuiți c-aș fi capabil de o asemenea josnicie?!...”. Aveți obligația să vă retrageți acuzațiile, altfel suntem nevoiți să ne-adresăm parchetului...”. „Da, foarte bine, adresați-vă... Ne vom întâlni la parchet și-acolo vom discuta altfel, domnule.” Când a auzit de parchet, doamna Alivotti i-a implorat să discute civilizat, să se vadă cu calm despre ce e vorba și ce se poate face, pentru că chestiunea putea duce nu numai la compromiterea prestigiului unui profesor, ci și la lezarea pe viață a unor suflete de copii... Tata n-a cedat, a cerut să se facă imediat confruntări... Eu am spus – cu jenă, vă-nchipuiți în ce situație eram – ceea ce se-ntâmplase cu mine, dar Olga Iamandi a negat; a negat pur și simplu. Și lucrurile au luat o cu totul altă întorsătură; extrem de neplăcută pentru mine. Așa încât am fost obligată să abandonez... Nu mai puteam

suporta atmosfera din școală, ironiile fetelor, care mă considerau unica vinovată c-am clămpănit ca o rățușcă, și privirile false ale profesorilor, obligați să-și ascundă fie compătimirea, fie disprețul, ca să evite, după sfatul doamnei Alivotti, orice discuție despre cele petrecute. Întâmplarea aceasta m-a pus în fața unei dileme chinuitoare: făcusem eu bine ce făcusem, că fusesem sinceră și curajoasă, sau ar fi trebuit s-accept, cu umilință, ca toate celelalte, fără nicio remușcare? Cum era mai bine să pornesc în viață: ca o ființă integră, pură, castă – așa cum știam că fusese mama mea – sau ca o oarecare – gen Olga Iamandi – interesată, fățarnică, cinică? Nu aveam cu cine discuta, nu aveam cu cine mă sfătui și, treptat, treptat, ispita m-a învins... înțelegeți ce vreau să spun... Șansa mea a fost că în acei ani de derută mi-a ieșit în cale un suflet adevărat, Emil Cumpănașu, un băiat extrem de delicat, inteligent, sincer, corect de care m-am îndrăgostit și cu care m-aș fi căsătorit dacă nu intervenea plecarea cu Stamatescu... Doi ani fusesem buni amici, doi ani de prietenie frumoasă... Emil are, acum, o familie onorabilă, e profesor universitar – m-am interesat de el cum am ajuns în țară... Mă simt vinovată față de el, cu toate că atunci când i-am spus că plec, că sunt obligată să plec, el m-a-nțeles... Nici el, nici ceilalți n-au crezut că n-o să ne mai vedem, că drumurile noastre se vor despărți definitiv... Tata îmi garantase că-

n cel mult doi ani suntem înapoi, Stamatescu la fel...

— Și totuși de ce-ați acceptat plecarea?

— Tata mi-a spus că el nu mai poate rămâne în țară; de la o zi la alta se aștepta să fie arestat. Trebuia să fugă – adică să fugim – până se limpezesc lucrurile. Plecarea amândurora era extrem de dificilă și, cum se ivise ocazia oferită de Stamatescu, și cum Stamatescu și Dragodan discutau de trimiterea lui tata ca de o chestiune foarte certă, de-o lună, două, am acceptat... Eram convinsă că e o soluție convenabilă, că tata va veni și în cel mult doi ani mă voi reîntoarce... N-a fost să fie așa. Nici nu mi-am pus chestiunea, evenimentele au avut curs bezmetic, s-au succedat pentru mine și micul meu univers într-un ritm uluitor. Nu aveam de ales, trebuia să accept cu toate consecințele o situație similară cu a cartoforului intrat în joc care are limpede perspectiva dezastrului, dar care nu se poate dezlipi de le masă, își amanetează tot, și-o face cu voluptate, cu stoicism, nu marcat de umilință și deznădejde – pentru a rămâne la masa de joc... „Cartea noastră este una” spunea nu mai țin minte cine. Cu această carte, cu iluzia ei, m-am hrănit multă vreme... Lumea în care descinsesem, împreună cu Stamatescu, era fascinantă; locuiam într-o stațiune montană, Stamatescu moștenise acolo o vilă elegantă – păcat c-a vândut-o, putea foarte bine s-o includă în circuitul turistic și tot era mai

câștigat, l-au tentat banii, un sfert de milion; era o construcție solidă, în stil maur, confortabilă și plasată într-un decor splendid... Trăia încă Sylverin-mutti, subreta contesei, ea era animatoarea vieții la castel – recepții, supeuri, picnic-uri, și extraordinarele partide de vânătoare, de pescuit, de călărie, tenis, nu mai vorbesc de linia menajului, începând de la micul dejun, până la licoarea și pișcotul de fructe de la miezul nopții, totul era rânduit și supravegheat cu severitate de Sylverin-mutti; nu-i scăpau nici micile dorințe ale musafirilor, ei i se încredințau confidențele care trebuiau strecurate celui vizat, ca și contraconfidențele, ea era cea care intervenea cu sugestii, sau dirija, din umbră, întâlnirile fatale, așa cum a avut grijă să-mi ofere mie ocazia întâlnirii cu Salvatore Respigneli – vedeți, îi aminti ea, cu o notă de reproș, lui Bratu, numele de pe pașaportul meu nu e o ficțiune!

— Salvatore era un nepot al contelui, de aceeași vârstă cu mine, student la conservator, băiat fermecător, un partener ideal alături de care mă simțeam excepțional, și zilele se scurgeau într-o adevărată euforie, nu-mi mai trebuia nimic, nu mă interesa nimic, nici soarta tatei, nici tensiunile familiei Stamatescu, nici lamentările celor care roiau în jurul lui și-l tapau în contul serviciilor pe care, cândva, erau gata să și le ofere, nu mă interesa absolut nimic; protecția lui Salvatore era tonică, îmi

întreținea iluzia detașării de servituțile la care erau supuși ceilalți, vocația acțiunii îmi era străină, preferam meditația, reveria, citeam foarte mult, fără niciun criteriu și ascultam muzică, Salvatore era un vrăjitor, ceea ce scotea el din claviatura pianului era dumnezeiesc. Așa s-au scurs aproape doi ani, până când Sereia, cu simțul ei de castă, a intuit perspectiva amiciției noastre și i-a cerut lui Salvatore să-și tempereze sentimentele față de mine, o intrusă care atenta la prestigiul blazonului și putea compromite cariera artistică a lui Salvatore. Evident, Salvatore a ripostat, îl deranja imixtiunea verișoarei sale în viața lui personală, i-a declarat solemn că mă iubește și n-a ezitat să-i destăinuie intențiile... Naivul, nu bănuia rapacitatea și abilitatea mafiotei: în două luni a reușit să ne izoleze și să ne azvârle la mii de kilometri unul de celălalt. Salvatore a plecat peste ocean, primise o bursă din partea fundației Rockefeller, iar eu cu o bursă Stamatescu în Republica Federală, la un institut de... dresaj intelectual, despre care aș prefera să nu vorbesc acum, bănuiți cred motivul. Intențiile lui Stamatescu erau mari și generoase, din punctul lui de vedere, îmi rezervase rolul de consilier pentru operațiunile necomerciale ale companiei „Anabifa” – ceea ce n-am putut refuza, nu aveam alt mijloc de existență – și mă recomandase pentru a reprezenta, în comitetul român,

emigrația feminină – se agita chiar ideea înființării unei societăți independente a femeilor, pe care ar fi trebuit s-o prezidez eu, – obligațiuni care mă depășeau, nu aveam pasiunea militantismului și am refuzat categoric. Nutream, în sinea mea, speranța unei revederi cu Salvatore și-a reluării amiciției noastre. Destinul m-a trișat, mi-a oferit o izbândă nimicitoare; Salvatore s-a înapoiat, era însă mult schimbat, slăbit, vigoarea îl părăsise, numai în fața claviaturii redevenea cel de altădată, oricum, revederea m-a entuziasmat, am jubilat deopotrivă, ne-am căsătorit, am devenit doamna Respigneli, eram în culmea fericirii, fără să-i bănuiesc fragilitatea, miezul amar, putred. Salvatore și-a cerut iertare, m-a implorat să-l înțeleg, iubirea noastră fusese pentru el o himeră blestemată, vinovăția renunțării îl terorizase și nu văzuse altă modalitate a ispășirii decât aceea de a-mi lăsa numele său și-a-nchide ochii știindu-se soțul meu... L-am înțeles, sincer l-am înțeles, ar fi fost inuman să procedez altfel, deși am suferit enorm pentru ezitarea lui, putea foarte bine să-mi mărturisească starea în care se afla, îl iubeam și aș fi acceptat căsătoria fără nicio rezervă, deopotrivă cu sentimentul prețuirii pe care, indiscutabil, îl merita noblețea reîntoarcerii lui.

În tot acest timp, Stamatescu a fost extrem de atent și generos. Era în solicitudinea lui și un calcul, căci eu eram văduva nedorită a verișorului Sereiei, oricând

capabilă să revendic anumite drepturi. Nu mă interesau însă, n-aveam de gând să inițiez nicio dispută, ar fi-nsemnat să invoc memoria lui Salvatore, să-mi scormonesc singură rănile sufletului. Am continuat să lucrez la „Anabifa” ducând o viață modestă, decentă, fără a mă claustra – eram tânără, în definitiv, și viața e înainte de toate sălbatică, o poți tempera, o poți domoli, dar niciodată n-o poți supune, talgerul acela divin ne ispitește și atavicul țipă, strigă, ne biciuie – și deși fără perspective, eram mulțumită de mine însămi, îmi găsisem un echilibru. Era starea mea de spirit când, acum trei ani, Stamatescu mi-a avansat propunerea de a mă trimite în țară. Nu mi-a spus pentru ce anume, a vrut să știe numai dacă accept ideea ca atare. Până atunci nu mă gândisem la o revenire acasă, deși, trebuie să mărturisesc, de multe ori mă cuprindea dorul de țară, de lumea de aici, de parfumul anotimpurilor de la noi, mai ales primăvara, când visam miresmele salcâmilor și mă vedeam alergând prin iarbă după fluturi. Ideea nu era inacceptabilă, nu aveam motive s-o resping, voiam însă să-i înțeleg rațiunea... Perspectiva unei reveniri în țară, chiar înainte de a-i pricepe adevăratele motive, mi-a schimbat mult optica, mă situase într-o. Zonă de echivoc convenabil, de așteptare promițătoare, ceva asemănător febrilității care mă cuprindea, în copilărie, cu mult înaintea crăciunului. Și așa cum atunci

încercam să aflu cam ce jucării mi-aduce moșul, începuse să mă obsedeze mobilul trimiterii mele în țară...

Eram foarte atentă la tot ce întreprindea Stamatescu, devenisem circumspectă. El, la rându-i, îmi suspecta, îmi controla relațiile, mă prevenea, îmi atrăgea atenția – v-am amintit de episodul cu Hewston – ceea ce mă convingea asupra intenției lui de a juca pe mâna mea o carte mare. Câteva motive începuseră să se contureze, dintre care două foarte limpezi: mai întâi, despărțirea de Sereia, ea se-ncurcase cu un armator mexican, plecase cu el și ceruse divorțul, ceea ce nu-i periclita poziția, dar oricum îi înjumătățea disponibilitatea. Era, după aceea, angajarea tot mai activă a companiei în relații de afaceri cu firma „Narding Exploration”. Angajare care era un fel de ecuație cu două soluții, lovitura sau falimentul. Totul depindea – începuse el să mă inițieze – de rezistența combinației până la aducerea din țară a documentelor lăsate de Mațeicu – nu era încă vorba de seif, de pădure, de cifru și toate câte-au fost scoase, una câte una, până la hotărârea definitivă a plecării... Chestiunile acestea nu mă angajau direct; mă intriga numai regia de calitate îndoielnică. Stamatescu avea nevoie de mine, dorea să-i devin asociată nu pentru că eram un consilier cu minte luminată, cum mă tachina el, nici pentru că eram doamna Respigneli, ci

pentru că eram văduva Respigneli; avea nevoie de calitatea mea de văduvă de care să se prevaleze în meandrele partajului. Când i-am înțeles intenția în adevărata ei abjecție, m-am hotărât să pun în joc toată arta, toată inteligența și toată răutatea de care sunt capabilă pentru a-i administra o lecție usturătoare... După ce am refuzat acreditarea mea ca lideră feminină la comitet. Stamatescu mă etichetase drept eșecul lui politic. Ei, bine, mi-am zis, hai să-i fiu eșecul lui total și lamentabil... Așa am ajuns să accept venirea, așa am ajuns în România, bineînțeles după îndelungi ședințe de pregătire. De adevărată instrucție, de repetiții, de simulări și alte soiuri de testări, pentru a înțelege bine schema și a fi pe deplin pregătită pentru o misiune, atât de importantă și-atât de riscantă... Cam asta ar fi... Pe scurt, ca la școală... Sau, fără supărare, ca la poliție...

— Interesant, murmură Bratu. Foarte interesant. Păcat însă că eșecul lui Stamatescu n-o să-l savurați așa cum l-ați gândit.

— Nu cred... Nu cred că vine. E prea laș, ca să-ndrăznească. Deși, v-am mai spus, era măgulit când i se spunea *manager,* și are certe calități de *manager,* calculele lui îndrăznețe operează dincolo de persoana mea. M-aș bucura să fiu contrazisă...

— De abandonat nu poate să vă abandoneze.

— O, nu, în niciun caz... Va trimite pe cineva.

— Numele de Robert vă spune ceva?

— Nu, n-am auzit.

— Acest Robert a fost deja trimis.

— Nu știu pe cine urma să trimită. Nici pe Haupt nu l-am cunoscut, am știut numai că va veni și parola de recunoaștere. Iar din restul *schemei,* numai telefonul la Claudia, pe care trebuia să-l dau eu, dar am preferat să-l trimit pe inginer, gândindu-mă la finalizarea schemei mele.

— Pe Claudia o cunoașteți?

— Nu. Stamatescu mi-a dat numai numărul de telefon și numele. Nu știu nici cum o cheamă de fapt, nici unde locuiește...

— Dar pe Béatrice?

— Acum aud pentru prima oară de acest nume.

— Spuneți-mi, Stamatescu nu prea se simte bine?

— Nu. E zdravăn, tipul e fără scrupule, n-are timp de remușcări.

— Profesorul a-nțeles că e cam pe ducă.

— De unde! I-am spus eu că Stamatescu are zilele numărate, ca s-accepte propunerea mea. Credeam că-l înduplec.

— N-a cedat nici în fața pistolului.

— Nu știu ce-ar fi făcut dac-apucam să-l somez... Cred c-ar fi cedat. Calculasem eu schema: după ce deschide seiful, îl somez și împărțim pe loc: el hârtiile,

eu valorile...

— Și dacă n-ar fi cedat?

— Nu știu. Probabil că începeam să parlamentăm în legătură cu venirea lui Stamatescu. Mațeicu asta mi-ar fi cerut.

— Dacă peste câteva zile vă vom invita la primirea lui Stamatescu ați accepta?

— Nu-ndrăznește Stamatescu să vină...

— Dumneavoastră înșivă spuneați că miza pe documentele profesorului Mațeicu ca pe o unică șansă. Probabil că relațiile lui cu partenerii de afaceri nu mai rezistă. N-are altă cale. Așadar, dacă vine...

— Merg la aeroport cu multă plăcere. Numai să știu dinainte, ca să am și eu timp pentru o mașină de călcat.

— Fiți fără grijă. Din această seară veți avea toată garderoba la dispoziție.

— Nu știu ce să cred... Am impresia că nu-mi vorbiți ca un profesionist.

— Ba da, numai că, vedeți dumneavoastră, sunt profesioniști și... profesioniști... N-am învățat toți după același manual...

21

Vizita matinală a inginerului o surprinse pe Claudia și-i strecură o vagă temere. Nu se aștepta, după discuția

lor din ajun, și mai ales, știindu-l plecat cu Ana Marina; pe Valea Prahovei, să-l revadă atât de repede.

— Ce s-a întâmplat, domnule inginer?

— Nimic deosebit. Am vrut să vă sun, dar m-am gândit că la ora asta aș putea să deranjez pe ceilalți ai casei și-am preferat să vin direct.

— N-ați mai plecat?

— Ba da, numai că eu a trebuit să revin să dau un telefon profesorului, el nu e aici, știți lucrul acesta, și să-l previn ca nu cumva să plece tocmai acum. Și-am zis că nu strică, dacă tot sunt aici, să trec pe la dumneavoastră. Sper să nu deranjez.

— Poftiți! îl invită Claudia neavând încotro.

— Am zis că e mai bine să vin acum de dimineață, continuă Haupt să se explice, în timp ce pășea prin micul vestibul spre camera de zi, pentru că mai târziu... știu ce-nseamnă gospodăria, cumpărături, treburi... Vă faceți singură menajul, nu?

— Vorbiți mai încet, evită Claudia răspunsul, să nu ne-audă tata. Nu prea se simte bine astăzi, a avut o noapte foarte agitată, săracul, nu știu ce să mai fac cu el, din zi în zi boala avansează. Să vedem dacă mi-a adus Lyogen, mi l-a recomandat mai de mult cineva, dar pân-acum n-am făcut rost, am rugat-o pe Béatrice să-i zică domnului Robert, poate nu uită, ar fi bine, cine știe, l-o mai liniști puțin, prea mult s-agită, prea mult se

chinuie...

— Regret că n-am cum să vă ajut, sugeră Haupt abandonarea temei.

— O, nu, nu de asta v-am spus, sunteți amabil, dar nu mă pot ajuta nici medicii... Asta-i e dat lui, să-și chinuie bătrânețele. Ce să mai zic!... Să vedem dacă domnul Robert o să facă ceva... El a plecat aseară și, probabil, el sau altcineva, *managerul,* cum îi spuneți dumneavoastră, va sosi poimâine.

— Vine pentru servietă, nu?

— Da, sigur, iar cu ocazia asta poate-mi aduce și mie medicamentul.

— Și nu v-a spus exact când vine?

— Poimâine, la unu și jumătate sau la cinci...

— Ar trebui să știm exact, noi nu putem să ne expunem.

— Vreți să mergeți la aeroport?

— Neapărat.

— De la Béatrice am înțeles că vor veni mai întâi la noi și de aici or să ia legătura cu dumneavoastră.

— E prea complicat. Nici nu știu de ce atâtea farafastâcuri pentru o nimica toată.

— Să ziceți mersi că domnul Robert a fost om de-nțeles. Nu el a făcut încurcătura, dumneavoastră ați venit cu pretenții. Dacă totul mergea așa cum se stabilise, nu era nicio bătaie de cap.

— Aveți impresia că știți cum era stabilit?

— Da, era o chestiune simplă: mi-aduceați mie servieta, domnul Robert o lua de la mine și asta era totul...

— Toată povestea asta mi se pare curioasă, și toate încurcăturile pe care nu știu cine le pune la cale... Cine v-a spus că servieta ar urma s-o aduc eu?

— Domnul Robert...

— Când?

— Săptămâna trecută.

— A mai venit, deci, o dată?

— De două ori.

— Adică atunci și acum?

— Nu, acum a fost a treia oară. Prima dată a venit acum două săptămâni cu Béatrice, nu știam cine e, mi l-a prezentat Béatrice, ca o cunoștință a ei, funcționar, zicea, la nu știu ce agenție, în străinătate, venit pentru câteva zile în țară să-și revadă prietenii. Foarte drăguț, amabil, simpatic, dar nimic despre povestea dumneavoastră, nici cel puțin o aluzie. Săptămâna trecută au venit din nou și-atunci mi-au spus cam despre ce e vorba, c-o să-mi dea telefon doamna, c-o să vină inginerul Haupt, să-mi lase o servietă și el, domnul Robert, o s-o ia de la mine. Ce era să zic? Foarte bine. Când am desfăcut pachetul cu mica atenție pe care mi-o adusese domnul Robert am intrat la idei: stai,

domnule, aici nu e chiar așa, un fleac de comision... Și-am rugat-o pe Béatrice: dragă, să nu mă bage pe mine în cine știe ce *combinație,* că n-am timp de-așa ceva și-n situația-n care sunt numai emoțiile-mi lipsesc. „Fii serioasă, nu e nicio combinație, vine omul, îți lasă servieta – tu habar n-ai ce e-n ea – domnul Robert o ia și-asta e tot...” Mi-a mai spus ea și altele, n-am lăsat-o eu chiar așa, vă-nchipuiți că nu e de loc plăcut pentru noi, în situația în care suntem, să avem neplăceri cu autoritățile.

— Bine-ar fi...

— Ce vreți să spuneți?

— Bine-ar fi să n-avem neplăceri cu autoritățile... Asta vrem și noi. Numai că... se mai pot întâmpla și-ncurcături.

— Ce-ar putea să mi se-ntâmple? Eu știu de la Béatrice că e un simplu comision.

— Credeți că eu știu ce se află-n servietă? Habar n-am. Ar putea să fie un simplu comision, dar s-ar puțea să fie și altceva. Și-atunci?!... Treaba lor, dac-o fi ceva, să se descurce...

— Nu știu ce să mai cred. Eu și Béatrice ne cunoaștem de-o viață, nu mă-mbrobodea ea tocmai pe mine... Dar dacă stau și mă gândesc mai bine... Uite, ieri, domnul Robert n-a mai venit aici. M-am întâlnit cu el la cofetărie.

— De ce?

— Tocmai că nu știu. Mi-a dat telefon Béatrice să mă duc urgent la terasa „Violeta” că m-așteaptă *cineva* acolo. Nu-mi ardea mie de cofetării și terase, tata tocmai avea o criză, țipa de bâzâiau geamurile, mâncarea era pe aragaz, rufele-n mașină, cine să se gândească la plimbare, eu m-așteptam c-o să vină după-masă, așa stabilisem cu Béatrice. Când colo, mă pomenesc cu telefonul: du-te urgent la „Violeta”, că te-așteaptă *cineva.* M-am dus: era domnul Robert. I-am spus tot ce trebuia... Nu prea i-a convenit, zicea că e o absurditate și mă-ntreba pe mine cum poate să discute cu dumneavoastră...

— Cu mine n-are ce discuta. M-am săturat până-n gât de toată povestea asta. Nu știu cum o să iasă până la urmă... Mi-e să nu-ncurce lucrurile și pe urmă să scoată castanele din foc cu mâna noastră. A mea și a dumneavoastră...

— Eu nu știu ce vină pot avea. Béatrice mi-a garantat că e vorba de un simplu comision.

— Bine-ar fi să fie-așa, dar nu vedeți?! Ba c-aduc eu servieta și-o ia domnul Robert, ba că vine profesorul s-o aducă, dar numai dacă vine *managerul,* și uite-așa, sunt o simplă rotiță la un angrenaj care-ar putea să scârțâie.

— Domnule inginer, nu știu ce să vă spun.

— Ar trebui să vorbesc eu cu Béatrice. Pot să-i dau un

telefon?

— Telefonul e dincolo și n-aș vrea să-l deranjez pe tata.

— Atunci, lăsați, o sun din altă parte.

— Mi-e să nu se supere... Ea mi-a spus să nu discut nimic, cu nimeni... Nici cu dumneavoastră.

— Sunați-o dumneavoastră și spuneți-i că vrem să știm exact la ce oră vine... E mai bine și pentru dumneavoastră, mergem direct la aeroport, se descurcă ei între ei, acolo, și nu vă mai deranjăm.

— Am să-i dau eu un telefon, sau am să mă-ntâlnesc cu ea să discut. Până poimâine e timp destul...

— Da, este, acceptă Haupt. Și eu am să vă sun poimâine, cam pe la unsprezece, să-mi spuneți dacă a reușit să afle... S-ar putea să afle... în cel mai rău caz, chiar atunci, dimineața, poate să telefoneze colegei ei de dincolo și să-i ceară diagrama, dacă știe pe ce nume vine *managerul*...

— Cum adică pe ce nume?! rămase Claudia năucă.

— *Managerul* o să vină cu acte pe alt nume, nu pe numele lui... Și dacă Béatrice cunoaște acest nume, îi va fi ușor să consulte diagrama.

— Bine, domnule inginer, îl asigură cu docilitate Claudia, total excedată de siguranța de sine și lipsa de echivoc a sugestiilor lui Haupt.

Din biroul comandantului adjunct, prin panoul translucid al ferestrei, panorama aeroportului se dezvăluia ea un uriaș pare ale cărui alei, largi și austere, se desprindeau din platoul intrării și se pierdeau undeva, la orizont, în verdele crud al ierbii. Dintr-o parte, până-n apropierea pistei, înainta un hangar cu acoperișul boltit, pe care atârna greoi, ca o omidă de pâslă, ciorapul alb al indicatorului de direcție a vântului; lângă hangar erau rânduite câteva avionete de deservire, neverosimil de mici față de enorma siluetă a unui turboreactor care aștepta la capătul pistei.

— Uitați-vă, domnule maior, cu un așa tip de avion – biplanul acela azuriu „YR-BNI" – am plecat în expediție. Un zbor de șase ore cu o singură escală, era o performanță pentru anii aceia... Pe-atunci, aviația fascina tineretul, zborul însemna o confruntare directă cu spațiul, trăiai sentimentul unei ascendențe personale în lupta cu natura, chiar dacă erai simplu, pasager, cum eram eu. Acum, în avioanele astea uriașe devii un simplu călător. Avionul, a devenit un vehicul ca oricare altul. Pentru o obligație strictă, trenul e cel mai sfânt: știi când pleci, știi când sosești; cu avionul, dacă Sfântul Ilie se zburlește puțin, se-ntâmplă cum mi s-a-ntâmplat mie...

— Se mai întâmplă și-așa, dar aeronavele moderne decolează și aterizează în orice condiții, poate, cine știe, să fie o ceață joasă și groasă... Dumneavoastră, se adresă. Bratu Anei Marina, ați călătorit mult cu avionul?

— Nu mă pot lăuda... Îmi place mai mult trenul... Toate deplasările în interesele necomerciale ale firmei le facem cu trenul; e mult mai comod, te poți mișca, ai mai multă independență, nu te simți încorsetat, ca-n avion...

Tema modernității și eficienței în transportul aerian continuă să fie dezbătută până ce în difuzorul de deasupra planiglobului ce ocupa tot peretele opus ferestrei vocea crainicei anunță aterizarea cursei RL47. Esplanada din fața aerogării începu să se anime, cei ce așteptau cursa voiau să fie cu câțiva metri mai aproape de locul de coborâre, să poată vedea mai repede și mai bine pe cei sosiți, să le dea un semn că sunt așteptați.

— O, e infernal! exclamă Ana Marina și, ținându-și palmele peste urechi, se apropie de marginea ferestrei, de unde putea observa mai bine atât pista cât și esplanada. Mă mir cum rezistă cei de jos la atâta zgomot...

Vuietul încetă brusc și aeroportul fu invadat de o liniște nefirească, vocile celor de pe esplanadă se auzeau ca niște șoapte răzbătând dintr-un alt spațiu...

— Gata, asta a fost tot, spuse Bratu cu tonul celui care garantează prin autoritatea cuvântului său depășirea

certă a primejdiei. Acum începe... neliniștea... A noastră... Sau cel puțin, a mea... Să vedem! adăugă el și-l invită și pe profesor să vină lângă fereastră.

De aeronavă se apropiase scara-electrocar, ușa se deschise și, după silueta unui oficial al echipajului, începură să coboare pasagerii...

— Să fi venit oare? se întrebă sceptic Ana Marina.

— Asta o să-mi spuneți dumneavoastră, sau domnul Mațeicu, eu nu-l cunosc...

— Deocamdată nu văd pe nimeni cunoscut, murmură Ana Marina.

— A, dar uite-l pe domnul Haupt! exclamă radios profesorul, arătând spre grupul celor ce așteptau. Acolo, lângă amforă... În sacou albastru...

— Da, confirmă Bratu, privind spre locul unde Andronic, cel cu sacoul albastru, și adevăratul inginer Haupt, așteptau sosirea pasagerilor. Dânsul este. Primirea imediată am zis să i-o facă inginerul, el e cel din urmă venit...

— Dar mai e cu cineva, remarcă Ana Marina.

— O cunoștință...

— De-a inginerului sau de-a dumneavoastră?

— De-a amândurora.

— Par foarte bine dispuși...

— Ce motiv ar avea să nu fie?!...

— E om cumsecade, domnule maior, acest inginer,

interveni cu patos Mațeicu. E salvatorul meu, aruncă el o ocheadă spre Ana Marina.

— Domnule maior, precizați pentru domnul profesor dacă acuzații au dreptul la ultimul cuvânt înaintea citirii rechizitoriului, reacționă caustic Ana Marina.

— El m-a salvat, doamnă, declară patetic profesorul. Dacă nu era el, eu eram astăzi cu mâinile pe piept și dumneavoastră după gratii...

— Nu știu dac-ar fi fost chiar așa, domnule profesor.

— Vă rog, vă rog, îi dojeni Bratu, o să le lămurim pe toate la timpul lor... Deocamdată să mai vedem ce e pe jos... Nimic, nu?

— Nu văd pe nimeni cunoscut, se ridică din nou Ana Marina pe vârfuri. A, da' uite că domnul care e cu Haupt face cuiva cu mâna. Extraordinar! Cred că nu mă-nșeală Vederea. Vă rog, fiți atent la tipul cu pălărioară în mână, din stânga scării... îl vedeți?

— Cu servieta diplomat, neagră, remarcă Bratu.

— Acela. Nu cred să mă-nșel. E Willi Schneider... Din câte se spunea, neamț din România, plecat cu frontul. Mă mir că l-a trimis pe el. Nu l-am mai văzut de câțiva ani...

— V-am întrebat de el și mi-ați spus că nu-l cunoașteți.

— De Willi Schneider?! Nu, domnule maior, nu m-ați întrebat, e pentru prima oară când pronunț acest nume.

— E-adevărat, nu i-am zis Willi Schneider, dar de întrebat v-am întrebat...

— Nu-mi dau seama.

— V-am întrebat de domnul Robert. Și mi-ați spus că nu-l cunoașteți, că n-ați auzit de acest nume.

— Da, asta știu că m-ați întrebat. El este acel Robert?

Bratu nu-i răspunse. Urmărea preocupat semnele prin care Haupt răspundea celor ale lui Robert și încerca să deducă dacă Andronic știa pe cine întâmpina, în realitate, mai exact, dacă inginerul avea cunoștință de adevărata identitate a lui Robert și dacă i-o dezvăluise lui Andronic. După lejeritatea gesturilor lui Haupt și calmul lui Andronic se părea că, deocamdată, pentru amândoi Robert e Robert.

— Acela ziceți că e domnul Robert de care m-ați întrebat? reveni Ana Marina obsedată de coincidență.

— Da, el e.

— Curios! Nu știu de ce-a apelat la el! E Willi Schneider.

Pasagerii începură să se îndrepte spre sala ghișeelor. Robert, alias Willi Schneider, pășea dezinvolt, cu pălărioara de pai și o servietă diplomat în aceeași mână, pe cealaltă fluturând-o din când în când spre Haupt și însoțitorul său.

— N-a venit deci, spuse Bratu în clipa în care de pe scara avionului coborî ultimul pasager.

— V-am spus eu că Stamatescu nu se mișcă, savură discret Ana Marina propria-i prezumție.

— N-a venit *acum*... Mai este după-amiază o cursă...

— Venim și după-amiază, se oferi profesorul, ca și cum de prezența lor pe aeroport depindea sosirea lui Stamatescu.

— Nu știu dacă mai e cazul. Poate-o să-l lăsăm numai pe inginerul Haupt.

— Și pe domnul celălalt, iscodi Ana Marina.

— Evident, fără el Haupt n-o să se descurce.

— Era de bănuit, își încercă din nou Ana Marina perspicacitatea.

— Pentru curiozitatea dumneavoastră, iată vă răspund: era într-adevăr; lesne de înțeles. Însoțitorul domnului Haupt este un coleg de-al meu, locotenentul-major Andronic, un băiat formidabil, vă garantez eu, care-l cunosc de când și-a-nceput cariera. Veți avea onoarea să-l cunoașteți personal...

— Andronic! declamă Ana Marina. Ce nume frumos, Andronic!

*

La ieșirea din vamă, Robert își roti privirea prin rotonda aerogării. Cine l-ar fi văzut de aproape și i-ar fi descifrat fizionomia și-ar fi putut da seama că nonșalanța sa era sever controlată de convingerea că cineva avea să-l întâmpine, situație în care el trebuia să-

și manifeste surprinderea. Ceea ce nu reuși întru totul să-și impună în clipa în care se apropia de el, cu brațele deschise, inginerul Haupt.

— Ce faci domnule?! preveni Robert, stupefiat de intenția lui Haupt de a-l îmbrățișa.

— Excelent, aș putea spune! Vă așteptăm...

— Mă așteptați chiar pe mine? făcu el măgulit.

— Pe oricine, dar pentru că dumneavoastră ați venit, e pentru mine *personal,* sublinie Haupt, un motiv în plus de satisfacție. Ați călătorit bine?

— Oarecum, zise Robert și-l împinse discret pe Haupt spre chioșcul de ziare. Vreau să iau și eu „Sportul" de azi, justifică el, să vedem ce-au făcut aseară băieții lui Herera la München.

— Au ciupit un punct, îi furniză inginerul, prompt, informația. Magul i-a ținut în șah cu drăcia lui de beton... S-a terminat cu spectacolul în fotbal, făcu Haupt, decepționat... Corrida, asta a ajuns fotbalul.

— Fotbalul e industrie, domnule, punctă Robert esențialul și se așeză la rând. Nu contează jocul. Punctele. Rezultatul. Vremea tangoului a apus și-n sport. Ce, parcă numai fotbalul a ajuns corrida?!

— Până și atletismul, se alătură Haupt și, văzându-l pe Andronic că se așază în spatele lor, continuă cu același patos rechizitoriul sportului de performanță.

— Și pe-aicea?! profită Robert de-o pauză în pledoaria

lui Haupt.

— Vă așteptam...

— Pe mine? întrebă el lejer. Chiar m-așteptai pe mine?

— Pe oricine, deocamdată. Plus *managerul,* nu se sfii inginerul să-i dezvăluie.

— Ce să caute?...

— La întrebarea-asta nu pot să răspund. Adică, aș putea, reveni Haupt, dar nu este cazul.

— Chiar te-aștepți să vină?

— Nu mai zic nimic. Dacă faci atâta pe misteriosul, n-am ce să mai discut, făcu Haupt.

— Stai, stai, n-o lua așa... Ia spune, ce iei, „Sportul” sau și „Scânteia”?

— Nu iau nimic, menținu Haupt înălțimea tonului și așteptă până ce Robert își luă ziarele și porniră spre ieșire.

— Te-ai descurcat bine, am auzit, reluă împăciuitor Robert.

— Cum am putut și eu.

— Ți-am spus eu că te fac om, fiule, să nu uiți.

— Și *managerul?* evită Haupt aprecierea meritelor pe care și le aroga Robert, *managerul* când s-arată?! Bătrânul e căpos, să știi, îi șopti el complice, nu dă nimic, absolut nimic până nu vine el... Degeaba i-a făcut duduia fel de fel de promisiuni. Bătrânul nici nu vrea să discute.

— Om o să fii, să știi... După treaba asta, o să discuți numai de la distanță... De la mare distanță...

— *Managerul* când vine, domnule? Ți-am zis, bătrânul e turc și nu acceptă nicio discuție dacă nu e și el...

— Așa că mie trebuie să-mi mulțumești, continuă Robert imperturbabil, jocul. Lozul o să fie mare, mare de tot, nici nu-ți dai seama.

Haupt nu mai insistă, intuise mobilul disimulării lui Robert, insul se gândea deja la ce va fi *după aceea,* de unde deducția clară că *managerul,* fie că a venit cu un machiaj bine pus la punct, fie că va sosi cu o altă cursă... în fața aerogării, Robert își roti privirea, discret, peste spațiile de parcare.

— Ai mașină?

— Nu, am venit cu troleibuzul.

— E bine. Eu te las... Trebuie să mă-ntorc la cursa de cinci... Restul rămâne așa cum a fost stabilit... O să mai discutăm noi... Ceau! flutură Robert palma și se-ndreptă spre parcarea din stânga, unde-l aștepta o mașină a agenției.

Partea a treia

1

— Vasăzică, Eugen Stamatescu sosește cu cursa de

după-amiază, iar acest Robert nu este altul decât Willi Schneider. Într-adevăr, interesant, căzu de acord colonelul. Trimiterea lui Schneider trebuie să aibă o motivație foarte serioasă. Sau venirea lui, pentru că e posibil să nu fi fost trimis ci pur și simplu să fi venit, decizia să-i fi aparținut exclusiv, depinde de locul pe care-a reușit să-l ocupe în ierarhia respectivă și de statutul pe care și l-a creat. Cartea pe care-o joacă Stamatescu este, într-adevăr, o carte mare, el nu-și putea îngădui nicio concesie. Pentru a scoate în afara riscului problema, a optat pentru riscul omului. Avea nevoie de un om capabil, în care să aibă încredere, și se pare că în afară de Schneider nu avea un altul.

— Din câte-am înțeles, își îngădui Andronic, tipul e uns cu toate alifiile... Dacă e-adevărat ce se crede despre legăturile lui cu amiralul, înseamnă că știe multe...

— E aproape sigur c-a lucrat cu rețeaua lui, confirmă Bratu. Dragodan are încă multe de spus despre Schneider.

— Așa încât, își continuă colonelul raționamentul, e greu de presupus că Schneider a trecut cu arme și bagaje în solda operațiunilor pur comerciale ale lui Stamatescu și numai atât. Vreau să spun că mi se pare mult mai aproape de adevăr varianta unei inițiative a lui Schneider. Având motivele lui și cunoscând interesele lui Stamatescu, n-a avut altceva de făcut decât să-și

ofere serviciile. Acoperirea a fost, oricum, foarte bine gândită. Și omul a lucrat destul de fin... Racolarea lui Béatrice poate fi reținută ca mostră de abilitate din partea lui... Și de credulitate din partea ei, dacă e vorba de credulitate: dar asta e o altă poveste, o s-o discutăm separat...

— Mai mult ca sigur, nu e vorba de credulitate... Béatrice, argumentă Bratu. A avut și ea niște interese. N-a fost o novice, și-a dat seama pentru ce o solicită Schneider, i-a simțit pulsul și și-a oferit Serviciile mimând credulitatea, pentru ca la momentul potrivit să-și prezinte doleanța: o bursă pentru fiul ei care, spun specialiștii, ar fi un talent autentic, și ea ține neapărat să lucreze cu o mărime de la „Scala" din Milano...

— Trebuie să fim circumspecți, cu ea... Femeia și-a pus toate nădejdile în copil și din cariera lui a făcut unicul ei scop; a vrut să-i arate pârlitului ăla care-a părăsit-o ce e ea-n stare. Ar mai fi și altele, dar la vremea lor... Cert e că Schneider a știut s-o aleagă și-a folosit-o cu abilitate.

— Numai cu Haupt cred c-a greșit-o... Spre șansa mea, e-adevărat, nu-și reținu Andronic remarca, dar a greșit-o. Și asta mă face să am anumite rezerve față de inteligența lui Schneider. De la ce a plecat el atunci când l-a recomandat lui Stamatescu? Nu am niciun dubiu că Haupt a fost angajat la sugestia lui Schneider.

— De unde concluzia?

— Când l-a văzut pe Schneider, inginerul a rămas crucit. Ce știe el despre Schneider, de l-a uluit când și-a dat seama că și el este angajat în manopera lui Stamatescu, e o alta chestiune; important este că Haupt nu știa de participarea lui Schneider. Ceva mai târziu, după ce Haupt i-a spus că Mațeicu și Ana Marina îl așteptau pe *manager* și numai pe el, Schneider i-a șoptit cu subînțeles: „Ți-am spus eu că te fac om." Culmea e că Haupt nu-și amintește să fi avut, acolo, cu Schneider, nici cea mai vagă discuție în legătură cu venirea lui în țară, a avut convingerea că totul a fost lucrat, în ceea ce-l privește, numai de Stamatescu...

— De-aici se mai poate desprinde și o altă concluzie, judecă colonelul.

— Da, anticipă Andronic, se mai poate desprinde și concluzia că documentația profesorului prezintă un mare interes nu numai pentru Stamatescu.

— S-ar putea ca interesul pentru documente să fie al lui Stamatescu, interveni Bratu. Pentru documente ca atare, întări maiorul, iar Schneider și cei pentru care lucrează să fie interesați nu de documente, ci de filiera scoaterii lor din țară.

— Asta e! preciză colonelul.

— Tentativa lui Stamatescu, continuă Bratu, le oferea o ocazie de a restabili contacte părăsite și de a stabili

altele noi.

— E, într-adevăr, o ipoteză. Și dacă se ivește și argumentul ei, datele problemei se schimbă fundamental, sau se întregesc fundamental, pentru că, oricum, documentele profesorului au o mare valoare...

— La capitolul ăsta mai ai ceva, i se adresă colonelul lui Bratu.

— Altceva, concret, încă nu s-a conturat, dar sunt suficiente premise pentru a da curs ipotezei. În primul rând, persoana acestui Schneider. Să nu uităm că în nouă sute patruzeci el a fost trimis din Germania. Familia lui plecase din țară prin treizeci și șase. Iar aici, n-a avut o funcție oficială, a fost un fel de consilier, ceea ce poate să însemne și rezident al Gestapoului, atât pentru rețeaua germană, cât și pentru o alta, sau altele pe care le putea dirija prevalându-se de condițiile pe care i le crea consilieratul său... Sunt convins că dintre cei cu care a avut contacte mai putem discuta și cu alții, nu numai cu Dragodan... în al doilea rând, cred că se poate lua în considerare faptul că Schneider n-a avut cu Stamatescu relații de afaceri, acolo, cu toate că se vedeau foarte des, iar Stamatescu, după convingerea doamnei Respigneli, era excesiv de atent cu el. Odată, părându-i-se suspectă curtoazia lui Stamatescu față de Schneider, care era un oarecare, l-a întrebat dacă nu cumva îi e dator cu ceva, sau dacă, nu cumva îl are cu

ceva la mână, și Stamatescu a pus-o la punct, să-și vadă cuminte de treburile ei. Ea și-a văzut de treburile ei, dar după câteva zile, suspicios cum e, Stamatescu a-ntrebat-o de ce-a apucat-o din senin curiozitatea pentru relațiile lui cu Schneider și dacă nu cumva adevăratul curios e alt cineva, eventual Hewston... Ceva dubios deci în relațiile lor; relații departe de a fi pur comerciale...

— E limpede că Schneider nu e un simplu auxiliar și că interesul lui e dincolo de documentele aflate în seif. Apropo, până nu intrăm în febra acțiunii, cineva să reia imediat cu Dragodan numai pista relațiilor lui cu Schneider. Numai atât și cât se poate de amănunțit. Dragodan e acasă, din câte-am înțeles.

— Da, i-am dat drumul, așa cum s-a stabilit. Am aranjat cu tovarășii de la centrală, dânșii l-au mai ținut vreo două zile într-o chestiune de serviciu, pentru ca absența lui să nu trezească curiozități.

— Trebuie lăsat în continuare așa, cu măsurile pe care le-am stabilit. Cineva să-i ceară amănunțit tot ce știe despre Schneider. Fiecare detaliu care se poate exploata să fie imediat reținut și să fie făcute extinderile de rigoare. Lămurit?

— Lămurit, spuse Bratu.

— Acum, să rezumăm în legătură cu fondul chestiunii. Primirea lui Stamatescu la aeroport va fi făcută de către Haupt și Robert, respectiv Schneider.

Agnès Respigneli e încă pe Valea Prahovei. Unde? Haupt nu știe precis, dar într-o zi, două, se va întoarce... Mațeicu e la Zorleni. În ce-l privește pe profesor, nicio ezitare: e la Zorleni. Și-n felul acesta le oferim, lui Schneider și lui Stamatescu, o seară de liniște... E binevenită și pentru ei și pentru noi.

— Între timp o să fie lămurită și chestiunea flagrantului, așa cum ați ordonat. Se studiază posibilitatea unei încadrări atât pentru documente, cât și pentru valori.

— E bine să știm, pentru orice eventualitate. Mă-ndoiesc însă că vom ajunge până acolo. S-ar putea ca Eugen Stamatescu să nu fie chiar atât de grăbit și să vrea să mai stea câteva zile prin București. Și nu cred că e cazul să-i tulburăm sejurul. Lăsăm totul să curgă normal. Iar dacă insistă să plece imediat, și motivul absenței doamnei Respigneli nu e luat în seamă, vedeți pe cât timp sunt reținute toate biletele spre Zorleni, sugeră colonelul formula.

— Eu aș avea o problemă, ceru îngăduința Andronic – S-auzim.

— Pe Mațeicu trebuie să-l trimitem de-acum la Zorleni. E posibil, din câte-am înțeles, să aștepte acolo câteva zile. Ori, oamenii în comună știu ce s-a-ntâmplat și apariția profesorului va stârni discuții.

— Foarte bine. La glasul comunei nu m-am gândit.

Trebuie găsită o formulă... Nu prea complicată. La o adică, poate ajunge și incognito... Și-așa trăia el ca un pustnic... Te orientezi la fața locului.

— Eu? întrebă surprins Andronic.

— Da, așa am stabilit. Acum n-avem timp de explicații prea multe, dar fii convins că totul e gândit bine.

— E soluția cea mai bună, confirmă Bratu.

— Pe scurt, explică colonelul, au avut în vedere, mai întâi, faptul că Mațeicu trebuie să fie ireproșabil și deci cu el va trebui să discutăm fără nicio reținere tot ceea ce ține de așteptata vizită la Zorleni. În al doilea rând, am avut în vedere și eventualitatea dorinței lui Stamatescu de a-l invita pe profesor aici. Altceva?

— Totul e limpede, întări Bratu.

— Atunci, la treabă. Și aștept vești la ora cinci, îi aminti colonelul lui Bratu.

— Imediat cum sosește, vă raportez.

— Da, pentru că, se destăinui colonelul, și eu la rândul meu trebuie să raportez. Și trebuie... Aici se încheie de fapt dosarul „Fabiana”.

2

— O, mă bucur că vă văd, domnule Haupt, se ridică și-l întâmpină radios Mațeicu. Tocmai le spuneam,

adineauri, și dânșilor: dacă nu interveneați dumneavoastră, astăzi eram în lumea celor drepți.

Andronic zâmbi îngăduitor, jenat parcă de îndatorarea pe care i-o mărturisea profesorul, și aruncă o privire întrebătoare spre cei doi. Subofițeri, amândoi în civil, cu care Mațeicu se întreținea.

— Luați și dumneavoastră loc, îl invită Mațeicu, că am impresia că domnul colonel e destul de ocupat.

— Da, e puțin ocupat, în câteva minute cred că se eliberează.

„Inginerul” se așeză alături de profesor, pe canapea, și cei doi subofițeri își cerură îngăduința să se retragă. Câteva clipe stărui o liniște incertă. Lumina palidă a amurgului, filtrată prin gălbuiul de miere al perdelei de tul, invita, parcă, la reculegere.

— Da, să știți, reluă Mațeicu, convingerea mea e că dacă dumneavoastră n-aveți prezență de spirit și nu-i descifrați intențiile, doamna trăgea fără să clipească...

— Oricine-n locul meu ar fi făcut la fel, domnule Mațeicu.

— Nu știu. Deciziile de-o clipă sunt cele mai imprevizibile... Omul orbit de șansă, sau ceea ce crede el că poate fi șansa vieții lui, nu apelează decât în cele din urmă la rațiune, clipa îl face robul instinctului, iar instinctul... ce să vă mai spun, știți cât e de sălbatic... Ați fost în clipa aceea, om; mi-ați salvat viața. Pentru că –

reveni el cu patos – să știți, scorpia trăgea, nu se gândea la nimic și trăgea.

— Nu cred c-ar fi fost în stare!

— Oho! Cum să nu fie! Dacă nu interveneau dumneavoastră... Vă spun: norocul meu, a fost prezența dumneavoastră de spirit. Pe mine, nu vă supărați că vă spun, faptul m-a surprins; nu mi-am închipuit. Poate că, la drept vorbind, aveați și dumneavoastră un profit din deturnarea pe care scorpia o intenționa, prin lichidarea mea, și nu erați chiar străin de planurile ei.

— Sincer să vă mărturisesc, nu eram deloc străin, cunoșteam tot, chiar mai mult decât cunoștea ea.

— Știați deci că vrea să mă lichideze?

— Asta, nu, la asta nici eu nu m-am așteptat. Era o nerozie să tragă.

— Dar cum era ea atunci stăpânită de demonul posesiunii – nu v-amintiți că-i scăpărau ochii? – ar fi apăsat pe trăgaci fără să se mai gândească la nimic... Sau se gândea ea, dar cine știe la ce manoperă... Mie, să știți, în momentul în care mi-a propus târgul acela rușinos – eu să rămân cu documentele, ea să ia valorile, pentru că Stamatescu ar fi murit, – m-am gândit că și dumneavoastră sunteți cointeresat, că erați în cunoștință de cauză, și-ar fi fost normal s-o sprijiniți...

— Am sprijinit-o, și și-acuma o sprijin, dar nu puteam s-asist neputincios la un act criminal... Era de datoria

mea, domnule profesor, s-o împiedic.

— Le-am spus și domnului colonel, și domnului maior, și-am insistat să se rețină ca o circumstanță atenuantă intervenția dumneavoastră salvatoare. Nu am căderea să apreciez, dar sunt convins că se va ține seama atât de faptul obiectiv, cât și de cererea mea expresă.

— Vă mulțumesc, domnule profesor. V-au mulțumit și tovarășii pentru modul în care ați procedat. Orice bun român așa ar fi procedat. Iar în ceea ce mă privește sunt dator să vă mărturisesc, acum, când totul sau aproape totul s-a lămurit, că nu mi-am făcut decât datoria, am procedat așa cum ar fi procedat oricare dintre tovarășii mei...

Profesorul tresări și-l privi pe inginer cu ochi iscoditori; auzise, oare, bine? Limbajul inginerului era cu totul străin de cel ce era Haupt și avea, de aceea, o rezonanță stranie.

— Sincer să fiu nu știu ce să spun și nu știu ce să cred.

— Ca să puteți crede cu adevărat am să vă spun numai atât: dacă în locul meu era oricare dintre tovarășii mei, la fel ar fi procedat, absolut la fel, dar dacă în locul meu era inginerul Haupt, cel adevărat, nu vă garantez ce s-ar fi-ntâmplat.

— Domnule inginer! exclamă, deconcertat, profesorul.

— Da, am fost la aeroport și l-am primit pe Schneider.

— Știu că e greu să acceptați, acum, drept realitate o alta, dar n-am ce să fac: nu sunt inginerul Haupt, sunt locotenentul-major de securitate Andronic Viorel.

— Dumneavoastră?! exclamă profesorul și instinctiv, se ridică în picioare.

Era uluit, ceea ce i se cerea să realizeze în clipa aceea îl depășea; simțea însă, din adâncul ființei, cotropindu-l, o înfiorare tonică, reconfortantă ca un strigăt al certitudinii, al existenței validate de existența celorlalți, a oamenilor pe care-i descoperise protejându-i cinstea și apărându-i demnitatea. Andronic se ridică și el și se apropie de profesor.

— Totuși, ceva-mi scapă din ceea ce se petrece, continuă profesorul, pentru că astăzi pe aeroport, când v-am văzut și i-am spus domnului maior, dânsul n-a făcut nicio obiecție, iar despre celălalt domn, cu care erați, spunea că este un coleg de-al dânsului cu numele de Andronic.

— Colegul cu numele de Andronic eu eram, iar celălalt era adevăratul Haupt, pe care dumneavoastră încă nu l-ați cunoscut. Și nici doamna Respigneli. El ar fi trebuit să fie acela care s-o însoțească pe Agnès Respigneli la Zorleni. S-a-ntâmplat însă să nu mai ajungă: cum a sosit în București a fost arestat pentru trafic de aur și valută. Și cum doamna Respigneli nu

putea fi lăsată singură, șefii mei au hotărât să-l înlocuiesc eu. Și l-am înlocuit...

— Așa?! făcu uimit Mațeicu. Deci dumneavoastră, încercă el o explicație, dumneavoastră sunteți domnul Andronic... Ce să mai spun!...

— Nu trebuie să mai spuneți nimic. E mult prea simplă chestiunea ca să fie atât de lesne înțeleasă, sau, mai exact, acceptată. Vă voi povesti totul până-n cele mai mici amănunte, vom avea și-n seara asta, și poate și mâine, suficient timp, acum trebuie să mergem la tovarășul colonel; dânsul dorește înainte de plecare să vă vadă și să stea de vorbă cu dumneavoastră.

— Nu mi s-a spus de nicio plecare.

— Veți pleca la Zorleni. S-ar putea ca domnul Stamatescu să dorească să vă viziteze la Zorleni. Și nu e normal să-l primiți acolo?

— A venit?! îi scânteiară ochii profesorului și fața i se lumină, eliberată din strânsoarea unor chingi pe care numai el le știa, uitate de vreme, în străfundurile ființei sale.

— A venit cu cursa de după-amiază, îl informă Andronic... Altceva deocamdată nu vă pot spune... Cel mult că misiunea de a vă însoți pe dumneavoastră la Zorleni mi s-a încredințat mie. Și vă asigur e-o voi executa nu numai cu conștiinciozitate, ci și cu plăcere, adăugă Andronic și-l invită pe profesor spre ușă.

Coperta: C. VLĂDESCU

Orice asemănare cu nume, fapte sau situații reale este cu totul întâmplătoare și nedorită de autor.

Redactor: Locotenent-colonel ION ARAMĂ
Tehnoredactor: GH. CUCOȘ

Bun de tipar 01.06.1982. Apărut 1982
Coli tipar 10. B 126

Comanda nr. 20176
Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”
București – Piața Scânteii nr. 1.
Republica Socialista România

Lei 7,50

COLECŢIA SFINX COLECŢIA SFINX COLECŢIA

COLECŢIA SFINX COLECŢIA SFINX COLECŢIA

Pacienţa şi, într-o anumită măsură, concesiile maiorului Bratu faţă de Agnes Respigneli nu fuseseră nişte obişnuite chestiuni de manieră profesională ; ceea ce urmărise maiorul depăşea problematica în discuţie şi ţinea de acea zonă abstractă a muncii la care, îndeobşte, se ajunge prin ceea ce se cheamă fler poliţist ; îl interesaseră pe Bratu — şi aveau o extremă valoare pentru elucidarea deplină a cazului — motivele care o determinaseră pe Agnes Respigneli să-şi compună un comportament atît de refractar. Explicaţia cea mai lesne de dedus era probabil aceea a „tragerii de timp" într-un scop bine definit. Care ar fi putut fi acesta ?